

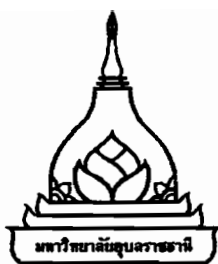
**บทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี**

ศิริศักดิ์ สุทธิโคตร

**การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**

พ.ศ. 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

**THE ADMINISTRATIVE ROLES ON ENVIRONMENTAL MANAGEMENT
OF SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS
IN MUANG UBON RACHATHANI DISTRICT,
UBON RACHATHANI PROVINCE**

SIRISAK SUTTHIKOD

**AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR DEGREE OF MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
MAJOR IN PUBLIC ADMINISTRATION
FACULTY OF POLITICAL SCIENCE
UBON RATCHATHANI UNIVERSITY
YEAR 2012**

COPYRIGHT OF UBON RATCHATHANI UNIVERSITY

ใบรับรองการค้นคว้าอิสระ
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์

เรื่อง บทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัย นายศิริศักดิ์ สุทธิโคตร

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร.ปภัสนร เขียรปัญญา)

..... กรรมการ
(ดร.ศรัณย์ สดใจ)

..... กรรมการ
(ดร.เฉลิมศรี ฤทธาภัย)

..... คณบดี
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชนันต์ รัชชกุล)

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี รับรองแล้ว

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ อินทร์ประสิทธิ์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ปีการศึกษา 2555

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาอิสระฉบับนี้ สำเร็จอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยดี เพราะได้รับการให้กำลังใจ และการให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ คำปรึกษา แก่ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนแนวทางในการทำงานศึกษาจาก ดร.ปภัสสร เขียวปัญญา อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ ซึ่งท่านได้เอาใจใส่ และให้ความเมตตาด้วยดีตลอดมาจนรายงานฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ รัชชกุล คณบดีคณะรัฐศาสตร์ และคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และจริยธรรมอันดีงามตลอดมา ขอขอบพระคุณนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ทั้ง 9 ตำบล ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ที่กรุณาให้ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลอันเป็นประโยชน์เพื่อใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณ นายวชิระ โมราชาติ อาจารย์คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่กรุณาแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์และประมวลผล และให้ความช่วยเหลือในการทำงานการศึกษาครั้งนี้

สำหรับผู้ที่ยกย่องเป็นกำลังใจให้ผู้ศึกษา และอยู่เบื้องหลังความสำเร็จในครั้งนี้ คือนางสาวสุจรรยา สุทธิโคตร ภรรยา และน้องชายนายศักดิ์ระพี สุทธิโคตร ผู้ศึกษาขอขอบคุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาอิสระฉบับนี้สำหรับบุพการี คือ คุณพ่อทวิศักดิ์ สุทธิโคตร และคุณแม่ดวงดา สุทธิโคตร ที่ให้ความรักความอบอุ่นตลอดมา

(นายศิริศักดิ์ สุทธิโคตร)

ผู้วิจัย

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : บทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
โดย : ศิริศักดิ์ สุทธิโคตร
ชื่อปริญญา : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา : รัฐประศาสนศาสตร์
ประธานกรรมการที่ปรึกษา : คร.ปภัสสร เรียรปัญญา

ศัพท์สำคัญ : บทบาท การบริหารจัดการ ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบล

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “บทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล (2) เพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล (3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และหัวหน้าส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ จำนวน 261 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกนในการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อใช้ในการเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษาเพื่อสรุปให้เห็นสภาพของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สถิติเชิงอ้างอิงที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่า t-test ค่า F-test ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่แบบพหุคูณ (Multiple Comparison) ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) โดยในส่วนของคำถามข้อมูลเพิ่มเติม ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และคำถามปลายเปิดใช้การแจกแจงความถี่ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา แล้วประมวลเป็นความเรียง

ผลการศึกษาพบว่า บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านปัจจัยส่วนบุคคล ด้านปัจจัยสนับสนุน ที่แตกต่างกันไม่มีผลทำให้มีบทบาทและการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ด้านปัญหาเกี่ยวกับการร่างข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม พบว่ามากที่สุด คือ ไม่มีผู้เสนอร่าง ร้อยละ 59.03 เกี่ยวกับการใช้ข้อบัญญัติที่ได้รับการอนุมัติแล้ว พบว่ามากที่สุด คือ ปัญหาในพื้นที่ซับซ้อน ร้อยละ 42.93 เกี่ยวกับการจัดทำแผนงาน/โครงการ/เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พบว่า มากที่สุด คือ ไม่มีบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง ร้อยละ 41.94 เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า มากที่สุด คือ ไม่มีบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง ร้อยละ 41.67 ดังนั้น ในการปรับปรุงบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ความสำคัญกับ การมีผู้เสนอร่างข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม การบังคับใช้ข้อบัญญัติให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การจัดหาบุคลากรรับผิดชอบงานด้านสิ่งแวดล้อม โดยตรง เพื่อจัดทำแผนงาน/โครงการ/เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล

ABSTRACT

TITLE : THE ADMINISTRATIVE ROLES ON ENVIRONMENTAL
MANAGEMENT OF SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATIONS IN MUANG UBON RACHATHANI DISTRICT,
UBON RACHATHANI PROVINCE

BY : SIRISAK SUTTHIKOD

DEGREE : MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION

MAJOR : PUBLIC ADMINISTRATION

CHAIR : PAPHATSUAN THIANPANYA, Ph.D.

KEYWORDS : ROLE / MANAGEMENT / KNOWLEDGE ON THE ENVIROMENT /
SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS

This research was a quantitative research. The objectives were (1) to study the administrative roles on environmental management of subdistrict administrative organizations in Muang Ubon Ratchathani district, Ubon Ratchathani province, (2) to analyze the factors that affect the administrative roles on environmental management of the subdistrict administrative organizations, (3) to study the problems and obstacles of the administrative roles on environmental management of the subdistrict administrative organizations.

The sample was the executives of subdistrict administrative organizations, council members of the subdistrict administrative organizations, the chief administrators of the subdistrict administrative organizations, and heads of public health and environment sections or responsible officers, total 261 persons, by using Krejcie and Morgan's table. Descriptive statistics used to describe the data were frequencies, percentages, means and standard deviations (SD). Referential statistics used for testing hypothesis were t-test , F-test at 95% confidence level, and test the difference by using the multiple comparison with Scheffé's method. The questions on problems, obstacles, and the suggestions on the administrative roles on environmental management and open-ended questions were described by frequencies.

The results founded that the overall administrative roles on environment management was in high level. Factors that affect the administrative roles on environment management of subdistrict administrative organizations on term of personal factors and supportive factors had no influence on the administrative roles on the environment. On problems concerning the draft of code of laws: The highest respond was no proposer (59.03 %). Concerning the enforcement of the approved code of laws: The highest respond was overlapping areas (42.93 %). Concerning the planning of projects on the environment: The highest respond was no personnel who is responsible directly (41.94 %). Concerning the solving of environmental problems in the areas of the subdistrict administrative organizations: The highest respond was no personnel who is responsible directly (41.67%). So in the improvement of the administrative roles on the environment of subdistrict administrative organizations, the important points were having the proposer of the code of laws on environment, the appropriate enforcement of code of laws for each area, the arrangement of the personnel who are responsible the environmental work directly to plan the projects on the environment and to solve the environment in the border of the subdistrict administrative organizations.

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	

1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	5
1.3 คำถามการวิจัย	5
1.4 สมมติฐานของงานวิจัย	5
1.5 ขอบเขตการวิจัย	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	7

2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	8
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม	25
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	36
2.4 บทบาทด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล	43
2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
2.9 กรอบแนวความคิดการวิจัย	56

3 วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย	57
3.2 ระเบียบวิธีวิจัย	57

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้สื่อความหมายในการวิจัย	68
4.2 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล	68
4.3 การวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุน	71
4.4 การวิเคราะห์บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี	79
4.5 การทดสอบสมมติฐาน	89
4.6 สรุปสมมติฐาน	98
4.7 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากแบบสอบถาม	100

5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย	102
5.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน	107
5.3 อภิปรายผลการวิจัยผล	109
5.4 อภิปรายข้อสังเกตผลการวิจัย	115
5.5 ข้อเสนอแนะ	117
5.6 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านสิ่งแวดล้อม ขององค์การบริหารส่วนตำบล	120
5.7 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของประชาชนด้านสิ่งแวดล้อม	121
5.8 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	122

เอกสารอ้างอิง	123
---------------	-----

ภาคผนวก

ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	128
-----------------------	-----

ข แบบสอบถามการวิจัย	130
---------------------	-----

ประวัติผู้วิจัย	141
-----------------	-----

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ข้อมูลประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษาสูงสุดอาชีพเดิม การดำรงตำแหน่ง และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง	69
4.2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	71
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	73
4.4 จำนวนและร้อยละของข้อมูลความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย/ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม ในด้าน พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม)	74
4.5 จำนวนและร้อยละของข้อมูลความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย/ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมในด้านพระราชบัญญัติรักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535	75
4.6 จำนวนและร้อยละของข้อมูลความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย/ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม ในด้าน พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535	76
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย/ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม	77
4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการให้คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อม	78
4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึก	79
4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการและรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	80
4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการและควบคุมมลพิษ	81
4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการประสานการจัดการเพื่อจัดทำของบประมาณสำหรับโครงการด้านสิ่งแวดล้อม	82

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทการบริหารจัดการ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการ ที่มีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม 80	83
4.14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทการบริหารจัดการ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการประสานงานวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น	84
4.15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทการบริหารจัดการ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการออกข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม	84
4.16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทการบริหารจัดการ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดทำร่างงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม	85
4.17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทการบริหารจัดการ ด้านสิ่งแวดล้อมด้านการเสนอแผนงาน/โครงการควบคุม และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม	86
4.18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทการบริหารจัดการ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการควบคุม ติดตามแผนงาน/โครงการด้านสิ่งแวดล้อม	87
4.19	สรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทการบริหารจัดการ ด้านสิ่งแวดล้อม	88
4.20	ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศกับบทบาทการบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี	89
4.21	ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุกับบทบาทการบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี	90
4.22	ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี	91

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.23	ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพเดิม กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี	92
4.24	ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านการดำรงตำแหน่ง กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี	93
4.25	ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี	94
4.26	ความแตกต่างระหว่างปัจจัยสนับสนุนด้านความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี	95
4.27	ความแตกต่างระหว่างปัจจัยสนับสนุนด้านความรู้กฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้อง กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี	96
4.28	ความแตกต่างระหว่างปัจจัยสนับสนุนด้านการให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม บทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี	97
4.29	จำนวนและร้อยละของข้อมูลเพิ่มเติม ปัญหาด้านบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม	100

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล	12
2.2 โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติ สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537	13
2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	56

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสำคัญและจำเป็นต่อมนุษย์อย่างมาก เป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยให้มนุษย์ได้รับปัจจัยสี่ตั้งแต่มนุษย์ถือกำเนิดมาและตายไปจากโลกนี้ จะเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา กล่าวคือ ใด้อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรคและที่อยู่อาศัยรวมไปถึงความสะดวกสบายอย่างที่จำเป็นด้วย ถ้าหากขาดแคลน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นมักจะมีปัญหาเกิดขึ้นต่อมวลมนุษยชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และจะมีผลให้เกิดความยากจนแร้นแค้นด้วยเหตุดังกล่าวจึงพบเสมอว่า ตำบลใด จังหวัดใด หรือ ประเทศใดที่ขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มักจะแสดงออกถึงความยากจนแร้นแค้นให้เห็นอย่างเด่นชัด และมีข้อสังเกตว่าแม้บางพื้นที่จะมีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย ให้ประชาชนได้ใช้อย่างเพียงพอก็ตาม แต่ถ้าการใช้เป็นไปอย่างฟุ่มเฟือย และไม่มีแผนการแล้วสักวันหนึ่งในอนาคตจะเกิดปัญหาการขาดแคลนได้

ในปัจจุบันความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมมีมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นมลพิษของน้ำ อากาศ หรือดิน เพราะการขยายตัวอย่างกว้างขวางของเทคโนโลยี การเพิ่มของประชากร ได้ส่งผลกระทบมากขึ้น ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา สำหรับประเทศไทยนั้นปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น กล่าวคือปัญหาของการสูญเสียของทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ การสูญเสียป่าไม้ สัตว์ป่า การขาดแคลนพื้นดินที่อุดมสมบูรณ์ เกิดน้ำเสียในแหล่งน้ำสำคัญ ปัญหาอากาศเสีย ปัญหาการใช้สารเคมีทางการเกษตรและอุตสาหกรรม ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ตลอดจนปัญหาในระบบนิเวศ

วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อม เป็นปัญหาสำคัญที่กำลังเกิดขึ้นในทุกประเทศทั่วโลก สาเหตุสำคัญเกิดจากการเพิ่มขึ้นของประชากร และการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมของนานาประเทศ อย่างต่อเนื่อง ตลอดระยะเวลาผ่านทรัพยากรธรรมชาติ ถูกนำมาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่เพิ่มมากขึ้น จนเกินขีดความสามารถที่ธรรมชาติจะรองรับได้ ก่อให้เกิดปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม สิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตเป็นผลกระทบที่ย้อนกลับมาสร้างปัญหาให้กับมนุษย์เองโดยตรง

ปัญหาสิ่งแวดล้อม นับว่าเป็นปัญหาที่ค่อนข้างยากแก่การแก้ไข ทั้งนี้ด้วยเหตุว่ามนุษย์เรามุ่งเรียนรู้แต่เพียงวิธีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ มากกว่าที่จะเรียนรู้ถึงการพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้นเอาไว้เพื่อความสมบูรณ์ในระยะยาว “ ดังนั้นประชาชนซึ่งเป็นรากฐานของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ จึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการจัดการสิ่งแวดล้อม ” การเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม จึงถูกพิจารณาว่าเป็นหนทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดีที่สุด

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่ประสบกับปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสภาวะมลพิษ การพัฒนาประเทศด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2504 เป็นต้นมา ได้มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงประเทศไปสู่ความทันสมัยตามแบบสังคมตะวันตกเช่นเดียวกับประเทศที่เจริญแล้วทั้งหลายในโลก แต่ขณะเดียวกันความเจริญก้าวหน้าที่ประเทศไทยได้รับมานั้น ต้องแลกกับความเสื่อมสลายในหลายรูปแบบ ทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ผลการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาโดยขาด การวางแผนในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดวิกฤตสิ่งแวดล้อมนานัปการ

ความเจริญก้าวหน้า ความทันสมัยสะดวกสบาย ความรวดเร็วในการรับรู้ข่าวสารและความรู้เท่าทันของคนในชาติ ซึ่งส่งผลให้ประเทศได้รับการพัฒนาให้ทัดเทียมกับประเทศต่างๆ แต่ในขณะเดียวกันคุณภาพของชีวิตและสิ่งแวดล้อมก็ได้ถูกทำลายลงไปอย่างมากเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา การพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรม และการพัฒนาเมืองได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติได้ถูกใช้ไปอย่างขาดความตระหนัก ดังที่ (ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และคณะ, 2542 : 8) ได้กล่าวถึงระบบการพัฒนาของประเทศไทยในช่วงเกือบ 4 ทศวรรษที่ผ่านมาว่ามีการประเมินค่าของธรรมชาติต่ำมาก มนุษย์มีอำนาจเหนือธรรมชาติ คุณธรรมชาตินี้ไว้เพื่อประโยชน์ทางการผลิตและธุรกิจ และความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีความสำคัญกว่าการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การใช้ทรัพยากรธรรมชาติจึงเป็นไปในลักษณะที่สิ้นเปลืองเป็นอย่างมาก ปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจไม่ใช่เพียงเฉพาะประเทศไทย แต่กระบวนการเหล่านี้ได้เกิดขึ้นทั่วโลกอย่างไม่มีขีดจำกัด เป็นเหตุให้เมื่อเวลาผ่านไป “ยิ่งพัฒนาสิ่งแวดล้อมยิ่งถูกทำลาย ทรัพยากรธรรมชาติยิ่งเสื่อมโทรม” ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ก็ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ส่วนปัญหาที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนก็ได้ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด อาทิ ปรากฏการณ์เอลนีโญ หรือปรากฏการณ์ “ธรรมชาติผิดปกติ” ที่มีผลทำให้สภาวะอากาศวิปริตแปรปรวนอย่างรุนแรง ดังที่ (ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และคณะ, 2542 : 12)

ได้กล่าวถึงความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลกว่า มีความเป็นห่วง และกังวลเป็นอย่างมากว่าในอนาคตภาวะสิ่งแวดล้อมของโลกจะเลวร้ายลงกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมกำลังอยู่ในภาวะเข้าสู่ขั้นวิกฤติ และการที่เป็นเช่นนี้ นอกจากมนุษย์เองที่จะได้รับอันตรายหรือภัยพิบัติต่างๆ แล้ว มนุษย์ยังอาจต้องสูญเสียวัฒนธรรมในรูปต่างๆ ที่ได้สั่งสมมาเป็นเวลานับล้านๆ ปี หรือแม้กระทั่งเผ่าพันธุ์ที่อาจจะต้องดับสูญไปจากโลกนี้

เมื่อได้ศึกษาและทราบสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมแล้ว ซึ่งสาเหตุสำคัญของการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้นก็เนื่องมาจากพฤติกรรมของมนุษย์ อันเนื่องมาจากการขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง หรือไม่ก็อาจเกิดจากการขาดความตระหนัก เจตคติ และค่านิยมที่เอื้อต่อสิ่งแวดล้อม การขาดสิ่งดังกล่าวแม้จะเป็นเพียงด้านเดียวก็อาจส่งผลกระทบให้มนุษย์กระทำการต่างๆ อันจะก่อหรือเพิ่มปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นรายคนหรือเป็นหมู่คณะได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นจึงน่าจะไม่มีข้อสงสัย ถ้าจะกล่าวว่ากลยุทธ์ในการแก้ปัญหาที่ต้องการผลระยะยาว ไม่มีอะไรดีกว่าการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ ดังนั้นเมื่อสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดจากการกระทำของมนุษย์การแก้ปัญหาจึงควรเริ่มจากต้นเหตุ นั่นก็คือ มนุษย์ แต่การแก้ปัญหาในปัจจุบันหรือส่วนใหญ่ที่ผ่านมาเป็นแก้ปัญหาเฉพาะหน้าหรือการแก้ไขที่ปลายเหตุ ซึ่งการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุดังกล่าวมีผลทำให้ต้องสูญเสียเวลาและค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมากยิ่งไปกว่านั้น การแก้ปัญหาที่ปลายเหตุยังเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่มีวันสิ้นสุด วิธีแก้ปัญหาสีเขียวที่นำมาซึ่งได้ผลดี คือ การแก้ปัญหาทั้งที่ต้นเหตุและปลายเหตุ หรือทั้งระยะสั้นและระยะยาว ตัวอย่างการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ได้แก่ การวางแผนการใช้ที่ดิน การใช้มาตรการทางกฎหมาย หรือการฝึกอบรมผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาในด้านการควบคุมมลพิษ เป็นต้น ส่วนการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุซึ่งเป็นแนวทางที่มีความสำคัญ คือ การแก้ปัญหาที่คนและสังคม ด้วยการปลูกฝังค่านิยมและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นกับทุกคนในสังคม (โกสินทร์ รังสยาพันธ์, 2521 : 15)

ปัจจุบันการปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญยิ่งทั้งในแง่การพัฒนาชุมชนและการปกครองระบอบประชาธิปไตย นอกจากความสำคัญแล้วการปกครองส่วนท้องถิ่นยังเป็นเรื่องจำเป็น เพราะสังคมที่กว้างใหญ่มีอาณาเขตใหญ่โตย่อมยากที่จะทำให้รัฐบาลกลางดูแลอย่างทั่วถึง จึงมีการกระจายอำนาจเพื่อให้ท้องถิ่นช่วยเหลือตัวเอง ผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นและผู้มีส่วนท้องถิ่นย่อมเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นดีกว่าคนต่างถิ่น ดังนั้น การปกครองส่วนท้องถิ่นจะส่งผลให้ท้องถิ่นรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเองรัฐบาลกลางเป็นเพียงหน่วยงานเสริมด้านงบประมาณบางส่วนและความรู้เทคนิค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาชนบท ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลจำเป็นจะต้องกระทำควบคู่กันไปกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่โดยตรงในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในมาตรา 290 ความว่าให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในพื้นที่ของตนเอง และสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการบำรุงรักษา ตลอดจนริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนอกเขตพื้นที่ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540 : 90)

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานทางการปกครองในท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน มีหน้าที่ทั้งตามบทบัญญัติในกฎหมาย และในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่งโดยเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นการจัดบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก การรักษาความสะอาดในชุมชน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร เป็นต้น จากสภาพปัจจุบัน และปัญหาของสิ่งแวดล้อมที่นำเสนอมาในเบื้องต้น ไม่ว่าจะเป็นอุทกภัย วาตภัย การตัดไม้ทำลายป่า ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย และภัยธรรมชาติอื่นๆ ที่มีความรุนแรงมากขึ้นเป็นลำดับ จึงเป็นภาระและหน้าที่อันสำคัญในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานระดับท้องถิ่น เพื่อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์เป็นหลัก ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนและมีคุณภาพของประชาชนในท้องถิ่น

จากสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมดังที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยเฉพาะบทบาทในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการตามกรอบภาระหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหาร พุทธศักราช 2537 ปรับปรุงแก้ไข พุทธศักราช 2546 นั้น มีระดับ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่เพียงไรและในการปฏิบัติหน้าที่นั้นมีปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านใดบ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละแห่ง เพื่อที่จะนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลนำเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำไปใช้ในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนา การดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ของอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานีต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษารั้ครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

- 1.2.1 เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 1.2.2 เพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 1.2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.3 คำถามในการศึกษา

- 1.3.1 บทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับใด
- 1.3.2 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี มีอะไรบ้าง
- 1.3.3 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี มีอะไรบ้าง

1.4 สมมติฐานของการศึกษา

- 1.4.1 บทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.4.2 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่
 - 1.4.2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ ด้านอายุ ด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพเดิม ด้านการดำรงตำแหน่ง ด้านระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน
 - 1.4.2.2 ปัจจัยสนับสนุน ด้านความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความรู้กฎหมายระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ด้านการให้คุณค่าสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการ

บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

1.5.1 ขอบเขตด้านประชากร การศึกษารั้วนี้มุ่งศึกษาคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ช่วงระยะเวลาการดำรงตำแหน่งระหว่างเดือนตุลาคม 2553 – เดือน ตุลาคม 2554

1.5.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษารั้วนี้เป็นการศึกษาบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 9 แห่ง ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด องค์การบริหารส่วนตำบลแจระแม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อ องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเรือ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน องค์การบริหารส่วนตำบลกระโสม องค์การบริหารส่วนตำบลขี้เหล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว

1.5.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล มุ่งศึกษาในประเด็น ดังนี้

- 1.5.3.1 การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึก
- 1.5.3.2 การจัดการและรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ
- 1.5.3.3 การจัดการและควบคุมมลพิษ
- 1.5.3.4 การประสานจัดการเพื่อจัดทำของงบประมาณสำหรับโครงการด้านสิ่งแวดล้อม
- 1.5.3.5 การมีส่วนร่วมพิจารณาโครงการที่มีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม
- 1.5.3.6 การประสานงานวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น
- 1.5.3.7 การออกข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม
- 1.5.3.8 การจัดทำร่างงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม
- 1.5.3.9 การเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม
- 1.5.3.10 การควบคุม ติดตามแผนงาน/โครงการด้านสิ่งแวดล้อม

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบความแตกต่างด้านบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

1.6.2 ทำให้ทราบถึงบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมตามบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมโดยการประสานความร่วมมือกัน ในระหว่างองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.6.3 เป็นแนวทางในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมให้แก่หน่วยงานอื่นๆ ในระดับท้องถิ่นสามารถนำไปปรับใช้ในองค์กรของตนเอง ตลอดจนหน่วยงานต้นสังกัดในระดับอำเภอ และจังหวัดสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการดำเนินการ ติดตาม กำกับดูแลการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.7.1 บทบาท หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย/ระเบียบ ทั้งทางตรงและทางอ้อมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

1.7.2 การบริหารจัดการ หมายถึง การกระทำใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมครอบคลุมถึงครอบคลุมถึงการอำนวยความสะดวก การบริหารงาน การจัดการ การควบคุมกำกับดูแลการดำเนินงาน การปฏิบัติงานอนุรักษ์ การป้องกันและการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม

1.7.3 ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับ ข้อเท็จจริง ข้อมูล รายละเอียดต่างๆเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ของสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน ที่รับทราบจากสื่อต่างๆ

1.7.4 ความรู้ กฎหมาย ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจ กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ หน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

1.7.5 การให้คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อม หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในเรื่องของความรู้สึก การให้ความสำคัญ และเห็นประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีแนวคิดในการป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บทที่ 2

แนวคิดหลักการทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษา บทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวคิดที่จะนำไปสู่กรอบความคิดของการศึกษา เป็นข้อมูลประกอบการศึกษา การวิเคราะห์และการอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท
- 2.4 บทบาทด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

การปกครองท้องถิ่นและองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชน โดยมีความเป็นมาและความสำคัญ โครงสร้างอำนาจหน้าที่ ตลอดจนขอบเขตในการปฏิบัติหน้าที่การบริหารจัดการภายในองค์กร ดังต่อไปนี้

2.1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

ในส่วนของการปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนตำบล มีนักวิชาการกล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญในบทบาทหน้าที่ คือ

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คือหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งเดิมเป็นสภาตำบลและคณะกรรมการตำบลที่จัดตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 8 มีนาคม พุทธศักราช 2499 ตามคำสั่งระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน เพื่อเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามาบริหารงานต่อส่วนรวมและนำสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยและยกฐานะเป็นนิติบุคคล และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พุทธศักราช 2537 เป็นสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

วรรณา เจียมศรีพงษ์ (2529 : 18) กล่าวถึงการปกครองท้องถิ่นระดับตำบลว่า ตำบลเป็นท้องถิ่นที่อยู่อาศัยของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นจุดรวมของประชาชนในหมู่บ้านหลายหมู่บ้าน จึงมีความผูกพันใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และมีการพัฒนาการปกครองระดับตำบล ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ ร.ศ.116 (พุทธศักราช 2440) และพระราชบัญญัติลักษณะท้องที่ พุทธศักราช 2457 ในรัชกาลที่ 6 และได้นำไปสู่การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2539 เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ถือเป็นหน่วยงานบริหารราชการท้องถิ่นโดยกระทรวงมหาดไทยจัดตั้งขึ้นตาม มาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 และฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2546 ซึ่งเป็นโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นที่มีส่วนรับผิดชอบในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น

2.1.2 โครงสร้างและอำนาจหน้าที่

จากการศึกษาเอกสารของกระทรวงมหาดไทย สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารท้องถิ่นส่วนพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง กลุ่มส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล ประกอบด้วย (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พุทธศักราช 2542) ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ฝ่ายบริหาร คือ คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ฝ่ายประจำ คือ ข้าราชการประจำซึ่งเรียกว่าพนักงานส่วนตำบลในตำแหน่งต่างๆ โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

2.1.2.1 ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งเลือกตั้งโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (มาตรา 45)

ในกรณีที่มีเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใด มีเพียง 1 หมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 6 คน ถ้ามีเพียง 2 หมู่บ้าน ให้มีจำนวนหมู่บ้านละ 3 คน อายุของสมาชิกสภามีกำหนด คราวละ 4 ปี ประกอบด้วย ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน ซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยให้นายอำเภอแต่งตั้งตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วน

ตำบล จำนวน 1 คน โดยให้สภาเลือกจากปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (มาตรา 57)

อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (มาตรา 46)

มี 3 ประการ ได้แก่

- 1) ให้ความเห็นชอบของแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลรวมถึงร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
- 3) ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายตามนโยบายแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

2.1.2.2 คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมาย ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งซึ่งมิใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการและองค์การบริหารส่วนตำบล ตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งซึ่งมิใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

อำนาจหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (มาตรา 59)

มี 8 ประการ ได้แก่

- 1) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายนโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ
- 2) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 3) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
- 4) วางระเบียบเพื่อใช้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
- 5) รักษาการให้เป็นไปตามที่บัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล

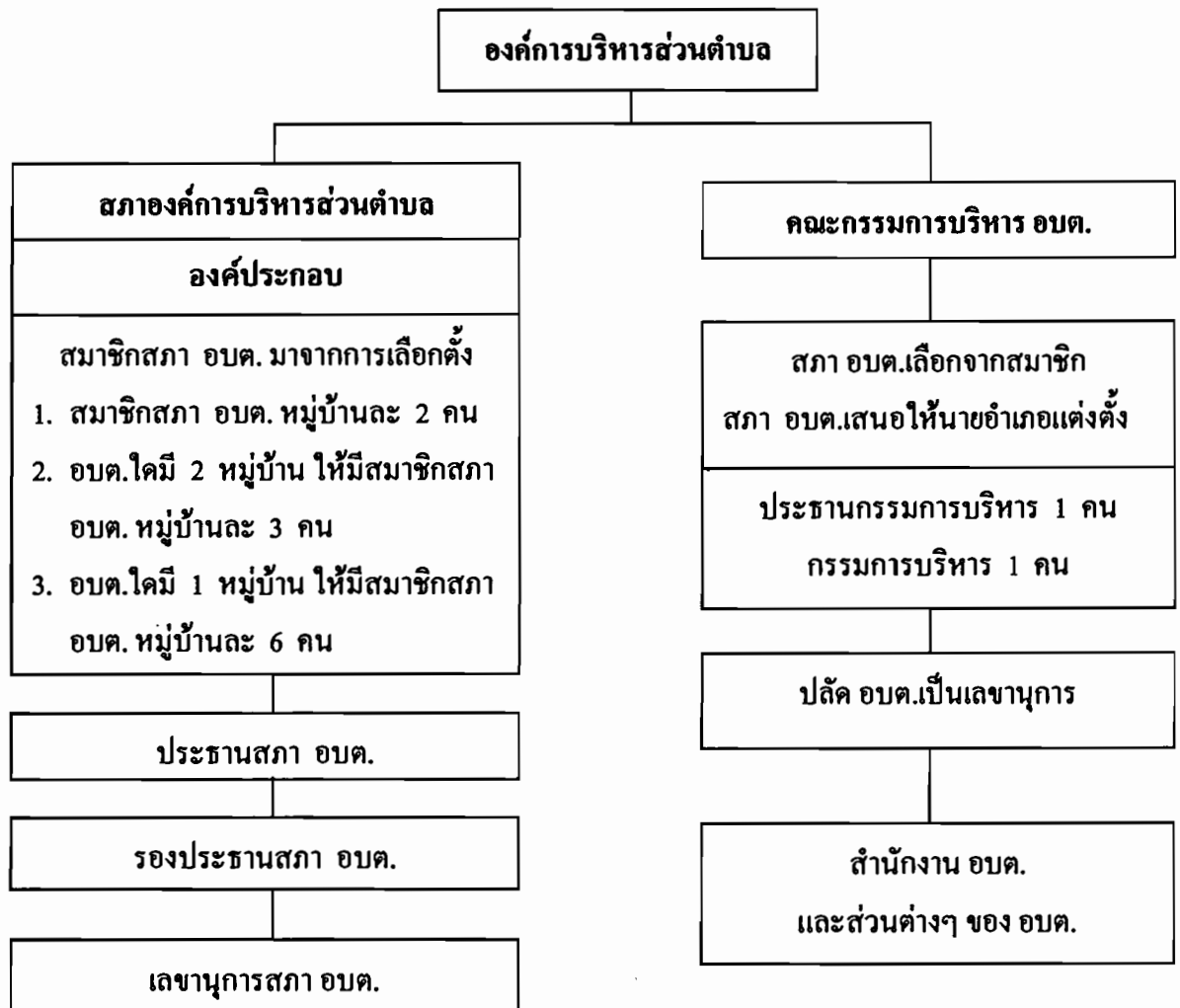
6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติและกฎหมาย

7) ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามกฎหมายและเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

8) จัดทำรายงานแสดงผลการปฏิบัติงาน ตามนโยบายที่แถลงไว้ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประจำทุกปี

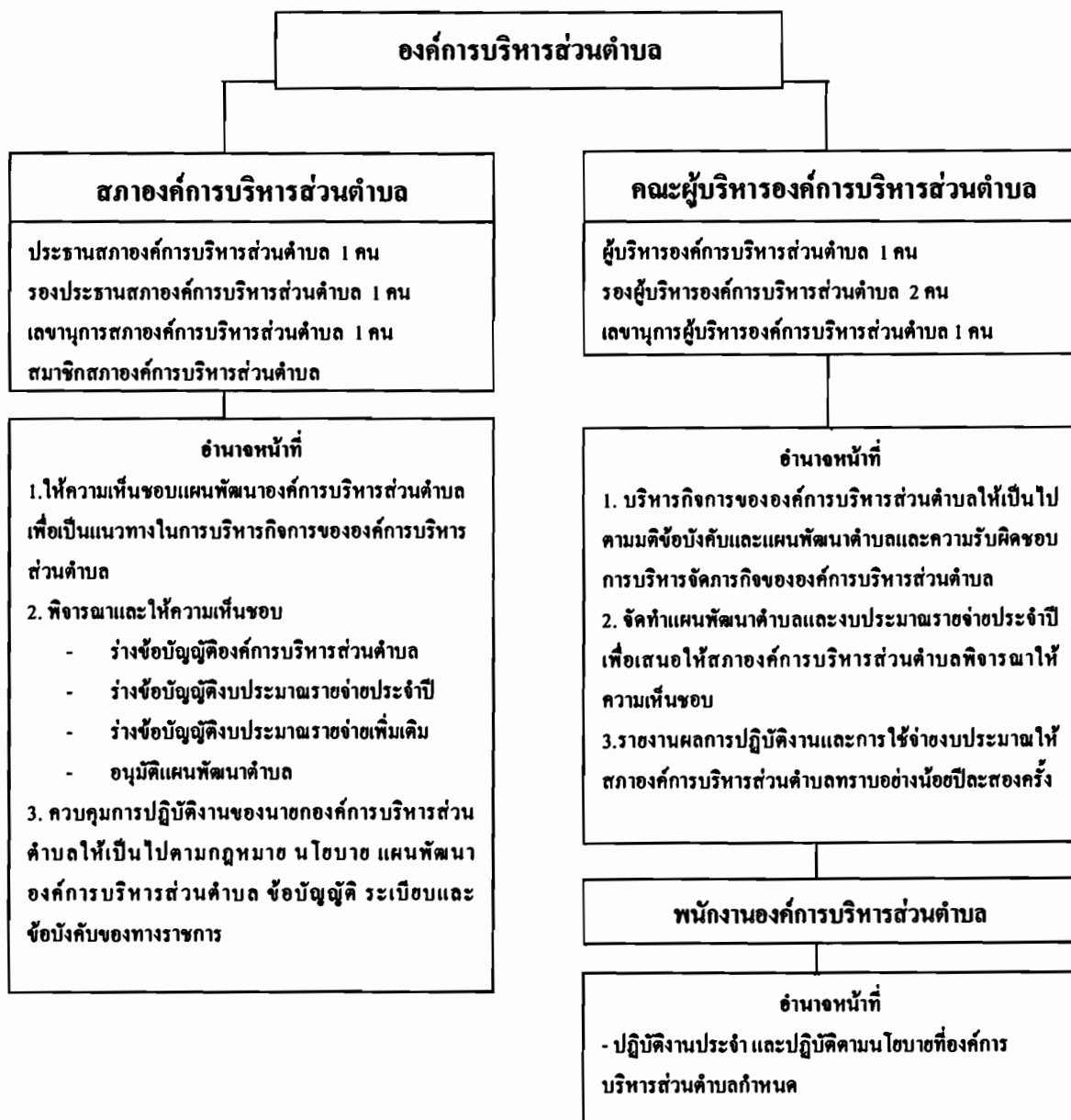
2.1.2.3 ฝ่ายประจำ คือ ข้าราชการประจำซึ่งเรียกว่าพนักงานส่วนตำบลในตำแหน่งต่างๆ โดยมีหน้าที่ปฏิบัติประจำและปฏิบัติตามนโยบายที่องค์การบริหารส่วนตำบลกำหนด

ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ประกอบด้วยฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่จัดทำแผนและข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลและควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารส่วนตำบล ฝ่ายบริหาร คือ คณะผู้บริหารส่วนตำบล ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย ฝ่ายประจำ คือ ข้าราชการประจำซึ่งเรียกว่าพนักงานส่วนตำบลในตำแหน่งต่างๆ โดยมีหน้าที่ปฏิบัติงานประจำและปฏิบัติตามนโยบายที่องค์การบริหารส่วนตำบลกำหนด ซึ่งสามารถสรุปโครงสร้างการบริหารงานดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล (นกรินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ, 2550 : 23)
ทิศทางการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ

**โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตาม พรบ.สภาตำบล
และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537**

ภาพที่ 2.2 โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตาม พรบ.สภาตำบลและ
องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ, 2550 : 22)
ทิศทางการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ

หมายเหตุ : สำหรับโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้ เกิดจากการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ใน พ.ศ. 2546 เพื่อให้สอดคล้องกับทบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมายใหม่นี้มีลักษณะคล้ายกับเทศบาลที่มีทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และ ฝ่ายบริหาร คือ คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

2.1.3 การกำหนดขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล

โดยมีการกำหนดขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

- (1) องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ (เดิมคือองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้เกิน 20 ล้านบาทขึ้นไป)
- (2) องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 2 กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง (เดิมคือองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้เกิน 12 ล้านบาท ถึง 20 ล้านบาทและองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้เกิน 6 ล้านบาท ถึง 12 ล้านบาท)
- (3) องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 4 และชั้น 5 กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก (เดิมคือองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 4 คือ องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้เกิน 3 ล้านบาทถึง 6 ล้านบาท และองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 5 คือ องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ไม่เกิน 3 ล้านบาท)

สำหรับการกำหนดโครงสร้างส่วนราชการ ให้คำนึงถึงความต้องการและเหมาะสมขององค์การบริหารงานส่วนตำบล โดยมีการแบ่งส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (1) สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล (มีฐานะเป็นกอง)
- (2) กองหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น

โดยมีกองคลังหรือส่วนการคลัง กับ กองช่างหรือส่วนโยธา เป็นส่วนราชการหลักขององค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจประกาศกำหนดกองหรือส่วนอื่นๆ ได้ตามความเหมาะสม ได้แก่

- (1) กองหรือส่วนส่งเสริมการเกษตร
- (2) กองหรือส่วนการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม
- (3) กองหรือส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
- (4) กองหรือส่วนราชการอื่นตามความต้องการและความเหมาะสมขององค์การบริหารส่วนตำบล

หน้าที่ความรับผิดชอบของกองหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นภายในกรอบที่กำหนดมีดังนี้

(1) สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับราชการทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล และราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกองหรือส่วนราชการใดในองค์การบริหารส่วนตำบลโดยเฉพาะ รวมทั้งกำกับและเร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

(2) กองคลังหรือส่วนการคลัง มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานจ่าย งานรับ การนำส่งเงิน การเก็บรักษาเงิน และเอกสารทางการเงิน การตรวจสอบใบสำคัญ ฎีกาเกี่ยวกับเงิน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน เงินบำเหน็จเงินบำนาญ เงินอื่นๆ งานเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณ ฐานะทางการเงิน การจัดสรรเงินต่างๆ การทำบัญชีทุกประเภท ทะเบียนคุมเงินรายได้และรายจ่าย ต่างๆ การควบคุมการเบิกจ่าย การทำงบตรวจสอบประจำปี ประจําปี งานเกี่ยวกับการพัสดุของ องค์การบริหารส่วนตำบลและงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

(3) กองช่างหรือส่วนโยธา มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสำรวจ ออกแบบการจัดทำข้อมูลทางด้านวิศวกรรม การจัดเก็บและทดสอบคุณภาพวัสดุ งานออกแบบ และเขียนแบบการตรวจสอบการก่อสร้าง งานควบคุมอาคารตามระเบียบกฎหมาย งานแผนงาน ด้านวิศวกรรมเครื่องจักรกล การรวบรวมประวัติติดตามควบคุมการปฏิบัติงานเครื่องจักรกล การ ควบคุมการบำรุงรักษาเครื่องจักรกลและยานพาหนะ งานเกี่ยวกับแผนงานควบคุม เก็บรักษา การ เบิกจ่ายวัสดุ อุปกรณ์ อะไหล่ น้ำมันเชื้อเพลิง และงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย

(4) กองส่งเสริมการเกษตรหรือส่วนส่งเสริมการเกษตร มีภาระหน้าที่เกี่ยวกับการ ศึกษา วิเคราะห์และวิจัยถึงปัญหาทางการเกษตร กำหนดนโยบาย วางแผนงาน และดำเนินงาน วิชาการเกษตรตามการวัด และประเมินผลการดำเนินงานการเกษตร กำหนดระบบและวิธีการด้าน นิเทศ ควบคุมติดตามประเมินผลด้านการเกษตร จัดสอนและอบรมด้านวิชาการเกษตรจัดประชุม ดำเนินการเผยแพร่กิจกรรมการเกษตร ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะและแนววิชาการเกษตรและงาน อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย

(5) กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หรือส่วนการศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมมีหน้าที่รับผิดชอบ งานบริหารวิชาการศึกษา งานเทคโนโลยีทางการศึกษา งานจัดการ ศึกษา งานทดสอบและประเมินตรวจวัดผล งานบริการและบำรุงสถานศึกษา งานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานกิจการเด็กและเยาวชน งานกีฬาและสันทนาการ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของประชาชน

การสนับสนุนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์และทรัพย์สินต่างๆ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา จัดสถานที่เพื่อการศึกษา ส่งเสริม ทำนุบำรุง รักษาไว้ซึ่งศิลปประเพณี ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ท้องถิ่นวัฒนธรรมด้านภาษา การดำเนินชีวิตส่งเสริมสนับสนุน การเล่นกีฬา การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย

(6) กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมหรือส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมมีภาระหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมโรค การสุขาภิบาลอื่น ๆ ตามแผนการสาธารณสุขและข้อบังคับตำบล การวางแผนการสาธารณสุข การประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข งานเฝ้าระวังโรค การเผยแพร่ฝึกอบรม การให้สุขศึกษา การจัดทำงบประมาณตามแผนงานสาธารณสุข งานด้านสิ่งแวดล้อม การให้บริการสาธารณสุข การควบคุมการฆ่าสัตว์ จำหน่ายเนื้อสัตว์ และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ในการกำหนดโครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุบลราชธานี เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลจังหวัดอุบลราชธานี เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2545

2.1.4 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

อำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

2.1.4.1 หน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (มาตรา 67)

- 1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- 2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- 4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- 7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม

อันสืบของท้องถิ่น

9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

2.1.4.2 หน้าที่ที่อาจจัดทำ (มาตรา 68)

- 1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- 2) ให้มีและบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- 4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุมการกีฬาการพักผ่อนหย่อนใจและ

สวนสาธารณะ

- 5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- 6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- 7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- 8) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของ

แผ่นดิน

- 9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- 11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- 12) การท่องเที่ยว
- 13) การผังเมือง

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 มาตรา 16 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

- (1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- (2) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- (3) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ
- (4) การสาธารณสุขอุปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
- (5) การสาธารณสุข
- (6) การส่งเสริมการฝึก และการประกอบอาชีพ
- (7) การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน

- (8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- (9) การจัดการศึกษา
- (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
- (11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- (13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- (14) การส่งเสริมกีฬา
- (15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- (16) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- (17) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- (18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- (19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- (20) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- (21) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- (22) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- (23) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัยโรงมหรสพและสาธารณสถานอื่น ๆ
- (24) การจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (25) การผังเมือง
- (26) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
- (27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- (28) การควบคุมอาคาร
- (29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (30) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกัน และรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- (31) กิจกรรมอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

2.1.5 ขอบเขตในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่หลักในการพัฒนาตำบลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และกฎหมายได้กำหนดต่อไปอีกว่าอำนาจหน้าที่ดังกล่าวไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานของรัฐในอันที่จะดำเนินกิจการใดๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบลแต่ละกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐนั้นๆ ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควรก่อนในกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ให้กระทรวง ทบวง กรม องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ นำความเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณาด้วย

นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลยังสามารถออกข้อบังคับ เพื่อใช้บังคับในตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ตน รวมทั้งสามารถออกกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกิน 1,000 บาท

จะเห็นได้ว่าภาระหน้าที่และบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายนี้กฎหมายมีข้อกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถดำเนินการต่างๆ ได้อย่างอิสระมีอำนาจการบริหาร การกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจการจัดทำแผนพัฒนาตำบล การทำนิติกรรมที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โอน สงวนหรือระงับ ซึ่งสิทธิทางกฎหมายด้วยตนเอง ภายในอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้และด้วยภาระบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลได้รับการคาดหวังว่าจะสามารถบริหารงานภายในท้องถิ่นของตนให้มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะด้านต่างๆ ดังนี้

(1) การเร่งพัฒนาความเสมอภาคทางสังคม โดยการสนับสนุนให้การศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสเข้าศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

(2) การส่งเสริมสถานภาพของสตรี และพัฒนาเด็กและเยาวชนตลอดจนดูแลผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

(3) การปรับปรุงบริการสาธารณสุขให้กระจายทั่วถึง โดยเน้นระบบในการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บและการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยที่ดีให้แก่ประชาชนตลอดจนส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการสาธารณสุขเพิ่มขึ้น

(4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป้องกันและแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาน้ำเสีย อากาศเป็นพิษ

(5) เร่งขยายบริการขั้นพื้นฐานทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งให้มีถนนหนทางเข้าออกภายในหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการคมนาคมในทุกพื้นที่ (กระทรวงสาธารณสุข 2541 : 1-3)

ในการติดตามควบคุมตรวจสอบ ควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประชาชนในพื้นที่สามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น ติดตาม การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างสม่ำเสมอ ติดตามการดำเนินงานและความเคลื่อนไหวของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คัดค้านการดำเนินงานที่ไม่ถูกต้อง หรือยื่นหนังสือร้องเรียนนายอำเภอท้องถิ่น ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงานไม่โปร่งใส

ส่วนนายอำเภอมิหน้าที่ในการดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับของราชการ มีอำนาจเรียกสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลชี้แจงข้อเท็จจริงได้ เรียกตรวจสอบเอกสาร รายงานต่างๆ ได้ และสามารถเสนอแนะปลดพนักงานให้พ้นจากตำแหน่งแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้ หากกระทำผิดกฎหมายและละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัติการณ์ไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือสวัสดิภาพของประชาชน (สมหมาย อุทัยนวิ, 2544 : 23-24)

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ศึกษาสามารถสรุปสาระสำคัญ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้ การที่ได้รับถ่ายโอนภารกิจของกระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและความต้องการของประชาชนในตำบลนั้นๆ โดยมีหลักการทำงาน คือ การจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนนั้นจะต้องดีขึ้น มีคุณภาพ มาตรฐาน มีการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ซึ่งในฐานะเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีเป้าหมายที่สำคัญในการดำเนินงานตามหน้าที่ คือ การบริหารและจัดการบริการสาธารณะให้ดีขึ้น เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยดำเนินงานผ่านสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะผู้บริหารและพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารงานและดำเนินงานอย่างอิสระ มีอำนาจการบริหาร การกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจการจัดทำแผนพัฒนาตำบล การทำนิติกรรมที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โอน สงวนหรือระงับ ซึ่งสิทธิทางกฎหมายด้วยตนเอง ภายในอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งกฎหมาย

ให้อำนาจหน้าที่ในการดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย ข้อบังคับของราชการที่เกี่ยวข้อง

2.1.6 ข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 9 แห่ง ประกอบด้วย

2.1.6.1 องค์การบริหารส่วนตำบลไธ้อย

1) ข้อมูลทั่วไป ตั้งอยู่ห่างที่ว่าการอำเภอเมืองอุบลราชธานี ประมาณ 15 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 35,000 ไร่ หรือ 56 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น 19 หมู่บ้าน ประชากร 13,650 คน จำนวนครัวเรือน 7,524 ครัวเรือน

2) ลักษณะภูมิประเทศ สภาพพื้นที่ของตำบลไธ้อย เป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีฝนตกชุกในฤดูฝนปริมาณน้ำฝนมีมาก

3) ขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล ขนาดกลาง

4) อาณาเขต

ทิศเหนือ จรดตำบลหัวเรือ และอำเภอเหล่าเสือโก้ก
จังหวัดอุบลราชธานี

ทิศตะวันออก จรดตำบลกระโสม ตำบลลูกลาด

ทิศตะวันตก จรดตำบลขามใหญ่ และตำบลหัวเรือ

ทิศใต้ จรดตำบลปทุม ตำบลกระโสม
และเทศบาลนครอุบลราชธานี

2.1.6.2 องค์การบริหารส่วนตำบลลูกลาด

1) ข้อมูลทั่วไป ตั้งอยู่ห่างที่ว่าการอำเภอเมืองอุบลราชธานี ประมาณ 18 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 31,631.25 ไร่ หรือ 50.61 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น 14 หมู่บ้าน ประชากร 9,656 คน จำนวนครัวเรือน 2,383 ครัวเรือน

2) ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่ม และที่ราบสูงเล็กน้อย ซึ่งมีหลายระดับ ตั้งแต่ลาดชันเพียงเล็กน้อยจนถึงลาดชันระดับปานกลาง ประกอบด้วยภูเขาและป่าไม้ มีลำห้วยหลายสาย พื้นที่ป่าไม้เป็นป่าโปร่ง มีลำห้วยซึ่งมีต้นกำเนิดมาจากภูเขา มีแหล่งน้ำที่สำคัญ คืออ่างเก็บน้ำห้วยจุมจัง และฝายต่างๆ พื้นที่ราบลุ่มจะเป็นทุ่งนา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำการเกษตร ทำนา ทำสวน ทำไร่ เป็นต้น

3) ขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล ขนาดกลาง

4) อาณาเขต

ทิศเหนือ จรดตำบลกระโสม

ทิศตะวันออก จรดตำบลคอนมดแดง และอำเภอเหล่าเสือโก้ก

ทิศตะวันตก จรดตำบลปทุม

ทิศใต้ จรดแม่น้ำมูล ตำบลท่าช้าง กิ่งอำเภอสว่างวีระวงศ์

2.1.6.3 องค์การบริหารส่วนตำบลแจระแม

1) ข้อมูลทั่วไป ตั้งอยู่ห่างที่ว่าการอำเภอเมืองอุบลราชธานี ประมาณ 10 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ ไร่ หรือ 50 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น 10 หมู่บ้าน ประชากร 9,493 คน จำนวนครัวเรือน 2,125 ครัวเรือน

2) ลักษณะภูมิประเทศ

มีสภาพเหมือนชุมชนตามชนเมืองใหญ่ ๆ ทั่วไป ที่ประชากรส่วนใหญ่เข้าไปรับจ้างในเมือง สภาพทั่วไปเป็นพื้นที่ราบและยังคงสภาพทุ่งนา ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และบางพื้นที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อเก็บกักน้ำ

3) ขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล ขนาดเล็ก

4) อาณาเขต

ทิศเหนือ จรดเทศบาลตำบลขามใหญ่

ทิศตะวันออก จรดอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ทิศตะวันตก จรดเทศบาลตำบลอุบลและเทศบาลนครอุบลราชธานี

ทิศใต้ จรดหนองซอน และตำบลหนองบ่อ

2.1.6.4 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อ

1) ข้อมูลทั่วไป ตั้งอยู่ห่างที่ว่าการอำเภอเมืองอุบลราชธานี ประมาณ 20 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 48,750 ไร่ หรือ 78.0 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น 13 หมู่บ้าน ประชากร 7,746 คน จำนวนครัวเรือน 1,652 ครัวเรือน

2) ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม น้ำท่วมถึง มีแม่น้ำล้อมรอบ 3 ทิศทาง คือ ทิศเหนือ, ทิศตะวันออก และทิศใต้

3) ขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล ขนาดเล็ก

4) อาณาเขต

ทิศเหนือ	จรดตำบลหนองซอน
ทิศตะวันออก	จรดตำบลแจะมะ
ทิศตะวันตก	จรดอำเภอเชียงใน
ทิศใต้	จรดอำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

2.1.6.5 องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเรือ

1) ข้อมูลทั่วไป ตั้งอยู่ห่างที่ว่าการอำเภอเมืองอุบลราชธานี ประมาณ 18 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 20,175 ไร่ หรือ 32.28 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น 14 หมู่บ้าน ประชากร 11,050 คน จำนวนครัวเรือน 2,400 ครัวเรือน

2) ลักษณะภูมิประเทศ

เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ โดยมีแหล่งน้ำธรรมชาติจำนวนมาก และยังมีคลองชลประทาน

3) ขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล ขนาดเล็ก

4) อาณาเขต

ทิศเหนือ	จรดอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี
ทิศตะวันออก	จรดตำบลขามใหญ่
ทิศตะวันตก	จรดตำบลไธ้อย
ทิศใต้	จรดชีเหล็ก

2.1.6.6 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองซอน

1) ข้อมูลทั่วไป ตั้งอยู่ห่างที่ว่าการอำเภอเมืองอุบลราชธานี ประมาณ 18 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 33,765 ไร่ หรือ 54 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น 15 หมู่บ้าน ประชากร 7,084 คน จำนวนครัวเรือน 2,183 ครัวเรือน

2) ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ตั้งอยู่บริเวณเขตตอนใต้ของตำบล มีลักษณะเป็นเนินดินริมฝั่งน้ำ พื้นที่ค่อนข้างราบและมีพื้นที่ราบลุ่มภายในตำบล มีลำห้วยกระจายอยู่ไม่มาก และมีลำเซบายไหลผ่านแนวด้านใต้และตะวันตกของตำบล

3) ขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล ขนาดเล็ก

4) อาณาเขต

ทิศเหนือ	จรดตำบลปะอาว
----------	--------------

ทิศตะวันออก	จรดตำบลแจระแม และตำบลหนองบ่อ
ทิศตะวันตก	จรดตำบลขี้เหล็ก และตำบลขามใหญ่
ทิศใต้	จรดอำเภอเมืองใน จังหวัดอุบลราชธานี

2.1.6.7 องค์การบริหารส่วนตำบลกระโสม

1) ข้อมูลทั่วไป ตั้งอยู่ห่างที่ว่าการอำเภอเมืองอุบลราชธานี ประมาณ 18 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 36,000 ไร่ หรือ 57.60 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น 11 หมู่บ้าน ประชากร 5,003 คน จำนวนครัวเรือน 1,490 ครัวเรือน

2) ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลกระโสมมีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนชัน มีความลาดชันตั้งแต่ร้อยละ 2 – 8 และมีลักษณะภูมิประเทศแบบที่ราบเรียบมีความลาดชันน้อยกว่าร้อยละ 2 สลับเป็นหย่อม ๆ ภายในพื้นที่ตำบลมีลำห้วยอยู่ไม่มากนัก นอกจากนั้นยังมีหนองน้ำกระจายอยู่ทั่วไป

3) ขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล ขนาดเล็ก

4) อาณาเขต

ทิศเหนือ	จรดอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี
ทิศตะวันออก	จรดตำบลกุดลาด
ทิศตะวันตก	จรดอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี
ทิศใต้	จรดตำบลไรร้อย

2.1.6.8 องค์การบริหารส่วนตำบลขี้เหล็ก

1) ข้อมูลทั่วไป ตั้งอยู่ห่างที่ว่าการอำเภอเมืองอุบลราชธานี ประมาณ 14 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 14,337.5 ไร่ หรือ 22.94 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น 11 หมู่บ้าน ประชากร 5,612 คน จำนวนครัวเรือน 1,640 ครัวเรือน

2) ลักษณะภูมิประเทศ

เป็นพื้นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์

3) ขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล ขนาดเล็ก

4) อาณาเขต

ทิศเหนือ	จรดอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี
ทิศตะวันออก	จรดตำบลขามใหญ่
ทิศตะวันตก	จรดตำบลหัวเรือ

ทิศใต้ จรดตำบลหนองซอน

2.1.6.9 องค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว

1) ข้อมูลทั่วไป ตั้งอยู่ห่างที่ว่าการอำเภอเมืองอุบลราชธานี ประมาณ 25 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 27,500 ไร่ หรือ 44 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น 8 หมู่บ้าน ประชากร 5,219 คน จำนวนครัวเรือน 1,355 ครัวเรือน

2) ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ของตำบลปะอาว เป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีฝนตกชุกในฤดูฝน และมีปริมาณน้ำฝนมาก

3) ขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล ขนาดเล็ก

4) อาณาเขต

ทิศเหนือ จรดอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

ทิศตะวันออก จรดตำบลหนองซอน และอำเภอม่วงสามสิบ
จังหวัดอุบลราชธานี

ทิศตะวันตก จรดอำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

ทิศใต้ จรดตำบลหนองซอน

(ส่วนวิจัยและพัฒนาระบบรูปแบบ โครงสร้าง สำนักพัฒนาระบบ รูปแบบและ
โครงสร้าง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553 : 321)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

2.2.1 ความหมายของสิ่งแวดล้อม

คำว่าสิ่งแวดล้อมนั้นมีความหมายที่กว้างและยังเป็นที่สับสนอยู่บ้างแต่อย่างไรก็ตามได้มีผู้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมไว้หลายประการและมีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ให้ความหมายของคำว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์ได้ทำขึ้น

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อม ไว้ดังนี้

เกษม จันแก้ว (2545 : 2) ได้ให้ความหมายสิ่งแวดล้อม คือ สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต หรือสิ่งที่เห็นได้ด้วยตาและสิ่งที่ไม่สามารถเห็นด้วยตาหรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นล้วนเป็นสิ่งแวดล้อม

วินัย วีระพัฒนานนท์ (2532 : 1) ได้ให้ความหมายสิ่งแวดล้อมคือสิ่งที่มีอยู่โดยรอบหรือการปะปนกันของสภาพภายนอกและภายในที่มีผลกระทบต่อชีวิตสิ่งที่อยู่โดยรอบจะมีผลต่อชีวิต เช่น ดิน น้ำ อากาศ ฯลฯ และสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม ฯลฯ ซึ่งมีความผูกพันกับความรู้สึนึกคิดของกิจกรรมมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายซึ่งเรียกว่า เป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคม หรือสิ่งแวดล้อมที่เป็นนามธรรมด้วย ดังนั้นสิ่งแวดล้อมของมนุษย์จึงรวมสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคมด้วย

สวัศลี โนนสูง (2543 : 5) ให้ความหมายของคำว่า “สิ่งแวดล้อม (environment)” ว่าหมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์ อาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต มีรูปธรรมหรือนามธรรม และมีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมก็ได้ เช่น แสงแดด แม่น้ำ ถนน บ้านเรือน โบราณสถาน ประเพณี วัฒนธรรม เป็นต้น

2.2.2 การจำแนกสิ่งแวดล้อม จำแนกตามการเกิดได้ 2 ประเภท คือ

2.2.2.1 สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ (natural environment) มี 2 พวก คือ

- 1) สิ่งมีชีวิต (biotic environment) ได้แก่ มนุษย์ พืช และสัตว์
 - 2) สิ่งไม่มีชีวิต (abiotic environment) ได้แก่ อากาศ แสงแดด น้ำ ดิน
- แร่ ภูมิประเทศ ตลอดจนปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม และฝนแล้ง เป็นต้น

2.2.2.2 สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (manmade environment) เกิดจากการดัดแปลงธรรมชาติให้เหมาะสมกับความต้องการหรือให้ใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น จำแนกได้ 2 พวก คือ

- 1) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (physical environment) คือ สิ่งที่มีรูปธรรมมองเห็นและจับต้องได้ ส่วนใหญ่เป็นสิ่งก่อสร้าง เช่น บ้านเรือน โรงงาน รถยนต์ ดอกสั้ว สวนผลไม้ โบราณวัตถุ และโบราณสถาน ซึ่งมีส่วนสำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

- 2) สิ่งแวดล้อมทางสังคม (social environment) คือ สิ่งที่เป็นนามธรรมหรือไม่มีตัวตนและจับต้องไม่ได้ อาจสร้างขึ้นโดยตั้งใจ ไม่ตั้งใจก็ได้ หรือเพื่อความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน เช่น ประเพณี ศาสนา วัฒนธรรม กฎหมาย การทะเลาะวิวาท และการศึกษา เป็นต้น

จากความหมายของสิ่งแวดล้อมที่ได้กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ทั้งสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วย สิ่งมีชีวิต กับ สิ่งไม่มีชีวิต และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่งมีลักษณะทั้งที่เป็นรูปธรรมกับนามธรรม ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ได้นำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้ในหลายด้านจนเกิดภาวะการณ์ร่อยหรอขาดแคลน และทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงกับการดำรงชีวิตของมนุษย์

2.2.3 ปัญหาเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไป

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ล้วนเกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์แทบทั้งสิ้น ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรต้องเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว เกิดมลพิษขึ้นทุกด้านความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ขึ้นบ่อยๆ ทำให้ต้องสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินจำนวนมหาศาล ได้มีผู้กล่าวถึง สภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อมนุษย์ที่สำคัญไว้หลายท่าน อาทิ เช่น

วินัย วีระพัฒนานนท์ (2541 : 136-137) ได้กล่าวถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมไว้โดยสรุปได้แก่

- (1) อากาศเป็นพิษเนื่องจากปริมาณโอโซนในบรรยากาศลดลง
- (2) ปัญหาความร้อนและความแห้งแล้ง เนื่องจากอุณหภูมิของโลกสูงขึ้น
- (3) การเกิดภัยธรรมชาติ
- (4) การสูญเสียป่าไม้
- (5) การเสื่อมคุณภาพของดิน
- (6) การเสื่อมคุณภาพของดิน
- (7) ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

สมชาย อำพันทอง ได้กล่าวถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมไว้มี 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

(1) ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติในรูปของการร่อยหรอหมดไป (Resource Depletion) ซึ่งหมายถึงการที่ทรัพยากรธรรมชาติมีปริมาณลดน้อยลง และอาจหมดไปได้ในที่สุด ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำต่างๆ ของมนุษย์ได้แก่การสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ การพังทลายของดิน การสูญพันธุ์ของสัตว์ป่าบางชนิด เป็นต้น

(2) ความเสื่อมโทรมของคุณภาพสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์หรือที่เรียกว่าภาวะมลพิษ (Pollution) ซึ่งหมายถึงการที่มีสิ่งปลอมปน เจืออยู่ในสิ่งแวดล้อม จนถึงระดับที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ ทรัพยากรที่มีชีวิตและระบบนิเวศ หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบ โครงสร้าง (Structure) ต่างๆ ได้แก่ มลพิษทางน้ำ ดิน อากาศเสีย ขยะมูลฝอย และสารพิษ เป็นต้น (สาขัณฑ์ จันทร์ศรี, 2546 : 18)

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2539 : 25) กล่าวถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมและสาเหตุของปัญหาไว้ ดังนี้

ปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- (1) ปัญหามลพิษที่เกี่ยวกับน้ำ

(2) ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมสลายและหมดสิ้นไปอย่างรวดเร็ว เช่น น้ำฝน แร่ธาตุ ป่าไม้ พืช สัตว์ ทั้งที่เป็นอาหารและควรอนุรักษ์ไว้เพื่อการศึกษา เป็นต้น

(3) ปัญหาที่เกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานและชุมชนของมนุษย์ เช่น การวางผังเมืองและชุมชนไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดการแออัดยัดเยียด ใช้ทรัพยากรผิดประเภทลักษณะตลอดจนปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม และปัญหาจากของทิ้งอันได้แก่ ขยะมูลฝอย เป็นต้น โดยสรุปสาเหตุปัญหาสิ่งแวดล้อมก็คือปัญหาที่รวมตัวอยู่ในกระบวนการทางด้านการพัฒนานั่นเอง

สาเหตุหลักของปัญหาสิ่งแวดล้อมมีอยู่ 2 ประการด้วยกัน คือ

(1) การเพิ่มประชากร (Population growth) ปริมาณการเพิ่มของประชาชนอยู่ในอัตราทวีคูณ (exponential growth) เมื่อผู้คนมากขึ้นความต้องการบริโภคทรัพยากรก็เพิ่มมากขึ้นทุกทางไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาหาร ที่อยู่อาศัย พลังงาน

(2) การขยายตัวทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี (economic growth and technological progress) ความเจริญทางเศรษฐกิจนั้นทำให้มาตรฐานในการดำรงชีวิตสูงตามไปด้วย มีการบริโภคทรัพยากรมาจนเกินความจำเป็นขั้นพื้นฐานของชีวิต มีความจำเป็นต้องใช้พลังงานมากไปด้วยในขณะเดียวกันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีก็ช่วยส่งเสริมให้วิธีการนำทรัพยากรมาใช้ได้ง่ายขึ้นและมากขึ้นอีกด้วย

2.2.4 ปัญหาสิ่งแวดล้อมในจังหวัดอุบลราชธานี

2.2.4.1 ด้านขยะมูลฝอย (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดอุบลราชธานี, 2553 : 12)

ปัจจุบันในชุมชนระดับเทศบาล ได้แก่ เขตเทศบาลนครอุบลราชธานีและเทศบาลเมืองวารินชำราบ ได้มีระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาล แต่มีเพียงเทศบาลเมืองวารินชำราบเท่านั้นที่ดำเนินการกำจัดได้อย่างถูกต้อง ตามหลักสุขาภิบาล สำหรับเทศบาลนครอุบลราชธานีถึงแม้จะมีการก่อสร้างระบบกำจัดขยะเรียบร้อยแล้ว แต่ไม่สามารถเปิดดำเนินการใช้ได้เนื่องจากปัญหาการคัดค้านจากประชาชนที่ อาศัยอยู่ใกล้บริเวณสถานที่ที่ใช้เป็นที่ฝังกลบขยะมูลฝอย ชุมชนระดับองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุบลราชธานีมีองค์การบริหารส่วนตำบล 216 แห่ง มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้น 470 ตันต่อวัน ส่วนใหญ่การกำจัดขยะมูลฝอยเหล่านี้ยังไม่มีบริการเก็บขนและกำจัด แต่จะดำเนินการใน 2 ลักษณะคือ

1) กำจัดเองในครัวเรือน โดยการขุดหลุมฝังหรือเผาในพื้นที่ของแต่ละครอบครัวซึ่งเกือบทุกพื้นที่มีการกำจัดโดยวิธีดังกล่าว แต่มีบางแห่งที่มีการเก็บขน แต่นำไปกำจัดในพื้นที่ที่มีระบบกำจัดที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ซึ่งก็จะเป็นการขุดหลุมฝังและเผา ซึ่งการจัดการแบบนี้มีถึงร้อยละ 99 ทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น กลิ่นเหม็น แมลงวัน ควันไฟที่เกิดจากการเผากอง

ขยะ น้ำขยะ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชนระดับองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ละแห่งมีปริมาณที่ยังไม่มากนัก โดยปัญหาที่พบในพื้นที่ชุมชนระดับองค์การบริหารส่วนตำบล ที่สำคัญได้แก่การขาดแคลนงบประมาณ และบุคลากร

2) การนำไปกำจัดร่วมกับสถานที่กำจัดอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลแจระแม องค์การบริหารส่วนตำบลบึงหวาย องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองศรีไค นำไปกำจัดร่วมกับสถานที่กำจัดขยะเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

2.2.4.2 ด้านมลพิษทางอากาศ

1) แนวโน้มปัญหามลพิษทางอากาศ

- ปัญหาเกิดจากชุมชน มลพิษทางอากาศส่วนใหญ่จะเกิดจากการจราจรในบริเวณชุมชนขนาดใหญ่ที่มีประชากรหนาแน่น เช่น ในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี ซึ่งในปัจจุบันยังมีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน แต่ในอนาคตเมื่อชุมชนมีการขยายตัวและมีจำนวนประชากรอาศัยหนาแน่นขึ้น ประกอบกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและการค้า ซึ่งมีโครงการหลายโครงการที่จะเกิดขึ้นก็อาจจะส่งผลให้ปัญหามลพิษทางอากาศ ที่เกิดจากการจราจรทวีความรุนแรงขึ้นได้ หากไม่มีมาตรการด้านการจัดการที่ดีและถูกต้องตั้งแต่บัดนี้

- ปัญหาเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม ที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะเป็นกลิ่นจากการประกอบกิจการต่าง ๆ กันนั้นจะมีเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากความต้องการด้านอุปโภค บริโภคสินค้าและอาหารยังมีอยู่ ทำให้มีการผลิตที่เพิ่มมากขึ้น ในอนาคตนอกจากพื้นที่ชุมชนขนาดใหญ่มีแนวโน้มในการเกิดมลพิษทางด้านอากาศแล้ว สถานประกอบการต่าง ๆ ที่มีกิจกรรมที่มีผลต่อคุณภาพอากาศ ได้แก่ พื้นที่ใน จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีพื้นที่สัมปทานในการทำเหมืองหิน โรงสีข้าวและการทำโรงงานทำขนมจีน ควรมีมาตรการการจัดการอย่างเข้มงวดเพื่อป้องกันมิให้สถานประกอบการดังกล่าว ได้สร้างมลพิษทางอากาศที่จะเป็นผลกระทบชุมชนในพื้นที่ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ตาม พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 จะทำให้ท้องถิ่นได้มีแนวทางการจัดการปัญหาในพื้นที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งบุคลากรของท้องถิ่นเองจะต้องมีความรู้ความชำนาญ จึงจะทำให้การควบคุมและตรวจสอบประสบความสำเร็จ

2) ลำดับความสำคัญของปัญหามลพิษทางอากาศ

- ปัญหามลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม

- ปัญหามลพิษจากยานพาหนะในชุมชนขนาดใหญ่ ได้แก่ เทศบาลนครอุบลราชธานีและเทศบาลเมืองวารินชำราบ

- ปัญหาการขาดความรู้ ความเข้าใจในการป้องกัน และควบคุมปัญหาด้านมลพิษทางอากาศอย่างถูกต้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน

2.2.4.3 ด้านมลพิษทางน้ำ

สำนักงานสิ่งแวดล้อม ภาคที่ 12 ได้กำหนดแนวทางในการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อการติดตามตรวจสอบคุณภาพในแหล่งน้ำซึ่งจะต้องเป็นแหล่งรองรับน้ำทิ้งจาก ชุมชนและระบบบำบัดน้ำเสียหลังการบำบัด ทั้งระบบที่จะมีการก่อสร้างในอนาคต และโครงการที่ก่อสร้างเสร็จแล้ว ผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำ จะยึดปริมาณน้ำท่าเป็นหลัก จากผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทั้ง 2 ครั้ง พบว่าน้ำในแม่น้ำมูลมีคุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี ตามมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตร ยกเว้นในบางสถานี ค่า BOD (Biological Oxygen Demand) และค่าแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม มีค่าสูงเกินเกณฑ์มาตรฐาน เมื่อพิจารณาสภาพจุดเก็บตัวอย่าง พบว่า โดยส่วนใหญ่เป็นจุดเก็บตัวอย่างที่อยู่ใกล้แหล่งชุมชน และมีค่าสูงขึ้นในช่วงฤดูฝน ดังนั้น ที่มีค่าสูงเกินเกณฑ์มาตรฐานนี้ สาเหตุส่วนใหญ่อาจเกิดจากการไหลบ่าของน้ำเสียจากชุมชนบริเวณใกล้เคียงซึ่งก็คือ ชุมชนเมืองอุบลราชธานี ลงสู่แหล่งน้ำบริเวณจุดเก็บตัวอย่างขณะดำเนินการเก็บตัวอย่าง ซึ่งน้ำที่ไหลบ่ามาจะมีการปนเปื้อนของแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม ลงมาด้วย

นอกจากนี้ รายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย ค.ศ. 2001 โดยธนาคารโลก (World Bank) ได้รายงานว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแหล่งกำเนิด BOD จากชุมชนร้อยละ 57 จากการเกษตรร้อยละ 41 อุตสาหกรรมร้อยละ 2 โดยกลุ่มน้ำมูลเป็นลุ่มน้ำที่มีแหล่งกำเนิด BOD สูงสุดประมาณ 405,000 กิโลกรัมต่อวัน รองลงมาเป็นแม่น้ำชีและแม่น้ำโขงซึ่งมีปริมาณ 28,000 และ 23,000 กิโลกรัมต่อวัน ตามลำดับแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำที่สำคัญ มีดังนี้

1) แหล่งมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม

จากข้อมูลการสำรวจของสำนักงานอุตสาหกรรม พบว่า มีโรงงานจำพวกที่ 2 และ 3 ซึ่งเป็นโรงงานที่มีการประกอบกิจการที่มีการใช้น้ำในขบวนการผลิต ซึ่งน้ำที่ผ่านขบวนการผลิตส่วนใหญ่จะได้รับการบำบัดแล้วถูกปล่อยลงสู่แหล่ง น้ำธรรมชาติ ส่วนใหญ่จะเป็นโรงงานที่อยู่ในการควบคุมดูแลของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด ซึ่งได้มีการติดตามตรวจสอบในเรื่องการปล่อยมลพิษลงสู่แหล่งน้ำอยู่อย่างสม่ำเสมอ แต่ก็มีในพื้นที่บางแห่งที่มีการร้องเรียนจากชุมชนหรือราษฎรที่อาศัยอยู่ ใกล้เคียงโรงงาน และได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการโรงงานดังกล่าว เช่น โรงงานที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการผลิตอาหารที่เป็นโรงงานจำพวกที่ 1 เช่น โรงงานทำขนมจีน ใน ตำบลไร่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้มีการระบายน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ส่งผลให้คุณภาพน้ำเสื่อมโทรมและส่งผลกระทบต่อสัตว์น้ำและคุณภาพสิ่งแวดล้อมปัญหา

โรงงานแก้วหน้าไก่อสด ปล่อยน้ำทิ้งจากขบวนการผลิตลงสู่ไร่นาและแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยได้มีการติดตามตรวจสอบร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้ให้ผู้ประกอบการได้ทำการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการดำเนินงานที่ผ่านมาได้รับการปรับปรุงและแก้ไขจากผู้ประกอบการเรียบร้อยแล้ว

2) แหล่งมลพิษจากการเกษตร

เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์ทางการเกษตร เกษตรกรมีการใช้สารพิษจากการเกษตร ได้แก่ ปุ๋ยเคมี ยากำจัดศัตรูพืชและสารต่าง ๆ ในปริมาณค่อนข้างที่สูงในแต่ละปี พบว่ามีการใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อการเกษตรเป็นจำนวนกว่าปีละ 3.16 ล้านตัน และยากำจัดศัตรูพืชจำนวนปีละประมาณ 7.5 หมื่นตัน โดย จังหวัดอุบลราชธานี มีปริมาณการใช้สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชมีการใช้สูงสุดจำนวน 4.88 กิโลกรัม/ไร่ สารพิษจากการเกษตรเหล่านี้ส่วนหนึ่งจะสะสมในพืช สะสมในดินแล้วส่วนหนึ่งจะถูกชะล้างโดยน้ำลงสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติ โดยจากการตรวจวัดคุณภาพน้ำโดยกรมควบคุมมลพิษ ใน พ.ศ. 2544 ได้ตรวจพบสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชประเภท ดีดีที (DDT) ดิลดริน (Dieldrin) เฮปตาคลอร์ (Heptachlor) และเอนดริน (Endrin) ดังนี้ แม่น้ำมูล บริเวณใต้เขื่อนปากมูล บ้านหัวเหว อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี บริเวณสะพานพิบูลมังสาหาร อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานีบริเวณหาดคูเคื่อ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี แม่น้ำชี บริเวณบ้านวังยาง อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งในทุกบริเวณที่มีการตรวจพบจะตรวจพบในระดับที่ยังไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต และยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินอยู่

2.2.4.4 ด้านมลพิษทางชุมชน

การพัฒนาและการขยายตัวทั้งด้านจำนวนประชาชน การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ของชุมชนเมืองขนาดต่าง ๆ ผลจากการพัฒนาดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ในชุมชนและทำให้เกิดปัญหาด้านการจัดการสภาพแวดล้อมภายในชุมชน ดังนี้

1) ปัญหาทางด้านทัศนียภาพของเมืองและการสูญเสียเอกลักษณ์ของเมืองเนื่องจากสภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของชุมชนเมืองมีลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ริมฝั่งลำน้ำในเขตพื้นที่ลุ่มมูล อย่างไรก็ตามปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อก่อสร้างพัฒนาเมืองมาโดยลำดับ โดยขาดการวางแผนหลักของการพัฒนาเมืองในระยะยาว ขาดมาตรการควบคุมการพัฒนา ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ของเมืองการปรับเปลี่ยนสภาพทางกายภาพของเมืองไม่กลม กลืนกับสภาพธรรมชาติ การถูกล้ำและระบายของเสียลงสู่แม่น้ำลำคลองทำให้ขัดขวางเส้นทางไหลของลำน้ำจนเป็นอุปสรรคในการระบายน้ำและเป็นพิษของอากาศก่อนหน้าเสีย ที่ดินบางย่านใช้ประโยชน์

เต็มที่ดินแออัด บางแห่งถูกทิ้งให้รกร้างกลายเป็นที่ทิ้งขยะ และพบว่ามี การเดินสายไฟฟ้า โทรศัพท์ การก่อสร้าง เพื่อวางแนวเส้นท่อส่งน้ำประปา ตลอดจนการติดตั้งป้ายโฆษณาไม่เป็นระเบียบ เรียบร้อยทำให้เกิดเป็นปัญหาทัศนียภาพของเมือง เนื่องจาก ขาดการประสานงานกันระหว่าง หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณูปการ ให้กับชุมชน และขาดการควบคุมกำกับ การ ติดตั้งป้าย

2) ปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมและขาดระบบสาธารณูปการด้าน สิ่งแวดล้อมของเมืองเนื่องจากชุมชนเมืองมีประชากรอาศัย อยู่อย่างหนาแน่นและเป็นจำนวนมาก ประกอบกับมีการใช้ประโยชน์บนที่ดินที่สูง เกินศักยภาพรองรับของธรรมชาติ จึงจำเป็นต้องอาศัย ระบบการรองรับที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระ นั่นคือ ระบบสาธารณูปการขั้นพื้นฐานด้าน สิ่งแวดล้อม ได้แก่ ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย ระบบระบายน้ำ การเก็บขนและกำจัดขยะ เป็น ดัชนี อย่างไรก็ตามโดยมีสถานภาพปัจจุบันของการจัดบริการระบบสาธารณูปการด้านสิ่ง แวดล้อม ดังนี้

- ระบบระบายน้ำ พบว่า ระบบระบายน้ำยังไม่ครอบคลุมพื้นที่และ ไม่มีประสิทธิภาพ
- ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย พบว่า มีเพียงเฉพาะ เทศบาลนคร อุบลราชธานี และ เทศบาลเมืองวารินชำราบ เท่านั้นที่มีระบบรวบรวม และบำบัดน้ำเสีย
- การกำจัดขยะมูลฝอย พบว่า เทศบาลนครอุบลราชธานีแม้จะมีการ ก่อสร้างระบบ กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาลแล้วแต่ก็ไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ เนื่อง ปัญหาความขัดแย้ง ในโครงการ

3) ปัญหาขาดพื้นที่สวนสาธารณะและพื้นที่สีเขียวสำหรับการจัดบริการ สวนสาธารณะตามมาตรฐานของกรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดให้ชุมชนเมืองควร มีพื้นที่สวนสาธารณะ 1.8 ไร่ ต่อประชากร 1,000 คน พบว่า ชุมชนเมืองของจังหวัดอุบลราชธานียัง ขาดพื้นที่สวนสาธารณะและพื้นที่สีเขียวที่ได้มาตรฐานแต่ก็ได้มีการพัฒนาพื้นที่สาธารณะประโยชน์ ให้เป็นสวนสาธารณะขึ้นมา ได้แก่ พื้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยม่วงของ เทศบาลนครอุบลราชธานี พื้นที่ 129 ไร่ บริเวณ กุดศรีมังคละของเทศบาลเมืองวารินชำราบ พื้นที่ประมาณ 80 ไร่

4) ปัญหาชุมชนแออัดจากสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมประกอบกับมี จำนวนประชากรในเขตเมืองที่เพิ่มขึ้น และมีการอพยพย้ายถิ่นของประชาชนจากชนบทเข้าไปตั้งถิ่น ฐานทำมาหากินในเมืองจน ทำให้พื้นที่บางส่วนกลายเป็นพักอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นจนแออัด และ บางส่วนมีการปลูกสร้างบ้านเรือนที่ไม่ถูกสุขลักษณะ จนกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรม ซึ่งเป็นปัญหา ต่อสุขภาพ อนามัยของประชาชนและเป็นปัญหาทัศนียภาพของเมืองสำหรับปัญหาสิ่งแวดล้อมของ

ชุมชนชนบท ซึ่งอยู่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหา ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมโดยยังไม่มีการจัดการขยะและน้ำเสียในครัวเรือน ตลอดจนแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์และแมลงนำโรค บางครัวเรือนมีการสร้างคอกปศุสัตว์ไว้ได้จนบ้านเรือน หรือมีฟาร์มปศุสัตว์ขนาดใหญ่อยู่ใกล้ชุมชนทำให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญ แก่ชุมชนทั้งส่งกลิ่นรบกวน มีความสกปรกเป็นที่น่ารังเกียจ และเป็นแหล่งแพร่กระจายของเชื้อโรค

5) ปัญหาผลกระทบจากสถานประกอบการส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพการเกษตร ดังนั้น จึงมีสถานประกอบการและโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรตั้งเป็นจำนวนมาก ซึ่งผลจากการประกอบกิจการดังกล่าว นอกจากจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังก่อปัญหามลพิษและความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชนบทใกล้เคียงสามารถสรุปได้ดังนี้

- ปัญหาผลกระทบจากโรงสีข้าว ได้แก่ ตำบลธาตุ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี และ ตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

- ปัญหาผลกระทบจากโรงงานผลิตขนมจีน ได้แก่ ตำบลปทุม ตำบลไร่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

- ปัญหาผลกระทบจากฟาร์มเลี้ยงสุกร ได้แก่ ตำบลขามใหญ่ ตำบลหนองซอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

- ปัญหาผลกระทบจากโรงงานผลิตเนื้อไก่สด ได้แก่ ตำบลโนนโพน อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

2.2.5 แนวโน้มของปัญหาเมืองและชุมชนเมือง

2.2.5.1 ปัญหาด้านทัศนียภาพและการสูญเสียเอกลักษณ์ของเมือง พบว่าพื้นที่ที่มีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหารุนแรงได้แก่ เทศบาลนครอุบลราชธานี เทศบาลเมืองวารินชำราบ เทศบาลเมืองโขโสธร เทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร เทศบาลเมืองเมืองเดช ตามลำดับ

2.2.5.2 ปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมและขาดสาธารณูปการด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าพื้นที่ที่มีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหารุนแรง ได้แก่ เทศบาลนครอุบลราชธานี เทศบาลเมืองวารินชำราบ เทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร เทศบาลเมืองอุบล เทศบาลเมืองเมืองเดช เทศบาลเมืองตระการพืชผล ตามลำดับ

2.2.5.3 ปัญหาขาดแคลนพื้นที่สวนสาธารณะและพื้นที่สีเขียว พบว่าพื้นที่ที่มีแนวโน้มน้ำที่จะเกิดปัญหารุนแรง ได้แก่ เทศบาลนครอุบลราชธานี เทศบาลเมืองวารินชำราบ ตามลำดับ

2.2.5.4 ปัญหาชุมชนแออัด พบว่าพื้นที่ที่แนวโน้มน้ำที่จะเกิดมีปัญหารุนแรง ได้แก่ เทศบาลนครอุบลราชธานี เทศบาลเมืองวารินชำราบ และ เทศบาลเมืองช่องเม็ก ตามลำดับ (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 12 อุบลราชธานี, 2554 : 21-30)

จากสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่กล่าวมา ผู้ทำการศึกษาได้เห็นถึงแนวโน้มน้ำ ความรุนแรงของสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่อำเภอเมืองอุบลราชธานี ซึ่งเกิดปัญหามลพิษด้านต่างๆ ตามข้างต้นในทั้งพื้นที่ชุมชนเมืองและชุมชนชนบท โดยปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นหน่วยงานในพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบของด้านสิ่งแวดล้อมตามภารกิจ หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ควรตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทหน้าที่การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพื่อปกป้องดูแล คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะต้องมีความชัดเจนในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ โดยผ่านการบริหารจัดการจากทั้งภายในองค์กร คือ ผู้บริหาร บุคลากร และสมาชิกองค์กร บริหารส่วนตำบลในพื้นที่ในฐานะตัวแทนประชาชนในพื้นที่ในการบริหารจัดการต่างๆ โดยเฉพาะในประเด็นของสิ่งแวดล้อม ผู้ทำการศึกษาจึงนำแนวโน้มน้ำของปัญหาสิ่งแวดล้อมมาเป็นเหตุผลในการสนับสนุนการดำเนินการศึกษาเพื่อมองเห็นสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี โดยให้ความสำคัญในบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรบริหารส่วนตำบล

2.2.6 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เพื่อแก้ไขปัญหาสังแวดล้อมที่ทับถมกันมานาน รัฐบาลไทยและชุมชนท้องถิ่นได้ริเริ่มงานสำคัญหลายประการ โดยการวางกรอบทางด้านกฎหมายและองค์กรเพื่อสร้างชมรมรัฐสิ่งแวดล้อม (Environmental Governance) จัดทำนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติระยะ 20 ปี (พุทธศักราช 2540-2559) ยกเลิกการใช้น้ำมันที่มีสารตะกั่ว ปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานลงทุนในการบำบัดน้ำเสีย และประกาศเขตคุ้มครองสัตว์ป่าและพันธุ์พืชหลายพื้นที่ โดยทั่วไปแล้วการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีแนวคิดหลัก 4 ประการ คือ

(1) การสงวน (Preservation) หมายถึง การธำรงไว้ซึ่งความสมดุลของธรรมชาติ โดยปล่อยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความเจริญเติบโต และมีความสัมพันธ์พึ่งพาอาศัยกันและกันตามธรรมชาติโดยมนุษย์ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว

(2) การอนุรักษ์ (Conservation) หมายถึง แนวคิดในการป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ให้ถูกทำลายเสื่อมสภาพลง

(3) การพัฒนา (Development) เป็นแนวคิดในการปรับปรุง พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีสภาพดีขึ้น

(4) การใช้ประโยชน์ (Utiliation) หมายถึง แนวคิดใหม่ในการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการ ทั้งนี้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอาจใช้แนวคิดหลายลักษณะควบคู่กันไปหรืออาจใช้เพียงอย่างเดียวแล้วแต่สถานการณ์และระยะเวลาในขณะนั้น

แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นมีความสอดคล้องกับแนวทางของนาท ดันขวิรุฬ และพุนทรัพย์ สมุทรสาคร (2528 : 100) ซึ่งได้อธิบายแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

(1) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ นั้น จะต้องคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติทุกอย่าง ไปด้วยไปพร้อมกันไม่ควรพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะทรัพยากรธรรมชาติทุกอย่างต่างมีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

(2) ในการวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาดนั้น จะต้องไม่แยกมนุษย์ออกจากสภาพแวดล้อมทางสังคมหรือวัฒนธรรมหรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เพราะว่าวัฒนธรรมและสังคมมนุษย์ได้พัฒนาตัวเองไปพร้อมกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของสังคมนั้น

(3) การอนุรักษ์นั้นเป็นหนทางแห่งการดำเนินชีวิตของมนุษย์โดยแท้ เพราะการอนุรักษ์เป็นรากฐานแห่งการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมเพื่อความอยู่รอดของสังคมมนุษย์นั่นเอง

(4) ในโครงการพัฒนาใดจะประสบความสำเร็จได้โดยสมบูรณ์ ค่อเมื่อผู้บริหารโครงการจะตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และจัดการอย่างชาญฉลาดให้เกิดผลดีทุกๆ ทางต่อสังคมมนุษย์

(5) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกี่ยวข้องกับคนทุกคนไม่ว่าจะเป็นในเมืองหรือชนบท

จากการศึกษาแนวคิดด้านสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม และปัญหาสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน สิ่งสำคัญที่สุดในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่แท้จริงคือประชาชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสำคัญและสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน มีจิตสำนึกที่ดีในการ การสงวน การอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์ ทั้งนี้หากประชาชน

มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และให้คุณค่ากับสิ่งแวดล้อม ก็จะร่วมมือกับทางราชการในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่รัฐได้วางกรอบกฎหมายและจัดทำนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติระยะ 20 ปี เป็นอย่างดี ซึ่งจะส่งผลต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ลดการสร้างมลพิษต่างๆ ในอนาคต ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยงานที่มีศักยภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งได้รับการถ่ายโอนภารกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล รักษา คุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและจัดการสิ่งแวดล้อม โดยหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลถือเป็นตัวแทนของชุมชนโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกตั้งคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เข้ามามีอำนาจในการบริหารงาน หน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนด จึงถือว่าชุมชนและท้องถิ่นมีหน้าที่และส่วนร่วมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริงผ่านระบบการเลือกตั้งเพื่อเลือกตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

2.3.1 ความหมายของบทบาท

มีผู้ให้นิยามเกี่ยวกับคำว่าบทบาทไว้หลายท่าน ดังนี้

รอย (Roy, 1988) กล่าวว่า บทบาทเป็นความต้องการของบุคคลในสังคม พฤติกรรมที่บุคคลในสังคมคาดหวัง ถึงแม้ว่าบทบาทจะเป็นพฤติกรรมของบุคคล แต่บทบาทก็เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองและบุคคลอื่น (อำพล พรอารักษ์สกุล, 2540 : 12)

สุพัตรา สุภาพ (2522 : 52) ได้ถึงสถานภาพและบทบาท ว่าการที่เรากำหนดเรียกบุคคลหนึ่งว่าเป็นข้าราชการ หรือตำแหน่งใดๆ นั้นเป็นการเรียกตามสถานภาพของผู้นั้น สถานภาพเป็นตำแหน่งที่ได้รับมาจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม เป็นสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสังคมส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งที่พิเศษเฉพาะบุคคลทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น

ไพบุลย์ ช่างเรียน (2526 : 31) กล่าวว่า บทบาทจริงที่บุคคลแสดงออกมานั้น ไม่แน่นอนเสมอไปว่าจะเหมือนกับบทบาทที่ควรจะเป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม ก็เพราะว่า บทบาทหนึ่งที่บุคคลแสดงออกมานั้นเป็นผลมาจากปฏิกิริยาแห่งบุคลิกภาพของบุคคลที่ครองสถานภาพร่วมกับบุคลิกภาพของบุคคลอื่นที่มาร่วมในพฤติกรรมและเครื่องกระตุ้นต่างๆ ที่มีอยู่ในเวลาและสถานที่ที่เกิดการแสดงบทบาท

ทิตยา สุวรรณะชญ (2527 : 4) กล่าวว่า ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทไว้ว่า บทบาทเป็นลักษณะของพฤติกรรมที่ถูกกำหนดโดยฐานะตำแหน่ง และยังได้แบ่งบทบาทออกเป็น “บทบาทตามอุดมคติ” (ideal role) หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคม “ควรปฏิบัติ” และบทบาทที่ปฏิบัติจริง (actual role) หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมจะต้องปฏิบัติจริง โดยกล่าวว่า “บทบาทที่ปฏิบัติจริง นี่เป็นผลรวมของบทบาทตามอุดมคติบุคลิกภาพของผู้ดำรงฐานะตำแหน่ง อารมณ์ขณะแสดงบทบาทและอุปกรณ์ของผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอยู่ และปฏิกริยาของผู้ที่เกี่ยวข้อง” ซึ่งสามารถสรุปบทบาททางสังคมได้ ดังนี้ คือ

- (1) มีสถานภาพ (status) อยู่จริงในทุกสังคมและมีอยู่ก่อนที่ตัวคนจะเข้าไปครอง
- (2) มีบทบาทที่ควรจะเป็น (ought-to-be-role) ประจำอยู่ในแต่ละตำแหน่ง
- (3) วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี (culture and tradition) ในสังคมนั้นๆ เป็นส่วนหนึ่งซึ่งสำคัญในการกำหนดฐานะตำแหน่งและบทบาทที่ควรจะเป็น
- (4) การที่คนเราจะทราบถึงฐานะตำแหน่งและบทบาทนั้นได้มาจากสังคมกรณีในสังคมนั้นๆ

(5) บทบาทที่ควรจะเป็นนั้นไม่แน่นอนว่าจะเหมือนพฤติกรรมจริงๆ ของคนที่ครองฐานะตำแหน่งอื่นๆ เพราะพฤติกรรมจริงๆ นั้น เป็นผลของปฏิกริยาของคนที่มีฐานะตำแหน่งที่มีต่อบทบาทที่ควรจะเป็นบุคลิกของตนเองและบุคลิกของผู้อื่นที่เข้าร่วมเป็นพฤติกรรม และเครื่องกระตุ้น (stimulus) ที่มีอยู่ในเวลา และสถานที่ที่เกิดการติดต่อทางสังคม จะเห็นได้ว่า บทบาทเป็นตัวกลางระหว่างสังคมกับบุคคลแต่ละคนที่อยู่ในสถานการณ์บทบาทของบุคคลจะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะสถานภาพ อุปนิสัยความรู้ ความสามารถ ความพอใจและการอบรม บทบาทจึงเป็นส่วนที่แยกไม่ออกและผนึกติดอยู่กับฐานะตำแหน่ง ซึ่งกำหนดโดยวัฒนธรรมของแต่ละสังคมและด้วยการอบรมสั่งสอน ถ้ายทอดวัฒนธรรมของสังคมมายังคนที่เป็นสมาชิกของสังคม อันเป็นผลให้ทุกคนในสังคมมีรูปแบบโครงของบทบาท (stereotype of behavior) ของตำแหน่งในแบบทำนองเดียวกัน บทบาทที่วางไว้ในการศึกษาการจัดระเบียบทางสังคมส่งผลต่อบุคคล 2 อย่าง คือ

5.1) บทบาทช่วยชี้แนะเป็นแนวทางที่บุคคลจะปฏิบัติในสถานการณ์ต่างๆ กัน เหมือนนักแสดงจะเล่นต้องอ่านบทก่อน แต่เราได้รับการอบรมเรียนรู้มาแล้ว ก็รู้ว่าจะต้องทำอะไร เช่น การเข้าร้านอาหาร การไปงานต่างๆ

5.2) บทบาทยังบอกถึงความคาดหวังของผู้สัมพันธ์ด้วย เช่น บทบาทครู กับ นักเรียน หรือเด็กเล่นหม้อข้าวหม้อแกง ทำให้มีบทบาทไปทางเดียวกัน คือ ต่างรู้บทบาทของตนเอง

โดยสรุปในแง่การศึกษาบทบาทจึงเป็นตัวเริ่มต้นและเป็นตัวที่ไม่หยุดนิ่ง บทบาทมีการเคลื่อนไหวถ้ามีการยอมรับ บทบาทเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในโอกาสแสดงกิจกรรมขององค์การนั้น ในสังคมประเพณีหรือในชนบท บทบาทจะถูกกำหนดไว้อย่างเข้มงวด ตรงข้ามกับสังคมสมัยใหม่ที่ทำให้มีความยืดหยุ่นในการแสดงบทบาท

อุทัย หิรัญโต (2534 : 197) กล่าวว่า บทบาทเป็นหน้าที่ หรือพฤติกรรมอันพึงคาดหมายของแต่ละบุคคลในสังคม ภายใต้วัฒนธรรมที่สังคมนั้นๆ กำหนดขึ้น ดังนั้น วัฒนธรรมที่กล่าวถึงนี่เองเป็นแบบแผนในการแสดงออกของบุคคลในสถานะหนึ่งที่ต้องมีต่อบุคคลอื่น ที่ต่างสถานะกันภายในสังคมเดียวกัน

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2538 : 16) กล่าวว่า บทบาทของจังหวัดและอำเภอ เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการสิ่งแวดล้อม คือ

- (1) จัดทำแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยประสานความร่วมมือกับส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคเอกชน
- (2) รณรงค์สร้างความเข้าใจ และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนทั้งในเมืองและชนบท
- (3) สอดส่องดูแลเอาใจใส่สถานประกอบการให้ปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัด
- (4) จัดระบบการตรวจสอบการติดตาม การดำเนินงานตามแผน
- (5) พัฒนาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคและการเกษตรโดยสร้างปรับปรุงและพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่ออุปโภค และบริโภค และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งขยายผลการพัฒนาแหล่งน้ำตามโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

จากแนวคิดทฤษฎีและผลงานที่เกี่ยวกับบทบาททั้งหมดที่รวบรวมมานี้ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง เงื่อนไขของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้นจะต้องทำรวมทั้งสิทธิต่างที่ได้รับมาพร้อมกับตำแหน่งซึ่งเป็นสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องเปลี่ยนไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ซึ่งบทบาทและหน้าที่เป็นของคู่กัน บทบาทเป็นตัวกลางระหว่างสังคมกับบุคคลแต่ละคนที่อยู่ในสถานการณ์นั้นๆ บทบาทของแต่ละบุคคลจะแตกต่างออกไปตามลักษณะสถานภาพ อุปนิสัยความรู้ ความสามารถ ความพอใจและการอบรม บทบาทจึงเป็นส่วนที่แยกไม่ออกและผนึกติดอยู่กับฐานะ

โดยในการศึกษาบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี จะเน้นการศึกษาบทบาทตามที่มีผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมควรปฏิบัติ หรือบทบาทที่มีผู้ดำรงตำแหน่งจะต้องปฏิบัติจริง ในด้านการบริหาร

จัดการสิ่งแวดล้อม ตามที่กฎหมายได้มอบและกำหนดอำนาจหน้าที่ บทบาทในการปฏิบัติงานให้กับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะนิติบุคคลตามกฎหมาย รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนราชการสุขและสิ่งแวดล้อม และฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะเป็นผู้ได้รับบทบาทในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามที่กฎหมายกำหนดไว้และเป็นผู้มีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ละแห่งที่ศึกษาในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

2.3.2 ประเภทของบทบาท

ทิตยา สุวรรณชฎ (2520 : 9-10) ได้แบ่งบทบาทออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) บทบาทตามอุดมคติ (Ideal role) หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคม ควรจะปฏิบัติ เช่น พ่อต้องรักลูกตลอดจนอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษา

(2) บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Actual role) หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคม จะต้องปฏิบัติจริง เช่น พ่อแม่รักลูกก็แสดงความรักโดยการพุดจา หรือให้ของ หรือชื่นชมอยู่ในใจ บทบาทที่ปฏิบัติจริงนี้จะเป็นเรื่องของการเอาบทบาทในอุดมคติมาแบ่งและคิดแปลงให้เข้ากับ เหตุการณ์จริงเป็นผลรวมของบทบาทตามอุดมคติ บุคลิกภาพของผู้ดำรงตำแหน่ง อารมณ์ขณะแสดง บทบาทอุปกรณ์ของผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอยู่ และปฏิกริยาที่เกี่ยวข้องมีสิทธิ (right) และความ รับผิดชอบ (responsibility) ในการดำเนินบทบาทของตนในฐานะที่เป็นสมาชิกของกลุ่มซึ่งอาจ เหมือนกันหรือต่างกันได้ ซึ่งสิทธิและหน้าที่แยกผู้ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มก็ได้ด้วย

สงวนศรี วิรัชชัย (2527 : 23-24) กล่าวว่า ถ้าพิจารณาลักษณะของบทบาทที่ ปรากฏอยู่ในสังคมให้ลึกซึ้งแล้ว จะพบบทบาทอยู่หลายลักษณะ ดังนี้

(1) บทบาทตามที่กำหนด (Prescribed role) หมายถึง บทบาทที่สังคม กลุ่มหรือ องค์การกำหนดไว้ว่าเป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม กลุ่มหรือ องค์การนั้นๆ เช่น ข้อกำหนดที่ว่า พ่อแม่ ต้องอบรมเลี้ยงดูลูกๆ ข้าราชการต้องปฏิบัติตามคำสั่งจาก ผู้บังคับบัญชา เป็นต้น

(2) บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง (Expected role) หมายถึง บทบาทหรือรูปแบบของ พฤติกรรมที่คนอื่น(ผู้เกี่ยวข้อง) คาดหวังว่าผู้อยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติ บทบาทที่ผู้รับการคาดหวัง อาจจะไม่ตรงกับบทบาทที่กำหนดก็ได้ เพราะบางคนอาจมีการคาดหวังมาก หรือน้อยกว่าข้อกำหนด ที่ตนได้รับทราบ

จัดการสิ่งแวดล้อม ตามที่กฎหมายได้มอบและกำหนดอำนาจหน้าที่ บทบาทในการปฏิบัติงานให้กับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะนิติบุคคลตามกฎหมาย รูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะเป็นผู้ได้รับบทบาทในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามที่กฎหมายกำหนดไว้และเป็นผู้มีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ละแห่งที่ศึกษาในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

2.3.2 ประเภทของบทบาท

ทิตยา สุวรรณชญ (2520 : 9-10) ได้แบ่งบทบาทออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) บทบาทตามอุดมคติ (Ideal role) หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคม ควรจะปฏิบัติ เช่น พ่อต้องรักลูกตลอดจนอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษา

(2) บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Actual role) หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคม จะต้องปฏิบัติจริง เช่น พ่อแม่รักลูกก็แสดงความรักโดยการพุดจา หรือให้ของ หรือชื่นชมอยู่ในใจ บทบาทที่ปฏิบัติจริงนี้จะเป็นเรื่องของการเอาบทบาทในอุดมคติมาแบ่งและคิดแปลงให้เข้ากับ เหตุการณ์จริงเป็นผลรวมของบทบาทตามอุดมคติ บุคลิกภาพของผู้ดำรงตำแหน่ง อารมณ์ขณะแสดง บทบาทอุปกรณ์ของผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอยู่ และปฏิกริยาที่เกี่ยวข้องมีสิทธิ (right) และความ รับผิดชอบ (responsibility) ในการดำเนินบทบาทของคนในฐานะที่เป็นสมาชิกของกลุ่มซึ่งอาจ เหมือนกันหรือต่างกันได้ ซึ่งสิทธิและหน้าที่แยกผู้ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มก็ได้ด้วย

สงวนศรี วิรัชชัย (2527 : 23-24) กล่าวว่า ถ้าพิจารณาลักษณะของบทบาทที่ ปรากฏอยู่ในสังคมให้ลึกซึ้งแล้ว จะพบบทบาทอยู่หลายลักษณะ ดังนี้

(1) บทบาทตามที่กำหนด (Prescribed role) หมายถึง บทบาทที่สังคม กลุ่มหรือ องค์การกำหนดไว้ว่าเป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม กลุ่มหรือ องค์การนั้นๆ เช่น ข้อกำหนดที่ว่า พ่อแม่ ต้องอบรมเลี้ยงดูลูกๆ ข้าราชการต้องปฏิบัติตามคำสั่งจาก ผู้บังคับบัญชา เป็นต้น

(2) บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง (Expected role) หมายถึง บทบาทหรือรูปแบบของ พฤติกรรมที่คนอื่น(ผู้เกี่ยวข้อง) คาดหวังว่าผู้อยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติ บทบาทที่ผู้รับการคาดหวัง อาจจะไม่ตรงกับบทบาทที่กำหนดก็ได้ เพราะบางคนอาจมีการคาดหวังมาก หรือน้อยกว่าข้อกำหนด ที่ตนได้รับทราบ

(3) บทบาทตามอุดมคติของผู้อยู่ในตำแหน่ง (Subjective role) หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลผู้อยู่ในตำแหน่งคิด และเชื่อว่าเป็นบทบาทของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ เช่น ผู้บังคับบัญชาคิดว่าตนมีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ไม่ใส่ใจปัญหาของผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้น บทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่งอาจจะสอดคล้องกับบทบาทที่กำหนดและอาจจะตรงหรือไม่ตรงกับบทบาทที่ผู้รับคาดหวัง

(4) บทบาทที่เป็นจริง (Enacted role) หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้อยู่ในตำแหน่งได้ปฏิบัติหรือแสดงออกมาให้เห็น ซึ่งมักจะเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง แต่ก็อาจมีกรณีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความคาดหวังของผู้อื่น ทั้งที่บทบาทนี้ไม่ตรงกับบทบาทตาม ความคิดของคนก็ได้

(5) บทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ (Perceived role) หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้ทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่ง ซึ่งโดยธรรมชาติของการรับรู้ของคนเราจะมี การเลือกรับรู้และมีการรับรู้ที่ผิดพลาดไปจากความเป็นจริงได้โดยอิทธิพลจากประสบการณ์และสถานการณ์หลายอย่าง ดังนั้น เมื่ออยู่ในตำแหน่งปฏิบัติบทบาทโดยแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ผู้ที่ได้พบเห็นอาจรับรู้พฤติกรรม หรือบทบาทนั้นในทางที่แตกต่างกันไป และอาจแตกต่างไปจากบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่งด้วย

2.3.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงบทบาท

นักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงบทบาทไว้ ดังนี้
อัลลพอร์ท (Allport, 1937 : 181-184) กล่าวว่า บุคคลจะแสดงพฤติกรรมในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ประการ คือ

- (1) บทบาทที่คาดหวังของบุคคลอื่นในสังคม (Role expectation)
- (2) ความคาดหวังของตนเองว่ามีบทบาทเป็นอย่างไร (Role conception) ซึ่งอาจจะสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมหรือไม่ก็ได้
- (3) ความสอดคล้องกันระหว่างบทบาทที่คาดหวังจากสังคมและความคาดหวังในบทบาทของตนเอง (Role acceptance) ซึ่งจะทำให้บุคคลยอมรับบทบาทนั้นของตน
- (4) การปฏิบัติตามบทบาท (Role performance) คือ การแสดงบทบาทตามสภาพจริง (actual role) ซึ่งอาจแสดงตามบทบาทที่คาดหวัง ตามการรับรู้ และเข้าใจของตนเองตลอดจนการที่บุคคลจะแสดงบทบาทได้ดีเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับ การยอมรับบทบาทนั้นๆ ของบุคคลที่ครองตำแหน่งอยู่หรือเนื่องมาจากความสอดคล้องของบทบาทตามความคาดหวังของสังคมและตามการรับรู้บทบาทของตนเอง

ผอบ นมะตร์ (2526 : 43) ได้กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับบทบาท สรุปได้ 3 ประการ

(1) ปัญหาเกิดจากผู้สวมบทบาท สวมบทบาทไม่ดี แม้จะกำหนดบทบาทอย่างชัดเจนและแน่นอนก็ตาม ถ้าผู้สวมบทบาทรู้สึกว่าเป็นการยากลำบากหรือหมดความสามารถที่จะทำตามบทบาทตน หรือต้องแสดงบทบาทที่ไม่ชำนาญ อาจทำความเสียหายและเป็นภัยร้ายแรงและกระทบกระเทือนต่อคนอื่นยิ่งนัก เช่น ไม่นักตำแหน่งปีกฟุตบอล แต่ต้องมาเล่นเป็นปีกอาจทำให้เสียเกมได้

(2) ปัญหาเกิดจากความสับสนของบทบาท ทั้งที่ผู้สวมบทบาทดีพร้อม แต่สังคมกำหนดบทบาทไว้ไม่ดี เช่น กำหนดบทบาทไม่ชัดเจน หรือมีความขัดแย้งระหว่างบทบาท หรือการที่สังคมไม่มีบทบาทให้ ทำให้ผู้สวมบทบาทตัดสินใจไม่ถูกว่าจะแสดงบทบาทใด เช่น เกี่ยวกับเรื่องความรักและการเลือกคู่ครอง

(3) ปัญหาจากการละเมิดบทบาท หมายถึง การที่คนไม่ปฏิบัติตามบทบาทอันชอบของตน แต่การปฏิบัติออกนอกแบบแผน อาทิ การกระทำอันเป็นอาชญากรรม การค้ายาเสพติด ฯลฯ บุคคลเหล่านี้จะปฏิบัติบทบาทที่ขัดต่อบรรทัดฐานของสังคม ข่มสร้างปัญหาแก่สังคมได้

จากแนวคิดทฤษฎีและผลงานที่เกี่ยวกับบทบาททั้งหมดที่รวบรวมมานี้ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง เจื่อนไขของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้นจะต้องทำรวมทั้งสิทธิต่างๆ ที่ได้รับมาพร้อมกับตำแหน่งซึ่งเป็นสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องเปลี่ยนไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ซึ่งบทบาทและหน้าที่เป็นของคู่กัน บทบาทเป็นตัวกลางระหว่างสังคมกับบุคคลแต่ละคนที่อยู่ในสถานการณ์นั้นๆ บทบาทของแต่ละบุคคลจะแตกต่างออกไปตามลักษณะสถานภาพ อุปนิสัยความรู้ ความสามารถ ความพอใจและการอบรม บทบาทจึงเป็นส่วนที่แยกไม่ออกและผนึกติดอยู่กับฐานะตำแหน่ง

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทเป็นที่แนวคิดที่กล่าวถึงการปฏิบัติหน้าที่และการแสดงพฤติกรรมของบุคคลในสังคมโดยมีสถานภาพ ฐานะ ตำแหน่ง และความคาดหวังของบุคคลในสังคมตลอดจนความคาดหวังของตนเองเป็นตัวกำหนดบทบาทว่าเมื่อบุคคลอยู่ในสถานภาพใดควรจะต้องแสดงบทบาทและปฏิบัติอย่างไรจึงจะสอดคล้องกับฐานะ ตำแหน่งและสถานภาพ เมื่อสถานภาพของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปก็มีผลทำให้บทบาทของบุคคลเปลี่ยนตามไปด้วย นอกจากสถานภาพจะทำให้บุคคลแสดงบทบาทแตกต่างกันยังมีปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของบุคคลอีกหลายประการ เช่น ความคาดหวังของบุคคลอื่นและตนเอง การรับรู้บทบาท ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติส่วนบุคคลความขัดแย้งกันระหว่างบทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่บุคคลในสังคมคาดหวังตลอดจนปัจจัยทางด้านกฎหมาย เป็นต้น ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้เป็นตัวผลักดันให้บุคคลแสดงบทบาทแตกต่างกัน

จากแนวคิดทฤษฎีและผลงานที่เกี่ยวกับบทบาททั้งหมดที่รวบรวมมานี้ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง เจื่อนใจของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้นจะต้องทำรวมทั้งสิทธิต่างๆ ที่ได้รับมา พร้อมกับตำแหน่งซึ่งเป็นสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องเปลี่ยนไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ซึ่งบทบาทและหน้าที่ เป็นของคู่กัน บทบาทเป็นตัวกลางระหว่างสังคมกับบุคคลแต่ละคนที่อยู่ในสถานการณ์นั้นๆ บทบาทของแต่ละบุคคลจะแตกต่างออกไปตามลักษณะสถานภาพ อุปนิสัยความรู้ ความสามารถ ความพอใจและการอบรม บทบาทจึงเป็นส่วนที่แยกไม่ออกและผนึกติดอยู่กับฐานะ

โดยในการศึกษาบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี จะเน้นการศึกษาบทบาทตามที่มีผู้ดำรงตำแหน่ง ทางสังคมควรปฏิบัติ หรือบทบาทที่มีผู้ดำรงตำแหน่งจะต้องปฏิบัติจริง ในด้านการบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อม ตามที่กฎหมายได้มอบและกำหนดอำนาจหน้าที่ บทบาทในการปฏิบัติงานให้กับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะนิติบุคคลตามกฎหมาย รูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รอง นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหาร ส่วนตำบล หัวหน้าส่วนราชการสุขและสิ่งแวดล้อม และฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะเป็นผู้ได้รับบทบาทในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหาร ส่วนตำบล ตามที่กฎหมายกำหนดไว้และเป็นผู้มีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ละแห่งที่ศึกษาในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

2.4 บทบาทด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พุทธศักราช 2535 ให้คำนิยาม สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้น ตามธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์ทำขึ้น

คำนิยามชี้ให้เห็นว่า สิ่งแวดล้อมมีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่เกิดขึ้นโดย ธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น โดยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งนับรวม สิ่งแวดล้อมทางสังคมด้วย หมายถึง เป็นสิ่งแวดล้อมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ไม่เป็นพิษและ เป็นพิษ ให้คุณและให้โทษ มีชีวิตและไม่มีชีวิต ฯลฯ การกล่าวเช่นนี้อาจทำให้ผู้ที่ทำหน้าที่จัดการ สิ่งแวดล้อมสับสนได้ นักวิชาการจึงได้จำแนกสิ่งแวดล้อมตามบทบาทหน้าที่หรืออีกนัยหนึ่งคือ “มิติ” เพื่อให้ผู้มีหน้าที่จัดการสิ่งแวดล้อมไม่สับสน โดยให้มุมมองสิ่งแวดล้อมในทาง “บทบาท หน้าที่” ถ้าสิ่งแวดล้อมที่มีบทบาทหน้าที่นั้นเป็นมิติก็นับสิ่งแวดล้อมเป็นมิตินั้น ซึ่งนักวิชาการ

สิ่งแวดล้อมได้แบ่งออกเป็น 4 มิติ ดังนี้ (มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550 : 9-10)

(1) มิติที่ 1 คือ มิติทรัพยากร หมายถึง สิ่งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น อันประกอบด้วยสามกลุ่ม คือ ทรัพยากรที่ใช้แล้วไม่หมดสิ้น ทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป และ ทรัพยากรที่ใช้แล้วทดแทนได้

(2) มิติที่ 2 คือ มิติเทคโนโลยี หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่มีบทบาทหน้าที่ที่เป็นเทคโนโลยี อันประกอบด้วยสามกลุ่มคือ เทคโนโลยีธรรมชาติ เทคโนโลยีเลียนแบบธรรมชาติ และเทคโนโลยีที่สร้างขึ้น ได้แก่ เครื่องยนต์/อิเล็กทรอนิกส์ แบบผลิตภัณฑ์ และกระบวนการผลิต

(3) มิติที่ 3 คือ มิติของเสียและมลพิษสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ของเสียและมลพิษที่เป็นของแข็ง เช่น ขยะชุมชน ขยะติดเชื้อ ขยะกากสารพิษอันตราย ของเสียและมลพิษที่เป็นของเหลว เช่น น้ำเสีย น้ำมัน ไขมัน ของเสียและมลพิษที่เป็นก๊าซและฝุ่น เช่น ก๊าซพิษ ก๊าซเรือนกระจก และฝุ่น สุดท้ายคือของเสียและมลพิษที่เป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า เช่น เสียง แสง ความร้อน ความสั่นสะเทือน และพลังไฟฟ้า

(4) มิติที่ 4 คือ มิติสังคมสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ประชากร สิ่งก่อสร้างทางการศึกษาและสิ่งเกี่ยวข้อง สิ่งก่อสร้างทางสาธารณสุข สภาวะเศรษฐกิจ สิ่งก่อสร้างทั้งจับต้องได้และจับต้องไม่ได้ทางวัฒนธรรม (ความเชื่อ ศาสนา และประเพณี) สิ่งก่อสร้างและส่วนประกอบที่ใช้ป้องกันภัยพิบัติต่อชีวิตและทรัพย์สิน และสุดท้ายได้แก่ สิ่งก่อสร้างวัสดุอุปกรณ์ในการนันทนาการและการท่องเที่ยว

สิ่งแวดล้อมที่จำแนกตามบทบาทและหน้าที่หรือมิติที่วัดขนาดได้ จึงทำให้ง่ายต่อการบริหารจัดการ เช่น มิติทรัพยากรป่าไม้ ปกคลุมพื้นที่ตำบลหนึ่งร้อยละ 50 ที่เหลือเป็นพื้นที่เกษตรกรรม แหล่งน้ำที่อยู่อาศัย ถนน ฯลฯ หนึ่งสิ่งแวดล้อมหนึ่งอาจมามากกว่าหนึ่งบทบาทหน้าที่ หรือมากกว่าหนึ่งมิติก็ได้ เช่น ป่าไม้มีบทบาทหน้าที่ให้ไม้ให้ของป่า เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารป้องกันดินพังทลาย เป็นแหล่งสมุนไพร ฯลฯ

จำเนียร วรรณชัยพันธ์ (2545 : 25) ได้เรียบเรียงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมไว้ ดังนี้

รัฐบาลได้เริ่มให้อำนาจแก่ท้องถิ่นในการปฏิบัติหน้าที่รองรับภารกิจด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยมีการออกกฎหมายหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติการผังเมือง พุทธศักราช 2518 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พุทธศักราช 2522 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พุทธศักราช 2535 รวมทั้งเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ที่มุ่งสู่การทำให้เมืองหรือชุมชนน่าอยู่ นโยบายเมืองน่าอยู่จึงถือเป็นนโยบายการพัฒนา

ระดับประเทศ ทั้งนี้กลไกที่เป็นจุดแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ กลไกทางด้านการเมืองซึ่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พุทธศักราช 2518 ให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่นของแต่ละท้องถิ่นจัดวางและจัดวางผังเมืองของท้องถิ่นได้ โดยพนักงานจะต้องควบคุมการใช้ที่ดินของชุมชนให้เป็นไปตามผังเมืองที่วางไว้ การผังเมืองจึงเป็นกรอบของการพัฒนาเมือง เป็นกลไกทางด้านการจัดการลักษณะทางกายภาพของเมืองอันประกอบด้วยการจัดการควบคุมอาคาร ที่ดิน การจัดวางระบบสาธารณูปโภค สิ่งบริการต่างๆ ของเมืองซึ่งสามารถรองรับต่อจำนวนประชากรและกิจกรรมใช้สอยพื้นที่ในเมืองได้อย่างเพียงพอ กลไกของแผนพัฒนาควรเป็นแม่แบบของแผนปฏิบัติที่ตรงกับประเด็นปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น กลไกด้านการเงินการคลังเป็นงบประมาณท้องถิ่นที่รัฐบาลกระจายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารตนเอง ซึ่งสามารถนำมาใช้พัฒนาเมืองดังกล่าวข้างต้น โดยประโยชน์ส่วนนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อควบคุมจัดการสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นได้

ในฐานะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนและสิ่งแวดล้อมในทุกๆ ด้าน ฉะนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยกฎหมายได้กำหนดอำนาจหน้าที่ด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปีพุทธศักราช 2540 หมวด 9 มาตรา 290 ได้กล่าวถึง บทบาทและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมไว้ว่า “เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายบัญญัติ กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(1) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่

(2) การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่เฉพาะในกรณีที่มีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตนเอง

(3) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมในนอกเขตพื้นที่ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

ประกอบกับพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 มาตรา 67 ภายใบบังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ค้ำครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากกฎหมายรัฐธรรมนูญในมาตราดังกล่าวและพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 จะเห็นได้ว่าผู้ที่มิบทบาทมากที่สุดในการส่งเสริมและรักษา

คุณภาพสิ่งแวดล้อม คือ องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นองค์กรที่มีบทบาทมากที่สุดในระดับพื้นที่ ซึ่งบทบาทที่สำคัญมีอยู่ 6 ประการ คือ

- (1) บทบาทในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกฝังจิตสำนึก
- (2) บทบาทในการจัดการและรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ
- (3) บทบาทในการจัดการและการควบคุมมลพิษ
- (4) บทบาทในการประสานการจัดการเพื่อจัดทำของบประมาณสำหรับโครงการทางด้านสิ่งแวดล้อม

(5) บทบาทในการมีส่วนร่วมพิจารณาโครงการที่มีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

(6) บทบาทในการประสานงานวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

สิ่งสำคัญที่สุดในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมนั้นแท้ที่จริงแล้วก็คือ ประชาชนมีจิตสำนึกที่ดีในเรื่องของสิ่งแวดล้อมนั่นเอง ทั้งนี้หากประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องก็ย่อมจะให้ความร่วมมือกับทางราชการในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี และการที่ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นจะมีจิตสำนึกที่ดีในเรื่องของสิ่งแวดล้อมนั้น ประชาชนเหล่านั้นจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องของสิ่งแวดล้อมเสียก่อนไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของคุณค่าของทรัพยากร การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน หรือความรู้เกี่ยวกับมลพิษต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการที่จะทำให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและเกิดจิตสำนึกในเรื่องของสิ่งแวดล้อมได้นั้นผู้ที่จะมีบทบาทสำคัญที่สุดในการผลักดัน ก็คือ องค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดประชาชนในท้องถิ่นอย่างมากอยู่แล้วประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานที่ีระหว่างหน่วยงานราชการและประชาชนในท้องถิ่นได้ ดังนั้นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จึงสามารถแสดงบทบาทของตนในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต, 2542 : 25-30)

(1) บทบาทในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการปลูกฝังจิตสำนึกองค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการตามกระบวนการ ดังนี้

(1.1) จัดตั้งกลุ่มผู้ให้ความรู้ในเรื่องของสิ่งแวดล้อมขึ้นอาจเป็นในลักษณะตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบล เอง จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องหรือจากชาวบ้านผู้ที่มีความสนใจในด้านสิ่งแวดล้อมเป็นพิเศษ แต่คนกลุ่มนี้จะต้องมีลักษณะสำคัญประการหนึ่งก็คือ ต้องเป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจต่างๆ ให้แก่ชาวบ้านได้เป็นอย่างดี

(1.2) ทางกลุ่มดังกล่าวจะต้องแสวงหาความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้ความรู้ที่จะถ่ายทอดต่อไปนั้นเป็นสิ่งพิมพ์จากหน่วยงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ข่าวสาร จากวิทยุโทรทัศน์ หรือแม้กระทั่งการเข้าร่วม อบรม สัมมนา หรือการดูงานในเรื่องของสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นบทบาทที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบล ควรที่จะให้การสนับสนุนเป็นอย่างมาก

(1.3) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้งบประมาณสนับสนุนกลุ่มผู้ให้ความรู้

(1.4) จัดกิจกรรมในการให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นโดยเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับเป้าหมายโดยในการจัดกิจกรรมในเรื่องของสิ่งแวดล้อมนั้นควรเป็นไปอย่างทั่วถึงในกลุ่มคนทุกวัยและทุกพื้นที่

(1.5) ภายหลังการจัดกิจกรรมต่างๆ แล้วควรที่จะมีการประเมินผลโครงการเพื่อพัฒนากิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น

(2) บทบาทในการจัดการและรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

บทบาทที่สำคัญในการดูแลรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถทำได้ ดังนี้

(2.1) การสำรวจสถานภาพของทรัพยากรต่างๆ ในพื้นที่ ทั้งนี้เพราะการที่จะจัดการสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น ควรจะทราบเสียก่อนว่าสิ่งที่จัดการนั้นมีอะไรบ้าง แต่ละองค์ประกอบมีลักษณะเช่นไร มีศักยภาพเป็นเช่นไร และสามารถพัฒนาไปในทิศทางใดได้บ้าง

(2.2) การวางแผนเพื่อจัดการทรัพยากรธรรมชาตินั้นๆ โดยในการวางแผนเพื่อการจัดการจะต้องยึดหลักของความเหมาะสม ความเป็นเหตุเป็นผล รวมทั้งคำนึงถึงผลจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุดและใช้ได้อย่างยั่งยืนด้วย

(2.3) การติดตามตรวจสอบการใช้และการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าการจัดการ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและการจัดการเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและนอกจากทรัพยากรธรรมชาติแล้วในบางท้องที่อาจปรากฏว่าทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วย อันได้แก่ สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมนั่นเอง

ดังนั้นในการจัดการเพื่อรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาตินี้จึงไม่ควรจะละเลยการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในท้องถิ่นด้วยเพื่อรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาตินี้จึงไม่ควรละเลยการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในท้องถิ่นด้วย

(3) บทบาทในการจัดการและควบคุมมลพิษ

บทบาทที่องค์การบริหารส่วนตำบล สามารถทำได้ในการจัดการและควบคุมมลพิษ ดังนี้

(3.1) การสำรวจและศึกษาแหล่งมลพิษ ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล นั้นว่ามีการจัดการเกี่ยวกับภาวะมลพิษอย่างไรบ้าง เช่น แหล่งกำเนิดมลพิษ ประเภทของมลพิษ ระบบการบำบัดน้ำเสีย ระบบในการกำจัดขยะและจำนวนขยะ เป็นต้น ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการจัดการทางด้านสิ่งแวดล้อมต่อไป

(3.2) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อดูแลในเรื่องมลพิษโดยเฉพาะ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวควรทำหน้าที่เป็นหูเป็นตาให้กับราชการทั้งการดูแลในเรื่องของการปล่อยมลพิษและการเกิดความผิดปกติกับระบบการจัดการมลพิษหรือเรื่องฉุกเฉินต่างๆ เป็นต้น

(3.3) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานที่ดีระหว่างชาวบ้านกับหน่วยงานราชการ หรือองค์เอกชนเพื่อของบประมาณในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภาวะมลพิษ สารมลพิษการประสานงานในการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ และการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อลดมลพิษ

(4) บทบาทในการประสานการจัดการเพื่อทำค่าของงบประมาณสำหรับโครงการทางด้านสิ่งแวดล้อม

องค์การบริหารส่วนตำบล หรือหน่วยงานใดในพื้นที่รับผิดชอบมีโครงการที่เป็นประโยชน์ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางองค์การบริหารส่วนตำบลควรทำข้อเสนอโครงการนั้นขึ้นมามีของบประมาณมาจัดทำโครงการแม้ว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีงบประมาณของตนเองอยู่แล้วแต่งบประมาณดังกล่าวอาจไม่เพียงพอ ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงสามารถของบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือองค์กรเอกชน เอ็นจีโอ (non governmental organizations) เป็นต้น ในการดำเนินการเพื่อของบประมาณต้องดำเนินการในรูปของการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

(5) บทบาทในการมีส่วนร่วมพิจารณาโครงการที่มีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการพัฒนาต่างๆ ซึ่งเข้ามาดำเนินการในเขตพื้นที่รับผิดชอบและโครงการนั้นๆ อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่โครงการนั้นๆ เข้าไปดำเนินการอยู่ โดยมีลำดับขั้นตอนในการมีส่วนร่วม ดังนี้

(5.1) การรับทราบรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น เพื่อเป็นการให้ข้อมูลกับประชาชนได้รับทราบว่าจะมีโครงการลักษณะใดเกิดขึ้นในชุมชนของตน

(5.2) องค์การบริหารส่วนตำบล เสนอรูปแบบในการมีส่วนร่วมส่งไปยังสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพิจารณาเลือกรูปแบบการมีส่วนร่วม

(5.3) พิจารณาร่างขอเบเขตการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยปรึกษากับชุมชนในพื้นที่และรวบรวมความคิดเห็นของคนในพื้นที่เสนอต่อสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม

(5.4) การรับทราบร่างขอเบเขตการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม

(5.5) การจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าเป็นสื่อกลางในการประสานความร่วมมือระหว่างบริษัทที่ปรึกษากับประชาชนในพื้นที่และคอยแจ้งความก้าวหน้าของการศึกษาแก่ประชาชนในท้องถิ่น

(5.6) การพิจารณาร่างการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมพร้อมรายงานสรุปในขั้นตอนทางเทศบาลองค์การบริหารส่วนตำบลควรจะได้มีการประชุมเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นต่างๆ จากประชาชนในท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอแนะข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์กับทางบริษัทที่ปรึกษาและทางสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมต่อไป

(5.7) การพิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนนี้ องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องดูแลในเรื่องเอกสารให้ครบถ้วนและถูกต้องเพื่อจัดส่งให้สำนักนโยบายและแผนต่อไป

(6) บทบาทในการประสานงานและวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

การดำเนินงานทางด้านสิ่งแวดล้อมนั้นมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบล จึงควรทำหน้าที่ในการประสานงานเนื่องจากบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้รู้พื้นที่ดี และมีความใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุดคนนอกจากนี้ หน่วยงานใดต้องการที่จะดำเนินโครงการในพื้นที่ หน่วยงานนั้นก็มักจะติดต่อกับทางองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นแห่งแรก นอกจากการประสานงานในการดำเนินโครงการของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ แล้วควรมีการประสานงานในเรื่องอื่นๆ ด้วย เช่น การติดตามข่าวสารที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นประโยชน์กับประชาชนในพื้นที่ การจัดส่งบุคลากรหรือประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

จากพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม คือ คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม คือ การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งถือเป็นบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล โดยได้กำหนดหน้าที่และบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 9

มาตรา 290 ซึ่งส่งผลในองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญด้านสิ่งแวดล้อม 6 ประการ คือ

- (1) บทบาทในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกฝังจิตสำนึก
- (2) บทบาทในการจัดการและรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ
- (3) บทบาทในการจัดการและการควบคุมมลพิษ
- (4) บทบาทในการประสานการจัดการเพื่อจัดทำของงบประมาณสำหรับโครงการ

ทางด้านสิ่งแวดล้อม

- (5) บทบาทในการมีส่วนร่วมพิจารณาโครงการที่มีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม
- (6) บทบาทในการประสานงานวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

ซึ่งจากบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า บทบาทด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล เปรียบเทียบได้กับกลไกสำคัญที่จะทำให้ ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่นมีคุณภาพดี ส่งผลให้สภาวะแวดล้อมโดยรวมของ ท้องถิ่นนั้น

จึงนับได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการ กำหนดอนาคตของสภาพสิ่งแวดล้อมภายในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบผู้ศึกษาจึงได้นำบทบาททั้ง 6 ประการ มาเป็นกรอบคิดในการศึกษา โดยศึกษาบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ผ่านผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในฐานะตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลที่สามารถ แสดงบทบาทของตน คือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีส่วนสำคัญในการดำเนินบทบาทและกำหนดการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในองค์การบริหารส่วนตำบล ที่สามารถแสดงบทบาทของตนในเรื่องต่างๆ ในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งแวดล้อมตามบทบาทข้างต้น และ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ยังได้ กำหนดโครงสร้างการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล โดยให้อำนาจหน้าที่ในการบริหารงาน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในฐานะ นิติบุคคล ดังนี้ คือ

- (1) การดำเนินการออกข้อบัญญัติ
- (2) การจัดทำร่างงบประมาณ
- (3) การเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ
- (4) การควบคุมติดตามแผนงาน/โครงการด้านต่างๆ

ผู้ศึกษาจึงได้นำอำนาจหน้าที่ดังกล่าวมาศึกษาโดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญที่ด้าน สิ่งแวดล้อมมาประกอบการศึกษาบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารงานส่วน

ตำบล ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นกรอบในการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งได้ดังนี้

2.5.1 ด้านบทบาทที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อม ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาท องค์การบริหารส่วนตำบล ที่เกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี ประกอบด้วย

2.5.1.1 บทบาทของเทศบาลที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : ศึกษากรณีจังหวัดสงขลา

2.5.1.2 บทบาทด้านสิ่งแวดล้อมของคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรสาคร

2.5.1.3 บทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ตอนกลางลุ่มแม่น้ำปัดตานี ในการจัดการขยะ

โดยมีผลการวิจัยและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษา สรุปได้ดังนี้

ฐิติ กาญจนบุษย์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของเทศบาลที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : ศึกษากรณีจังหวัดสงขลา พบว่า เทศบาลมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมแล้วมีบทบาทอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการตรวจสอบ ติดตามการดำเนินงานตามแผนมีบทบาทมากเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนด้านสอดคล้องดูแลเอาใจใส่สถานประกอบการให้ปฏิบัติตามกฎหมายมีบทบาทน้อยที่สุด กลุ่มประชากรเกินครึ่งมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ส่วนใหญ่มีความพร้อมของทรัพยากรการบริหารอยู่ในระดับไม่เพียงพอกับการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาล ประสพการณ์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับชั้นเทศบาล ความพร้อมของทรัพยากรการบริหาร ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่มีผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สุริยา แก้วนารายณ์ (2548 : 61) ได้ศึกษาบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมของคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่าคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรสาครมีบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะจังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดในเขตปริมณฑลที่มีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมในระดับสูงและด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้จังหวัดสมุทรสาครได้รับผลกระทบจากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจนต้องประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษในปี พุทธศักราช 2538 และผลจากการประกาศนี้ทำให้คณะผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความตื่นตัวและตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 3 ด้านคือ ด้านการออกข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดทำงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการเสนอแผนงาน โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

ประทีป รัตนญาติ (2543 : 45) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ตอนกลางลุ่มแม่น้ำปัดตานี ในการจัดการขยะ พบว่า บทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการขยะโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเพื่อการพิจารณาตามรายด้านปรากฏว่าความร่วมมือของประชาชนและการดำเนินโครงการและการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาขยะอยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ปัญหาในชุมชน การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะและการบริหารงานงบประมาณในการดำเนินโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาขยะที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 ปัญหาในการจัดการขยะ คือ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจหน่วยงานต่างๆ ของรัฐไม่ให้ความสำคัญในการจัดการขยะ และปัญหาขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณและข้อมูลข่าวสารจากทางราชการ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปสาระสำคัญได้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ส่วนใหญ่มีบทบาทเกี่ยวกับงานสิ่งแวดล้อมในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง บุคลากรในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเกี่ยวกับงานด้านสิ่งแวดล้อม และมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 3 ด้านคือ ด้านการออกข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดทำงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการเสนอแผนงาน โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทด้านสิ่งแวดล้อม คือ ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการทำการศึกษาในครั้งนี้

2.5.2 ด้านปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรบริหารส่วนตำบล ที่เกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี ประกอบด้วย

2.5.2.1 บทบาทของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณีคณะกรรมการสุขภาพในจังหวัดนครปฐม

2.5.2.2 บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

2.5.2.3 บทบาทของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณีอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

2.5.2.4 บทบาทผู้นำท้องถิ่นต่อการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศึกษาในพื้นที่กิ่งอำเภอกรงปินัง จังหวัดยะลา

โดยมีผลการวิจัยและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษา สรุปได้ดังนี้

อำพล พรอารักษ์สกุล (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณีคณะกรรมการสุขภาพในจังหวัดนครปฐม พบว่า คณะกรรมการสุขภาพมีบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง และการให้คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อม

2.5.3 ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

2.5.3.1 ปัญหาด้านนิติบัญญัติ คือ การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ในการร่างข้อบังคับ ข้อบัญญัติที่ได้รับการอนุมัติมีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับปัญหาในปัจจุบันและการขาดการยอมรับจากประชาชน กฎหมายหรือข้อบังคับที่มีอยู่ในปัจจุบันบางพระราชบัญญัติมีความซ้ำซ้อนและไม่ทันสมัย

2.5.3.2 ปัญหาอุปสรรคในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ขาดแคลนบุคลากรและงบประมาณที่เพียงพอ ประชาชนและเจ้าของแหล่งกำเนิดมลพิษไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

สุเมธ แก้วมณี (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการรับรู้บทบาทหรือบทบาทที่ควรจะเป็นต่อการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อม 4 บทบาท คือ การเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจให้ประชาชนเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับสูง เช่นเดียวกับการแสดงบทบาทที่เป็นจริง และการศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการแสดงบทบาท พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้เห็นความสำคัญและความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตในระดับสูง มีความตระหนักในบทบาทการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับระดับการแสดงบทบาท แต่อย่างไรก็ตามพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทที่เป็นจริงในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่ำกว่าบทบาทที่ควรจะเป็น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่ทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถทำหน้าที่ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ตามที่ควรจะเป็น

สมหมาย ฤกษ์นาวิ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณีอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีผลกับการแสดงบทบาทของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม พบว่า อายุ และอาชีพ มีผลต่อการแสดงบทบาท และปัญหาของการแสดงบทบาทด้านสิ่งแวดล้อมพบว่ามีปัญหาในเรื่องงบประมาณ และอำนาจในการบริหารงาน

พยุห์ นิยม (2545 : 63) ได้ทำการศึกษาเรื่องบทบาทผู้นำท้องถิ่นต่อการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศึกษาในพื้นที่กิ่งอำเภองาวปินัง จังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของผู้นำท้องถิ่นต่อการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำด้านการดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ และด้านการจัดทำแผนงานโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทผู้นำท้องถิ่นต่อการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การได้รับการยอมรับในการเป็นผู้นำการสนับสนุนจากประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบลและอาชีพหลัก ส่วนปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและระดับการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปสาระสำคัญได้ว่า หน่วยงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่มีบทบาทเกี่ยวกับงานด้านสิ่งแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเกี่ยวกับด้าน

สิ่งแวดล้อมปัจจัยบุคคลและปัจจัยสนับสนุนของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งผล
กระทบต่อภาระงานด้านสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนน้อย ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทด้าน
สิ่งแวดล้อม คือ การขาดแคลนงบประมาณ นวัตกรรมในการจัดการเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม
และระบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี และพบว่าพบว่า อายุ และอาชีพ มีผลต่อการแสดง
บทบาทด้านสิ่งแวดล้อมการรับรู้ข่าวสาร ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง และ
การให้คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อม

ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาในด้านปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพเดิม
การดำรงตำแหน่ง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง โดยกำหนดให้มีปัจจัยสนับสนุน คือ ความรู้ความ
เข้าใจด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ความรู้กฎหมาย ระเบียบด้าน
สิ่งแวดล้อม การให้คุณค่าสิ่งแวดล้อม ว่ามีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของ
องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้งานวิจัยที่
เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการทำการศึกษาในครั้งนี้

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย (conceptual framework)

จากการศึกษาแนวคิดหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้สรุปเป็นแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) เพื่อศึกษา บทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย (Research Design)

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

3.2 ระเบียบวิธีวิจัย (Research methodology)

3.2.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้มีขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาวิจัยดังขั้นตอนต่อไปนี้

3.2.1.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2.1.2 กำหนดกรอบและแนวคิดในการวิจัย

3.2.1.3 กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัย

3.2.1.4 กำหนดกลุ่มเป้าหมาย

3.2.1.5 สร้างเครื่องมือและปรับปรุงเครื่องมือ โดยชี้วัดวัตถุประสงค์ของการวิจัย

เป็นหลักและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

3.2.1.6 เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงของเครื่องมือและปรับปรุงแก้ไข

3.2.1.7 ทดลองใช้และปรับปรุงเครื่องมือ

3.2.1.8 เก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1.9 วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล

3.2.1.10 สรุปและรายงาน

3.2.2 ตัวแปรที่ศึกษา

การทำวิจัยในครั้งนี้ ตัวแปรตามที่ศึกษา คือ บทบาทการบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย

3.2.2.1 การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึก

3.2.2.2 การจัดการและรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

3.2.2.3 การจัดการและควบคุมมลพิษ

3.2.2.4 การประสานจัดการเพื่อจัดทำของบประมาณสำหรับโครงการด้าน

สิ่งแวดล้อม

3.2.2.5 การมีส่วนร่วมพิจารณาโครงการที่มีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

3.2.2.6 การประสานงานวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

3.2.2.7 การออกข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อม

3.2.2.8 การจัดทำร่างงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม

3.2.2.9 การเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

3.2.2.10 การควบคุมติดตามแผนงาน โครงการด้านสิ่งแวดล้อม

3.2.3 กลุ่มเป้าหมาย

3.2.3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จากองค์การบริหารส่วนตำบล 9 แห่ง ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี รายละเอียด ดังนี้

ตำแหน่ง	จำนวนประชากรที่ศึกษา(คน)
1. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล แห่งละ 1 คน	9
2. รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล แห่งละ 2 คน	18
3. เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล แห่งละ 1 คน	9
4. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล แห่งละ 1 คน	9
5. หัวหน้าส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม หรือเจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบ แห่งละ 1 คน	9
รวม	54

2) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 9 แห่ง หมู่บ้านละ 2 คน ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี รายละเอียดตามตารางดังนี้

องค์การบริหารงานส่วนตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนประชากร ในตำบล (คน)	กลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษา (คน)
1. ไร่น้อย	20	7,524	40
2. กุดลาด	13	9,656	26
3. แจระแม	12	9,493	24
4. หนองบ่อ	13	7,746	26
5. หัวเรือ	15	11,050	30
6. หนองขอน	15	7,084	30
7. กระโสบ	12	5,003	24
8. ชีเหล็ก	11	5,612	22
9. ปะอว	8	5,219	16
รวม	129	68,296	238

3.2.3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และหัวหน้าส่วนราชการสุขและสิ่งแวดล้อมหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (คณัย ไชยโยธา และ สุวิทย์ จำปา, 2549 : 26) จากประชากร 292 คน ได้จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวน 261 ตัวอย่าง

3.2.3.3 วิธีสุ่มตัวอย่าง

ในการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มตัวอย่างง่าย โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามสัดส่วนโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวนตัวอย่างจากในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 261 คน ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

อบค.	ประชากรที่ศึกษา (ตามตำแหน่ง)				กลุ่มตัวอย่าง (ตามตำแหน่ง)			
	ผู้บริหาร อบค.	สมาชิก สภา อบค.	ปลัด อบค.	หน.ส่วน สาธารณ สุขฯ	ผู้บริหาร อบค.	สมาชิก สภา อบค.	ปลัด อบค.	หน.ส่วน สาธารณ สุขฯ
1. ไร่น้อย	4	40	1	1	3	36	1	1
2. กุดลาด	4	26	1	1	3	25	1	1
3. แจระแม	4	24	1	1	3	24	1	1
4. หนองบ่อ	4	26	1	1	3	25	1	1
5. หัวเรือ	4	30	1	1	3	28	1	1
6. หนองซอน	4	30	1	1	3	28	1	1
7. กระโสบ	4	24	1	1	3	24	1	1
8. จีเห่ลึก	4	22	1	1	3	21	1	1
9. ปะอว	4	16	1	1	3	15	1	1
รวม	36	238	9	9	27	216	9	9
รวมทั้งสิ้น	292				261			

3.2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทและการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านสิ่งแวดล้อม ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

3.2.4.1 โครงสร้างและลักษณะของเครื่องมือ

โครงสร้างของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

แบบสอบถาม สำหรับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยแบ่งเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (checklist) ในประเด็นดังนี้ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพเดิม และการดำรงตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมลักษณะเป็นแบบตอบรับหรือปฏิเสธ (yes-no question) ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน ประกอบด้วยคำถามจำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อมลักษณะเป็นแบบตอบรับตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน ประกอบด้วยคำถามจำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดการให้คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อมมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544 : 208) ประกอบด้วยคำถามจำนวน 11 ข้อ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามบทบาทและการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยมุ่งสำรวจเกี่ยวกับ จำนวน 30 ข้อ

- (1) การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึก
- (2) การจัดการและรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ
- (3) การจัดการและควบคุมมลพิษ
- (4) การประสานจัดการเพื่อจัดทำของงบประมาณสำหรับโครงการด้านสิ่งแวดล้อม
- (5) การมีส่วนร่วมพิจารณาโครงการที่มีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม
- (6) การประสานงานวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น
- (7) การออกข้อบังคับด้านสิ่งแวดล้อม
- (8) การจัดทำร่างงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม
- (9) การเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม
- (10) การควบคุมติดตามแผนงานโครงการด้านสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทและการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นคำถามปลายเปิด (open-ended questionnaire) ให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระตรงตามสภาพความเป็นจริง จำนวน 2 ข้อ

3.2.4.2 เกณฑ์การจัดแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรปัจจัยสนับสนุน

ในการจัดแบ่งระดับความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย/ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม และการให้คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อมเป็น 5 กลุ่ม ตามแบบมาตราส่วนค่า (rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert scale) โดยกำหนดหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1) การแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

คะแนนน้อยกว่า 3 หมายถึง ระดับน้อย

คะแนนระหว่าง 3 - 4 หมายถึง ระดับค่อนข้างน้อย

คะแนนระหว่าง 5 - 6 หมายถึง ระดับปานกลาง

คะแนนระหว่าง 7 - 8 หมายถึง ระดับค่อนข้างมาก

คะแนนมากกว่า 8 หมายถึง ระดับมาก

2) การแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย/ระเบียบ ด้าน

สิ่งแวดล้อม

คะแนนน้อยกว่า 3 หมายถึง ระดับน้อย

คะแนนระหว่าง 3 - 4 หมายถึง ระดับค่อนข้างน้อย

คะแนนระหว่าง 5 - 6 หมายถึง ระดับปานกลาง

คะแนนระหว่าง 7 - 8 หมายถึง ระดับค่อนข้างมาก

คะแนนมากกว่า 8 หมายถึง ระดับมาก

3) การแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามการให้คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อม

คะแนนน้อยกว่า 3 หมายถึง ระดับน้อย

คะแนนระหว่าง 3 - 4 หมายถึง ระดับค่อนข้างน้อย

คะแนนระหว่าง 5 - 6 หมายถึง ระดับปานกลาง

คะแนนระหว่าง 7 - 8 หมายถึง ระดับค่อนข้างมาก

คะแนนมากกว่า 8 หมายถึง ระดับมาก

3.2.4.3 เกณฑ์การพิจารณาระดับบทบาทการบริหารจัดการ

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า มีการแปลผลค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ตามแนวทางของ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544 : 208) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง บทบาทและการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง บทบาทและการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง บทบาทและการบริหารจัดการด้าน
สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง บทบาทและการบริหารจัดการด้าน
สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง บทบาทและการบริหารจัดการด้าน
สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อย

3.2.4.4 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการ
สร้างเครื่องมือสำหรับการรวบรวมข้อมูล

2) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

3) สร้างเครื่องมือการวิจัยโดยพิจารณากำหนดเป็นประเด็นหลักและ
ประเด็นย่อย เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา

4) เสนอเครื่องมือให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

5) หาความตรงของเนื้อหา (content validity) ของเครื่องมือโดย
ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของเนื้อหา ความชัดเจนของภาษา โดยผ่านการพิจารณา
จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลไร่ได้ เจ้าหน้าที่
ผู้รับผิดชอบงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมองค์การบริหารส่วนตำบลไร่ได้ แล้วนำมาปรับปรุง
แก้ไขก่อนนำไปทดสอบหาคุณภาพของเครื่องมือ

6) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำ
เครื่องมือไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การ
บริหารส่วนตำบลในอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 30 คน

7) คำนวณค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกเฉพาะตอนที่ เป็น
แบบทดสอบความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย/ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม การให้คุณค่ากับ
สิ่งแวดล้อม ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR20 ของ กูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson)
(พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 123-125) ได้ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมทุก
ข้ออยู่ระหว่าง 0.83 ค่าอำนาจจำแนกของทุกข้ออยู่ระหว่าง 0.7 ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบ
ความรู้ด้านกฎหมาย/ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมทุกข้ออยู่ระหว่าง 0.9 ค่าอำนาจจำแนกของทุกข้อ
อยู่ระหว่าง 0.5 ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบการให้คุณค่ากับสิ่งแวดล้อมทุกข้ออยู่ระหว่าง 0.87
ค่าอำนาจจำแนกของทุกข้ออยู่ระหว่าง 0.7

8) คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) จากการนำแบบสอบถามไปทดสอบ(pretest) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษา เฉพาะตอนที่แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' s alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น (alpha coefficient) ของแบบสอบถามที่วัดด้านบทบาทและการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.94

3.2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาคำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.2.5.1 ศึกษาสถานที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลกลุ่มเป้าหมายทั้ง 9 แห่ง

3.2.5.2 ทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาอิสระจากทางมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ส่งไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

3.2.5.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในทุกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามทั้งสิ้นจำนวน 292 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 292 ฉบับ โดยคัดเลือกชุดแบบสอบถามที่ตอบอย่างสมบูรณ์ครบถ้วนเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามจำนวนของขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 261 ฉบับ ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

3.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ใช้สถิติและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.2.6.1 สถิติที่ใช้

1) เชิงพรรณนา เพื่อใช้ในการเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษาเพื่อสรุปให้เห็นสภาพของประชากรหรือตัวอย่างในแต่ละคุณสมบัติที่ทำการศึกษาว่าเป็นอย่างไร ไม่สามารถอ้างอิงไปยังกลุ่มอื่นๆได้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2) เชิงอ้างอิง เพื่อใช้ในการพิสูจน์หรือทดสอบสมมติฐานและยืนยันข้อค้นพบ (เกี่ยวกับความแตกต่างหรือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม) ในกลุ่มใดหรือหลายกลุ่มหากต้องการทราบว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการวิเคราะห์การแปรปรวน (analysis of variance, ANOVA)

3.2.6.2 การทดสอบค่า

1) ทดสอบค่า t-test ตามกระบวนการทางสถิติ t-test เป็นการแจกแจงแบบ student's t สำหรับเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 ค่า นอกจากนั้นยังแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความคาดเคลื่อนมาตรฐานในแต่ละตัวแปร

2) ทดสอบค่า F-test (การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว one-way ANOVA) ใช้ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว สำหรับวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2 ค่าขึ้นไป

3) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสนับสนุน กับบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance) และทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่แบบพหุคูณ (multiple comparison) ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) (กรณีหลังจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแล้ว ถ้าได้ผลการวิเคราะห์ว่าปฏิเสธ H_0 (reject H_0) ยอมรับ H_1 (accept H_1) แสดงว่ามีค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 1 คู่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ยังไม่รู้ว่าเป็นคู่ใด ต้องทดสอบต่อไปด้วยการเปรียบเทียบพหุคูณ

4) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดใช้การแจกแจงความถี่ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา แล้วประมวลเป็นความเรียง

3.2.7 สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 บทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับปานกลาง ทดสอบด้วยค่าสถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

3.2.7.1 ด้านปัจจัยส่วนบุคคล

1) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ที่แตกต่างกัน จะทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test

2) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ที่แตกต่างกัน จะทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test

3) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ที่แตกต่างกัน จะทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test

4) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพเดิม ที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ที่แตกต่างกัน จะทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test

5) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ที่แตกต่างกัน จะทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test

3.2.7.1 ด้านปัจจัยสนับสนุน

1) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ที่แตกต่างกัน จะทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test

2) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านความรู้ด้านกฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ที่แตกต่างกัน จะทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test

3) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการให้คุณค่าสิ่งแวดล้อม ที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ที่แตกต่างกัน จะทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test

หากการทดสอบปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสนับสนุน กับบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี มีค่าสถิติ F-test แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการวิเคราะห์ต่อไปด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดลำดับการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนซึ่งมีความสมบูรณ์ที่สุดจำนวน 261 ฉบับ โดยแบ่งการนำเสนอ ดังนี้

- (1) สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้สื่อความหมายในการวิจัย
- (2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ข้อมูล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษาสูงสุด อาชีพเดิม การดำรงตำแหน่ง และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง
- (3) ผลการวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
เกณฑ์การวัดความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
คะแนนน้อยกว่า 3 หมายถึง ความรู้น้อยที่สุด
คะแนนระหว่าง 3-4 หมายถึง ความรู้น้อย
คะแนนระหว่าง 5-6 หมายถึง ความรู้ปานกลาง
คะแนนระหว่าง 7-8 หมายถึง ความรู้มาก
คะแนนมากกว่า 8 หมายถึง ความรู้มากที่สุด
- (4) ผลการวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับ กฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม
เกณฑ์การวัดความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม กฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม
คะแนนน้อยกว่า 3 หมายถึง ความรู้น้อยที่สุด
คะแนนระหว่าง 3-4 หมายถึง ความรู้น้อย
คะแนนระหว่าง 5-6 หมายถึง ความรู้ปานกลาง
คะแนนระหว่าง 7-8 หมายถึง ความรู้มาก
คะแนนมากกว่า 8 หมายถึง ความรู้มากที่สุด
- (5) ผลการวิเคราะห์แบบวัดการให้คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อม
เกณฑ์การวัดการให้คุณค่าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง
ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจ
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

(6) ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างบทบาทและการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพเดิม การดำรงตำแหน่ง และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ปัจจัยสนับสนุนได้แก่ ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความรู้ด้านกฎหมาย/ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม และการให้คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อม โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าสถิติ t-test ค่าสถิติ F-test ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance) และหากมีระดับความแตกต่างที่ค่านี้สำคัญ จะทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่แบบพหุคูณ (multiple comparison) ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffé)

(7) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมปัญหาด้านบทบาทและการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

4.1 สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้สื่อความหมายในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้สื่อความหมายในงานวิจัยดังนี้

$\bar{X}$	คือ	ค่าเฉลี่ย
SD	คือ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	คือ	อัตราส่วนค่า F ที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
SS	คือ	ผลรวมของยกกำลังสอง (sum of squares)
MS	คือ	ผลประมาณของความแปรปรวน (mean of squares)
df	คือ	ขั้นของความเป็นอิสระ (degree of freedom)
*	คือ	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ข้อมูลประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษาสูงสุด อาชีพเดิม การดำรงตำแหน่ง และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ข้อมูล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษาสูงสุด อาชีพเดิม การดำรงตำแหน่ง และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ด้านเพศ		
1. เพศชาย	166	63.60
2. เพศหญิง	95	36.40
รวม	261	100.00
ด้านอายุ		
1. ไม่เกิน 35 ปี	33	12.60
2. 36-45 ปี	67	25.70
3. 46-60 ปี	159	60.90
4. มากกว่า 60 ปี	2	0.80
รวม	261	100.0
ด้านระดับการศึกษา		
1. ประถมศึกษา	85	32.60
2. มัธยมศึกษา	74	28.40
3. อนุปริญญา	43	16.50
4. ปริญญาตรี	48	18.30
5. สูงกว่าปริญญาตรี	11	4.20
รวม	261	100.00

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ข้อมูล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษาสูงสุด อาชีพเดิม การดำรงตำแหน่ง และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ด้านอาชีพเดิม		
1. ว่างาน	80	30.70
2. เกษตรกรรม/รับจ้าง	54	20.70
3. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	32	12.30
4. รับราชการ	10	3.70
5. พนักงานรัฐวิสาหกิจ	85	32.60
รวม	261	100.00
ด้านการดำรงตำแหน่ง		
1. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	14	5.40
2. รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	13	5.00
3. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	216	82.80
4. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	9	3.40
5. หัวหน้าส่วนราชการและสิ่งแวดล้อม	9	3.40
รวม	261	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คน

(1) ด้านเพศ เพศชาย มากที่สุด ร้อยละ 63.60 รองลงมาเป็น เพศหญิง ร้อยละ 36.40

(2) ด้านอายุ อายุ 46-60 ปี มากที่สุด ร้อยละ 60.90 รองลงมาอายุ 36-45 ปี ร้อยละ 25.70 และไม่เกิน 35 ร้อยละ 12.60

(3) ด้านการศึกษา ระดับประถมศึกษา มากที่สุด ร้อยละ 32.60 รองลงมาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 28.40 และระดับปริญญาตรี ร้อยละ 18.30

(4) ด้านอาชีพ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มากที่สุด ร้อยละ 32.60 รองลงมาคือว่างงาน ร้อยละ 30.70 เกษตรกรรม/รับจ้าง ร้อยละ 20.70

(5) ด้านการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุดร้อยละ 82.80 รองลงมาเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 5.40 และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 5.00

(6) ด้านระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ไม่เกิน 5 ปี มากที่สุด ร้อยละ 49.00 รองลงมาระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 6-10 ปี ร้อยละ 36.00 และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง มากกว่า 10 ปี ร้อยละ 15.00 ตามลำดับ

4.3 การวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุน

4.3.1 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสนับสนุนของผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ความรู้กฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้อง การให้คุณค่าสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
1. สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น และที่มนุษย์สร้างขึ้น ตอบ ถูก	132	50.60
2. วัฒนธรรม แบบแผน ประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ไม่ถือว่าเป็นสิ่งแวดล้อม ตอบ ถูก	189	72.40
3. ปัญหาความร้อนและปัญหาความแห้งแล้ง เนื่องจากอุณหภูมิของโลกสูงขึ้น ตอบ ถูก	145	55.60
4. ความเสื่อมโทรมของคุณภาพสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์จนถึงระดับที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ เรียกว่าภาวะมลพิษ ตอบ ถูก	240	92.00
5. แม่น้ำลำคลอง และแหล่งน้ำสาธารณะเป็นที่รองรับและกระจายของเสียได้ดีเพราะมีการไหลเวียนของน้ำ ตอบ ถูก	182	69.70

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
6. การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน หมายถึง การใช้อย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด คำนึงถึง อนาคต และการทดแทน ตอบ ถูก	238	91.20
7. การเพิ่มประชากร ไม่ถือว่าเป็นสาเหตุหลักของปัญหาสิ่งแวดล้อม ตอบ ถูก	110	42.10
8. การขยายตัวและความเจริญทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ไม่ส่งผลกระทบต่อใด ๆ กับสิ่งแวดล้อม ตอบ ถูก	173	66.30
9. การวางผังเมืองและชุมชนไม่ถูกต้อง ถือเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมจากกระบวนการทางด้านการพัฒนา ตอบ ถูก	162	62.10
10. มลพิษทางอากาศ หมายถึง การที่อากาศมีส่วนประกอบของสารและก๊าซอื่น ๆ ที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตเจือปนอยู่ในอากาศ ตอบ ถูก	242	92.70

จากตารางที่ 4.2 ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คน ทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พบว่า

(1) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น และที่มนุษย์สร้างขึ้น ร้อยละ 50.60

(2) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ วัฒนธรรม แบบแผน ประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ไม่ถือว่าเป็นสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 72.40

(3) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ ปัญหาความร้อนและปัญหาความแห้งแล้ง เนื่องจากอุณหภูมิของโลกสูงขึ้น ร้อยละ 55.60

(4) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ ความเสื่อมโทรมของคุณภาพสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์จนถึงระดับที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ เรียกว่า ภาวะมลพิษ ร้อยละ 92.00

(5) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ แม่น้ำลำคลอง และแหล่งน้ำสาธารณะเป็นที่รองรับและกระจายของเสียได้ดีเพราะมีการไหลเวียนของน้ำ ร้อยละ 69.70

(6) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน หมายถึง การใช้อย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด คำนึงถึง อนาคต และการทดแทน ร้อยละ 91.20

(7) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ การเพิ่มประชากร ไม่ถือว่าเป็นสาเหตุหลักของปัญหาสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 42.10

(8) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ การขยายตัวและความเจริญทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ไม่ส่งผลกระทบต่อ ภัยกับสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 66.30

(9) การวางผังเมืองและชุมชนไม่ถูกต้อง ถือเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมจากกระบวนการทางด้านการพัฒนา ร้อยละ 62.10

(10) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ มลพิษทางอากาศ หมายถึง การที่อากาศมีส่วนประกอบของสารและก๊าซอื่น ๆ ที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตเจือปนอยู่ในอากาศ ร้อยละ 92.70

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ภาพรวม	ระดับความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม		
	$\bar{X}$	SD	ระดับความรู้
ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	6.94	1.88	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คน มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในภาพรวม โดยเฉลี่ยมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 6.94)

4.3.2 ตอนที่ 3 เสนอผลการวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของข้อมูลความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อมด้านพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม)

ความรู้เกี่ยวกับ พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม)	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
1. องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตอบ ถูก	184	70.50
2. องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ ตอบ ถูก	244	63.50

จากตารางที่ 4.4 ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คน ทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม ในด้าน พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) พบว่า

(1) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 70.50

(2) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ ร้อยละ 63.50

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของข้อมูลความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม ใน
ด้าน พระราชบัญญัติรักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535

ความรู้เกี่ยวกับ พระราชบัญญัติรักษาและคุ้มครองคุณภาพ สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
1. แหล่งกำเนิดมลพิษ หมายความว่า ชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม อาคาร สิ่งก่อสร้าง ยานพาหนะ สถานที่ประกอบกิจการใด ๆ ซึ่ง เป็นแหล่งที่มาของมลพิษ ตอบ ถูก	208	79.70
2. ของเสีย หมายความว่า ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย อากาศเสีย มลสาร หรือวัตถุอันตรายอื่นใด ซึ่งถูกปล่อยทิ้งหรือมีที่มาจาก แหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้งกาก ตะกอน หรือสิ่งตกค้างจากสิ่ง เหล่านั้น ที่อยู่ในสภาพของแข็ง ของเหลวหรือก๊าซ ตอบ ถูก	248	95.00
3. นายองค์การบริหารส่วนตำบล เป็น เจ้าพนักงานท้องถิ่น ตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ตอบ ถูก	163	62.50
4. เขตอนุรักษ์ หมายความว่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์ สัตว์ป่า เขตสงวนเพื่อการท่องเที่ยว และเขตพื้นที่คุ้มครองอย่าง อื่นเพื่อสงวนและรักษาสภาพธรรมชาติตามที่กฎหมายกำหนด ตอบ ถูก	242	92.70

จากตารางที่ 4.5 ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คน ทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับ
กฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม ในด้าน พระราชบัญญัติรักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม
พ.ศ. 2535 พบว่า

(1) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ แหล่งกำเนิดมลพิษ หมายความว่า ชุมชน โรงงาน
อุตสาหกรรม อาคาร สิ่งก่อสร้าง ยานพาหนะ สถานที่ประกอบกิจการใด ๆ ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของ
มลพิษ ร้อยละ 79.70

(2) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ ของเสีย หมายความว่า ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย อากาศเสีย มลสาร หรือวัตถุอันตรายอื่นใด ซึ่งถูกปล่อยทิ้งหรือมีที่มาจากแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้ง กาก ตะกอน หรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้น ที่อยู่ในสภาพของแข็ง ของเหลวหรือก๊าซ ร้อยละ 95.00

(3) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล เป็น เจ้าพนักงาน ท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ร้อยละ 62.50

(4) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ เขตอนุรักษ์ หมายความว่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขต รักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตสงวนเพื่อการท่องเที่ยว และเขตพื้นที่คุ้มครองอย่างอื่นเพื่อสงวนและรักษา สภาพธรรมชาติตามที่กฎหมายกำหนด ร้อยละ 92.70

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของข้อมูลความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อมด้าน พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

ความรู้เกี่ยวกับ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
1. มูลฝอย หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษถุง สินค้า อุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ ไม่รวมถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือ ที่อื่น ตอบ ถูก	172	65.90
2. การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตราชการท้องถิ่นให้เป็น อำนาจ หน้าที่ของราชการท้องถิ่นนั้น ตอบ ถูก	241	92.30
3. ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนด ห้ามการถ่าย เท ทิ้ง หรือ ทำให้มีขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ ซึ่งสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอย นอกจากในที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้ ตอบ ถูก	194	74.30
4. นายกองค้การบริหารส่วนตำบล เป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่นตาม พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ตอบ ถูก	250	95.80

จากตารางที่ 4.6 ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คน ทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม ในด้าน พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พบว่า

(1) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ มูลฝอย หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ ไม่รวมถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น ร้อยละ 65.90

(2) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตราชการท้องถิ่น ให้เป็นอำนาจ หน้าที่ของราชการท้องถิ่นนั้น ร้อยละ 92.30

(3) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนด ห้ามการถ่าย เท ทิ้ง หรือ ทำให้มีขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ ซึ่งสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอย นอกจากในที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้ ร้อยละ 74.30

(4) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่นตาม พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ร้อยละ 95.80

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม

ภาพรวม	ระดับความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม		
	$\bar{X}$	SD	ระดับความรู้
ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม	8.22	2.10	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คน มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อมในภาพรวม โดยเฉลี่ยมีความรู้อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 8.22)

4.3.3 ตอนที่ 4 เสนอผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบวัดการให้ คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการให้คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อม

การให้คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อม		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	สถานประกอบการและโรงงานอุตสาหกรรมควรตั้งอยู่ริมแม่น้ำ เพราะสามารถระบายของเสียลงสู่แม่น้ำโดยตรง	4.30	0.67	มาก
2.	การบริหารจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่ ของหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น	4.00	0.73	มาก
3.	มาตรการการให้ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการแก้ไข ปัญหามลพิษ เป็นการผลักภาระให้สถานประกอบการ	3.70	0.69	มาก
4.	วัสดุบางชนิดควรนำกลับมาใช้ใหม่เพื่อเป็นการอนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	3.63	0.80	มาก
5.	น้ำเสียจากแหล่งต่าง ๆ ควรผ่านการบำบัดก่อนปล่อยลงสู่ แหล่งน้ำ	3.60	0.87	มาก
6.	การเผาขยะประเภทโฟมและพลาสติกมีผลกระทบทำให้เกิด มลพิษทางอากาศ	3.70	0.88	มาก
7.	ท่านรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อชุมชนของท่านมีสภาพแวดล้อมที่ดีและ ต่อเนื่องมาจากผลการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมของท่าน	3.59	0.87	มาก
8.	ปัญหาสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์และ ระบบนิเวศ	3.68	0.94	มาก
9.	การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องยนต์และการเลือกใช้รถยนต์ที่ ใช้พลังงานจากก๊าซธรรมชาติมีผลต่อสภาพอากาศที่ดีขึ้น	3.79	0.87	มาก
10.	การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมอย่างยั่งยืนควรให้ความสำคัญกับ สิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย	3.70	0.91	มาก
ภาพรวม		3.77	0.45	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยใน 3 ลำดับแรก คือ ให้มีความคิดเห็นในเรื่องสถานประกอบการและโรงงานอุตสาหกรรมควรตั้งอยู่ริมแม่น้ำเพราะสามารถระบายของเสียลงสู่แม่น้ำโดยตรง สูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.30) รองลงมา คือ การบริหารจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น (ค่าเฉลี่ย 4.00) และการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องยนต์ และการเลือกใช้รถยนต์ที่ใช้พลังงานจากก๊าซธรรมชาติมีผลต่อสภาพอากาศที่ดีขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.79)

4.4 การวิเคราะห์บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

4.4.1 เสนอผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบวัดบทบาทและการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึก

บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึก		ระดับการปฏิบัติจริง		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	อบต. ท่านจัดทำโครงการ/กิจกรรม อบรมให้ความรู้ ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนในพื้นที่	3.74	0.74	มาก
2.	อบต. ท่านประชาสัมพันธ์ปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนตื่นตัวและมีความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม	3.72	0.67	มาก
3.	อบต. ท่านรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน	3.61	0.70	มาก
ภาพรวม		3.69	0.59	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คนมีบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึก ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในเรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลท่านจัดทำโครงการ/กิจกรรม อบรมให้ความรู้

ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนในพื้นที่ สูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.74) รองลงมา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่านประชาสัมพันธ์ปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนตื่นตัวและมีความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.72) และองค์การบริหารส่วนตำบลท่านรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.61)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
ด้านการจัดการและรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการจัดการและรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ		ระดับการปฏิบัติจริง		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	อบต. ท่านสำรวจและจัดทำข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าชุมชน หนองสาธารณะ แม่น้ำ ลำคลอง เป็นต้น	3.66	0.72	มาก
2.	อบต. ท่านควบคุมและดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คงสภาพที่ดีและเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	3.69	0.83	มาก
3.	อบต. ท่านดำเนิน กิจกรรม/โครงการ จัดสร้าง บำรุงรักษา สวนสาธารณะในชุมชน หรือ ปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่าง ๆ	3.66	0.75	มาก
ภาพรวม		3.67	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คนมีบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการและรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่านควบคุมและดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คงสภาพที่ดีและเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.69) รองลงมา คือ อบต. ท่านสำรวจและจัดทำข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าชุมชน หนองสาธารณะ แม่น้ำ ลำคลอง เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 3.66) และ อบต. ท่านดำเนิน กิจกรรม/โครงการ จัดสร้าง บำรุงรักษา สวนสาธารณะในชุมชน หรือ ปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.66)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
ด้านการจัดการและควบคุมมลพิษ

บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการจัดการและควบคุมมลพิษ		ระดับการปฏิบัติจริง		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	อบต. ท่านสำรวจและจัดทำข้อมูลผู้ประกอบการ โรงงาน แหล่งกำเนิดมลพิษ ในพื้นที่	3.64	0.73	มาก
2.	อบต. ท่านควบคุมการดูแลสถานที่จำหน่ายสินค้าให้สะอาด ถูกสุขลักษณะ	3.66	0.80	มาก
3.	อบต. ท่านดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษ น้ำเสีย อากาศเสีย เหตุรำคาญ ในชุมชน	3.74	0.82	มาก
ภาพรวม		3.68	0.63	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คนมีบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการและควบคุมมลพิษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่านดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษ น้ำเสีย อากาศเสีย เหตุรำคาญในชุมชน สูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.74) รองลงมา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่านควบคุมการดูแลสถานที่จำหน่ายสินค้าให้สะอาด ถูกสุขลักษณะ (ค่าเฉลี่ย 3.66) และองค์การบริหารส่วนตำบลท่านสำรวจ และจัดทำข้อมูลผู้ประกอบการ โรงงาน แหล่งกำเนิดมลพิษ ในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.64)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
ด้านการประสานการจัดการเพื่อจัดทำงบประมาณสำหรับโครงการด้าน
สิ่งแวดล้อม

บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วน ตำบล ด้านการประสานการจัดการเพื่อจัดทำงบประมาณสำหรับ โครงการด้านสิ่งแวดล้อม		ระดับการปฏิบัติจริง		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	อบต. ท่านจัดทำงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ไปยัง หน่วยงาน ระดับจังหวัด	3.67	0.84	มาก
2.	อบต. ท่านจัดทำงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ไปยังกรม ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย	3.70	0.86	มาก
3.	อบต. ท่านจัดทำประสานของงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ไปยัง หน่วยงาน ระดับกรม ในสังกัดกระทรวงอื่น	3.69	0.83	มาก
ภาพรวม		3.69	0.69	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คนมีบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการประสานการจัดการเพื่อจัดทำงบประมาณสำหรับโครงการด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่านจัดทำงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ไปยังกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.70) รองลงมา คือ อบต. ท่านจัดทำประสานของงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ไปยังหน่วยงาน ระดับกรม ในสังกัดกระทรวงอื่น (ค่าเฉลี่ย 3.69) และองค์การบริหารส่วนตำบลท่านจัดทำงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ไปยังหน่วยงาน ระดับจังหวัด (ค่าเฉลี่ย 3.67)

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
ด้านการมีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการที่มีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการมีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการที่มีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม		ระดับการปฏิบัติจริง		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	อบต. ท่านมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่นในการพิจารณาโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่ดำเนินการภายในพื้นที่ อบต. ที่อาจมีผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	3.64	0.75	มาก
2.	อบต. ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณา กิจกรรม/โครงการ ขององค์กรปกครองท้องถิ่นข้างเคียง ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่	3.64	0.86	มาก
3.	อบต. ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาริเริ่ม โครงการ/กิจกรรม ด้านสิ่งแวดล้อมในระดับ อำเภอ จังหวัด	3.64	0.83	มาก
4.	อบต. ท่านมีการประสานงานกับหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น	3.51	0.81	มาก
ภาพรวม		3.61	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คนมีบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการที่มีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่านมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่นในการพิจารณาโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่ดำเนินการภายในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่อาจมีผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.64) รองลงมา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณา กิจกรรม/โครงการ ขององค์กรปกครองท้องถิ่นข้างเคียง ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอันอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย = 3.64) อบต. ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาริเริ่ม โครงการ/กิจกรรม ด้านสิ่งแวดล้อมในระดับ อำเภอ จังหวัด (ค่าเฉลี่ย = 3.64) และองค์การบริหารส่วนตำบลท่านมีการประสานงานกับหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย = 3.51)

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
ด้านการประสานงานวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการประสานงานวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น		ระดับการปฏิบัติจริง		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	อบต.ท่านมีการร่วมมือกับองค์กรปกครองท้องถิ่นข้างเคียงเพื่อวางแผนนโยบาย/แผนพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกัน	3.52	0.86	มาก
2.	อบต.ท่านมีการรับฟังความคิดเห็น ความต้องการ แนวทางแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อม ของผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่เพื่อวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม	3.60	0.91	มาก
ภาพรวม		3.56	0.80	มาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คนมีบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการประสานงานวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่านมีการรับฟังความคิดเห็น ความต้องการ แนวทางแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อม ของผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่เพื่อวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 3.60) รองลงมา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่านมีการร่วมมือกับองค์กรปกครองท้องถิ่นข้างเคียงเพื่อวางแผนนโยบาย/แผนพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย 3.52)

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
ด้านการออกข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม

บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการออกข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม		ระดับการปฏิบัติจริง		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	จำนวนร่างข้อบัญญัติหรือกฎหมายเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมของ อบต.ทางด้านสิ่งแวดล้อม	3.80	0.83	มาก
2.	ลงมติข้อบัญญัติของ อบต.ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	3.82	0.77	มาก
3.	ให้ความเห็นชอบเสนอร่างข้อบัญญัติของ อบต.เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	3.78	0.86	มาก
ภาพรวม		3.80	0.74	มาก

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คนมีการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการออกข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ลงมติข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.82) รองลงมา คือ จำนวนร่างข้อบัญญัติหรือกฎหมายเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมของ องค์การบริหารส่วนตำบลทางด้านสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.80) และให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติของ องค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.78)

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
ด้านการจัดทำร่างงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม

บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการจัดทำร่างงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม		ระดับการปฏิบัติจริง		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	จำนวนร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีทางด้านสิ่งแวดล้อม	3.73	0.79	มาก
2.	ลงมติให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีทางด้านสิ่งแวดล้อม	3.68	0.88	มาก
3.	จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อของบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานอื่น	3.75	0.87	มาก
ภาพรวม		3.72	0.72	มาก

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คนมีบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดทำร่างงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ลงมติข้อบัญญัติของ องค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.82) รองลงมา คือ จำนวนร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีทางด้านสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.75) และลงมติให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีทางด้านสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.68)

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
ด้านการเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม		ระดับการปฏิบัติจริง		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	จัดทำแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม	3.77	0.90	มาก
2.	วางแผนงานการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนเพื่อสร้างความตระหนักในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม	3.73	0.91	มาก
3.	วางแผนงานในการควบคุม ดูแล สถานประกอบการที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อม	3.71	0.90	มาก
ภาพรวม		3.74	0.72	มาก

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คนมีบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ จัดทำแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม สูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.82) รองลงมา คือ วางแผนงานการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนเพื่อสร้างความตระหนักในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.75) และวางแผนงานในการควบคุม ดูแล สถานประกอบการที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.71)

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
ด้านการควบคุม ติดตามแผนงาน/โครงการด้านสิ่งแวดล้อม

บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วน ตำบล ด้านการควบคุม ติดตามแผนงาน/โครงการด้านสิ่งแวดล้อม		ระดับการปฏิบัติงานจริง		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1.	ควบคุมการปฏิบัติงานทางด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตาม แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ของ อบต.	3.75	0.84	มาก
2.	ติดตามประเมินความสำเร็จของแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ของอบต.	3.80	0.89	มาก
3.	แก้ไขแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และความเหมาะสม ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมใน ขณะนั้น	3.78	0.87	มาก
ภาพรวม		3.78	0.75	มาก

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คนมีบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการควบคุม ติดตามแผนงาน/โครงการด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ จัดทำแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม สูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.82) รองลงมา คือ แก้ไขแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความเหมาะสม ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมในขณะนั้น (ค่าเฉลี่ย 3.75) และควบคุมการปฏิบัติงานทางด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ของ อบต. (ค่าเฉลี่ย 3.71)

ตารางที่ 4.19 สรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล	ระดับการปฏิบัติจริง		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึก	3.69	0.59	มาก
ด้านการจัดการและรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	3.67	0.61	มาก
ด้านการจัดการและควบคุมมลพิษ	3.68	0.63	มาก
ด้านการประสานการจัดการเพื่อจัดทำของงบประมาณสำหรับโครงการด้านสิ่งแวดล้อม	3.69	0.69	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการที่มีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม	3.61	0.61	มาก
ด้านการประสานงานวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น	3.56	0.80	มาก
ด้านการออกข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม	3.80	0.74	มาก
ด้านการจัดทำร่างงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม	3.72	0.72	มาก
ด้านการเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม	3.74	0.72	มาก
ด้านการควบคุม ติดตามแผนงาน/โครงการด้านสิ่งแวดล้อม	3.78	0.75	มาก
ภาพรวม	3.69	0.35	มาก

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คนมีบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการออกข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.80) รองลงมา คือ ด้านการควบคุม ติดตามแผนงาน/โครงการด้านสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.78) ด้านการเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.74) ด้านการจัดทำร่างงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.72) ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึก (ค่าเฉลี่ย 3.69) ด้านการประสานการจัดการเพื่อจัดทำของงบประมาณสำหรับโครงการด้านสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.69) ด้านการจัดการและควบคุมมลพิษ (ค่าเฉลี่ย 3.68) ด้านการจัดการและรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย 3.67) ด้านการมีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการที่

มีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.61) และด้านการประสานงานวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.56) ตามลำดับ

4.5 การทดสอบสมมติฐาน

4.5.1 การทดสอบสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 1 บทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับปานกลาง

ผลระดับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี จากตารางที่ 4.19 อยู่ในระดับมาก

ตามสมมติฐานที่ 1 บทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

4.5.2 การทดสอบสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

สมมติฐานที่ 2.1 ด้านปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานที่ 2.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.20 ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

บทบาท การบริหารจัดการ/เพศ	ชาย		หญิง		F	Sig.	t	p-value
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD				
บทบาทการบริหารจัดการ	3.6861	.35312	3.7072	.35793	.205	.651	-.406	.646
							-.459	.647

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า เพศชาย จำนวน 166 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.681 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.35312 เพศหญิง จำนวน 95 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.7072 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.35793 โดยค่าสถิติ t-test มีค่า Sig. ของ F เท่ากับ 0.647 > ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่าไม่มีนัยสำคัญ จึงมีค่า p-value เท่ากับ 0.646

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เพศที่แตกต่างกันจะมีระดับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2.1.2 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.21 ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

บทบาท การบริหารจัดการ/อายุ	ไม่เกิน 35 ปี		36-45 ปี		46-60 ปี		มากกว่า 60 ปี		F	p-value
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
บทบาทการบริหารจัดการ	3.69	.359	3.74	.394	3.67	.336	3.61	.311	.897	.727

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ช่วงอายุไม่เกิน 35 ปี จำนวน 33 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.359 ช่วงอายุไม่เกิน 36-45 ปี จำนวน 67 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.74

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.394 ช่วงอายุไม่เกิน 46-60 ปี จำนวน 159 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.336 และช่วงอายุเกิน 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 2 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.311 โดยมีค่า p -value เท่ากับ $0.727 > \text{ระดับนัยสำคัญ } 0.05$ แสดงว่าไม่มีนัยสำคัญ ที่ค่าสถิติ F เท่ากับ 0.897

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า อายุที่แตกต่างกันจะมีระดับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2.1.3 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.22 ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

บทบาท การบริหารจัดการ/ ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อนุปริญญา		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		F	p- value
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
บทบาท การบริหารจัดการ	3.71	.278	3.67	.412	3.69	.355	3.71	.397	3.59	.275	.353	.842

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษา กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 85 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.278 ระดับศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 74 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี

จังหวัดอุบลราชธานี 3.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.412 ระดับการศึกษาอนุปริญญา จำนวน 43 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.355 ระดับการศึกษาปริญญา จำนวน 48 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.397 และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 11 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.275 โดยมีค่า p-value เท่ากับ 0.842 > ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่าไม่มีนัยสำคัญที่ค่าสถิติ F เท่ากับ 0.353

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีระดับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2.1.4 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพเดิม ที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของ องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.23 ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพเดิม กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

บทบาท การบริหารจัดการ/ อาชีพเดิม	ว่างงาน		เกษตรกร/รับจ้าง		ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว		รับราชการ		พนักงาน รัฐวิสาหกิจ		F	p-value
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
บทบาทการบริหารจัดการ	3.67	.369	3.78	.338	3.59	.404	3.66	.303	3.69	.327	1.733	.143

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพเดิม กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า อาชีพเดิมว่างงาน จำนวน 80 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.67

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.369 อาชีพเดิม เกษตรกรรม/รับจ้าง จำนวน 54 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.338 อาชีพเดิมค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 32 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.404 อาชีพเดิมรับราชการ จำนวน 10 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.303 และอาชีพเดิมพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 85 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.327 โดยมีค่า p-value เท่ากับ 0.143 > ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่าไม่มีนัยสำคัญ ที่ค่าสถิติ F เท่ากับ 1.733

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า อาชีพเดิมที่แตกต่างกันจะมีระดับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2.1.5 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการดำรงตำแหน่ง ที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.24 ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านการดำรงตำแหน่ง กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

บทบาท การบริหารจัดการ/ การดำรงตำแหน่ง	ผู้บริหาร อบค.		สมาชิกสภา อบค.		ปลัด อบค.		หน.ส่วน สาธารณสุข /จนท. รับผิดชอบ		F	p-value
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
บทบาทการบริหารจัดการ	3.69	.451	3.68	.343	3.70	.342	3.78	.339	.203	.894

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านการดำรงตำแหน่ง กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 27 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.451 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 216 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.343 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 9 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.342 และหัวหน้าส่วนราชการสุขและสิ่งแวดล้อมหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ จำนวน 9 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.339 โดยมีค่า p-value เท่ากับ 0.894 > ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่าไม่มีนัยสำคัญ ที่ค่าสถิติ F เท่ากับ 0.203

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกันจะมีระดับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2.1.6 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.25 ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

บทบาท การบริหารจัดการ/ ระยะเวลาการดำรง ตำแหน่ง	1-5 ปี		6-10 ปี		มากกว่า 10 ปี		F	p-value
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
บทบาทการบริหารจัดการ	3.72	.345	3.65	.355	3.68	.381	.894	.410

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 128 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.345 ผู้ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 6-10 ปี จำนวน 94 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.355 และผู้ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 39 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.381 โดยมีค่า p -value เท่ากับ $0.410 > \text{ระดับนัยสำคัญ } 0.05$ แสดงว่าไม่มีนัยสำคัญ ที่ค่าสถิติ F เท่ากับ 0.894

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกันจะมีระดับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2.2 ด้านปัจจัยสนับสนุน

สมมติฐานที่ 2.2.1 ปัจจัยสนับสนุนด้านความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.26 ความแตกต่างระหว่างปัจจัยสนับสนุนด้านความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

บทบาทการบริหารจัดการ/ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม	ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม		F	p-value
	$\bar{X}$	SD		
บทบาทการบริหารจัดการ	3.69	.354	.861	.571

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยสนับสนุนด้านความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ตำแหน่ง กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ระดับความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 261 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.354 โดยมีค่า p-value เท่ากับ $0.571 > \text{ระดับนัยสำคัญ } 0.05$ แสดงว่าไม่มีนัยสำคัญ ที่ค่าสถิติ F เท่ากับ 0.861

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันจะมีระดับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2.2.2 ปัจจัยสนับสนุนด้านความรู้ด้านกฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.27 ความแตกต่างระหว่างปัจจัยสนับสนุนด้านความรู้กฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

บทบาทการบริหารจัดการ/ความรู้กฎหมาย / ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้อง	ความรู้ด้านกฎหมาย		F	p-value
	$\bar{X}$	SD		
บทบาทการบริหารจัดการ	3.69	.354	1.684	.093

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยสนับสนุนด้านความรู้กฎหมาย/ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ระดับความรู้ด้านความรู้กฎหมาย/ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 261 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.354 ค่าสถิติ F-test โดยมีค่า p-value เท่ากับ $0.093 > \text{ระดับนัยสำคัญ } 0.05$ แสดงว่าไม่มีนัยสำคัญ ที่ค่าสถิติ F เท่ากับ 1.684

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความรู้ด้านความรู้กฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องที่แตกต่างกันจะมีระดับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2.2.3 สนับสนุนด้านการให้คุณค่า ด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.28 ความแตกต่างระหว่างปัจจัยสนับสนุนด้านการให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

บทบาทการบริหารจัดการ/การให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม	การให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม		F	p-value
	$\bar{X}$	SD		
บทบาทการบริหารจัดการ	3.69	.354	1.066	.386

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยสนับสนุนด้านการให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม กับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานีพบว่า ระดับการให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 261 คน มีค่าเฉลี่ยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 3.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.354 ค่าสถิติ F-test โดยมีค่า p-value เท่ากับ 0.386 > ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่าไม่มีนัยสำคัญที่ค่าสถิติ F เท่ากับ 1.066

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม ที่แตกต่างกันจะมีระดับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.6 การสรุปสมมติฐาน

4.6.1 สมมติฐานที่ 1 ระดับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับมาก

ผลการทดสอบบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

4.6.2 สมมติฐานที่ 2 ข้อ 2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ ด้านอายุ ด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพเดิม ด้านการดำรงตำแหน่ง ด้านระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน ข้อ 2.2 ปัจจัยสนับสนุน ด้านความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความรู้กฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ด้านการให้ทุนค่าสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันมีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน

สรุปผลสมมติฐานที่ 2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานที่ 2.1.1 เพศ ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศกับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = 0.646$)

สมมติฐานที่ 2.1.2 อายุ ไม่พบความแตกต่างระหว่างอายุกับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = 0.727$)

สมมติฐานที่ 2.1.3 ระดับการศึกษา ไม่พบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษาต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = 0.842$)

สมมติฐานที่ 2.1.4 อาชีพเดิม ไม่พบความแตกต่างระหว่างอาชีพเดิมกับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = 0.143$)

สมมติฐานที่ 2.1.5 การดำรงตำแหน่ง ไม่พบความแตกต่างระหว่างการดำรงตำแหน่งกับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = 0.894$)

สมมติฐานที่ 2.1.6 ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ไม่พบความแตกต่างระหว่างระยะเวลาการดำรงตำแหน่งกับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = 0.410$)

สรุปผลสมมติฐานที่ 2.2 ปัจจัยสนับสนุน

สมมติฐานที่ 2.2.1 ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ไม่พบความแตกต่างระหว่างความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมกับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = 0.571$)

สมมติฐานที่ 2.2.2 ด้านความรู้กฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ไม่พบความแตกต่างระหว่างด้านความรู้กฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = 0.093$)

สมมติฐานที่ 2.2.3 การให้คุณค่าสิ่งแวดล้อม ไม่พบความแตกต่างระหว่างระดับการให้คุณค่าสิ่งแวดล้อมกับคํอบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = 0.386$)

4.7 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากแบบสอบถาม

เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมปัญหาด้านบทบาทและการบริหารจัดการ
สิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.29 จำนวนและร้อยละของข้อมูลเพิ่มเติมปัญหาด้านบทบาทการบริหารจัดการ
สิ่งแวดล้อม

ปัญหา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การร่างข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม		
1. ไม่มีผู้เสนอร่าง	232	59.03
2. ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ในการร่างข้อบัญญัติ	161	40.97
รวม	393	100.00
การใช้ข้อบัญญัติที่ได้รับการอนุมัติแล้ว		
1. ประชาชนไม่ให้ความสำคัญในการปฏิบัติตาม	185	33.09
2. ปัญหาในพื้นที่ซับซ้อน	240	42.93
3. เจ้าหน้าที่ไม่นำข้อบัญญัติไปบังคับใช้อย่างจริงจัง	134	23.97
รวม	559	100.0
การจัดทำแผนงาน/โครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม		
1. ขาดงบประมาณ	145	26.56
2. ไม่มีบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง	229	41.94
3. ขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	172	31.50
การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล		
1. ขาดงบประมาณ	151	28.6
2. ไม่มีบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง	220	41.67
3. แหล่งกำเนิดมลพิษ (ประชาชน สถานประกอบการ) ไม่ให้ความสนใจ	157	29.73
รวม	528	100.00

จากตารางที่ 4.29 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คน ให้ข้อมูลเพิ่มเติมปัญหาด้านบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ดังนี้

(1) ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการร่างข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาเพราะไม่มีผู้เสนอร่าง ร้อยละ 59.03 เพราะขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ในการร่างข้อบัญญัติ ร้อยละ 40.97

(2) ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ข้อบัญญัติที่ได้รับการอนุมัติแล้ว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาเพราะประชาชนไม่ให้ความสำคัญในการปฏิบัติตาม ร้อยละ 33.09 เพราะปัญหาในพื้นที่ซับซ้อน ร้อยละ 42.93 เพราะเจ้าหน้าที่ไม่นำข้อบัญญัติไปบังคับใช้อย่างจริงจัง ร้อยละ 23.97

(3) ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดทำแผนงาน/โครงการ/เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาเพราะขาดงบประมาณ ร้อยละ 26.56 เพราะไม่มีบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง ร้อยละ 41.94 เพราะขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 31.50

(4) ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาเพราะขาดงบประมาณ ร้อยละ 28.60 เพราะไม่มีบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง ร้อยละ 41.67 เพราะแหล่งกำเนิดมลพิษ (ประชาชน สถานประกอบการ) ไม่ให้ความสนใจ ร้อยละ 29.73

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสนับสนุน ที่มีผลต่อบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ของคณะผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสมาชิกสภา โดยปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพเดิม การดำรงตำแหน่ง และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ความรู้ กฎหมาย/ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล และการให้คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อม และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทและการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล

โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (คณีย์ ไชยโยธา และสุวิทย์ จำปา, 2549 : 26) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 261 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling)

เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยผ่านความเห็นชอบและการตรวจสอบแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และผ่านการทดลองใช้เครื่องมือ โดยผู้ทดลองจากผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 30 คน ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย เท่ากับ .94 ผู้วิจัยกำหนดสถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ การทดสอบค่า t-test และวิเคราะห์การทดสอบค่า F-test

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

5.1.1 ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มากที่สุด ร้อยละ 63.60 ส่วนใหญ่มีอายุ 46-60 ปี ร้อยละ 60.90 มีการศึกษาระดับ ประถมศึกษา ร้อยละ 32.60 มีอาชีพเดิมเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 32.60 ดำรงตำแหน่งเป็น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 82.80 มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ไม่เกิน 5 ปี ร้อยละ 49.00

5.1.2 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จำแนกได้ดังนี้

5.1.2.1 มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น และที่มนุษย์สร้างขึ้น ร้อยละ 50.60

5.1.2.2 มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ วัฒนธรรม แบบแผน ประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ไม่ถือว่าเป็นสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 72.40

5.1.2.3 มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ ปัญหาความร้อนและปัญหาความแห้งแล้งเนื่องจากอุณหภูมิของโลกสูงขึ้น ร้อยละ 55.60

5.1.2.4 มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ ความเสื่อมโทรมของคุณภาพสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์จนถึงระดับที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ เรียกว่า ภาวะมลพิษ ร้อยละ 92.00

5.1.2.5 มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ แม่น้ำลำคลอง และแหล่งน้ำสาธารณะเป็นที่รองรับและกระจายของเสียได้ดีเพราะมีการไหลเวียนของน้ำ ร้อยละ 69.70

5.1.2.6 มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน หมายถึง การใช้อย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด คำนึงถึง อนาคต และการทดแทน ร้อยละ 91.20

5.1.2.7 มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ การเพิ่มประชากร ไม่ถือว่าเป็นสาเหตุหลักของปัญหาสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 42.10

5.1.2.8 มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ การขยายตัวและความเจริญทางเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 66.30

5.1.2.9 การวางผังเมืองและชุมชนไม่ถูกต้อง ถือเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมจากกระบวนการทางด้านการพัฒนา ร้อยละ 62.10

5.1.2.10 มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ มลพิษทางอากาศ หมายถึง การที่อากาศมีส่วนประกอบของสารและก๊าซอื่น ๆ ที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตเจือปนอยู่ในอากาศ ร้อยละ 92.70

5.1.2.11 มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในภาพรวม โดยเฉลี่ยมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง

5.1.3 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อมดังนี้

5.1.3.1 ในด้านพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) พบว่า มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 70.50
มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ ร้อยละ 63.50

5.1.3.2 ในด้าน พระราชบัญญัติรักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 พบว่า

1) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ แหล่งกำเนิดมลพิษ หมายความว่า ชุมชนโรงงานอุตสาหกรรม อาคาร สิ่งก่อสร้างยานพาหนะ สถานที่ประกอบกิจการใดๆ ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของมลพิษ ร้อยละ 79.70

2) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ ของเสีย หมายความว่า ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย อากาศเสีย มลสาร หรือวัตถุอันตรายอื่นใด ซึ่งถูกปล่อยทิ้งหรือมีที่มาจากแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้งกาก ตะกอน หรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้น ที่อยู่ในสภาพของแข็งของเหลวหรือก๊าซ ร้อยละ 95.00

3) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ร้อยละ 62.50

4) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ เขตอนุรักษ์ หมายความว่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตสงวนเพื่อการท่องเที่ยว และเขตพื้นที่คุ้มครองอย่างอื่นเพื่อสงวนและรักษาสภาพธรรมชาติตามที่กฎหมายกำหนด ร้อยละ 92.70

5.1.3.3 ในด้านพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พบว่า

1) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ มูลฝอย หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษถุงสินค้า ขยะพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ ไม่รวมถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น ร้อยละ 65.90

2) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตราชการท้องถิ่นให้เป็นอำนาจ หน้าที่ของราชการท้องถิ่นนั้น ร้อยละ 92.30

3) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนด ห้ามการถ่าย เท ทิ้ง หรือ ทำให้มีขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ ซึ่งสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอย นอกจากในที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้ ร้อยละ 74.30

4) มีความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่นตาม พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ร้อยละ 95.80

5.1.4 ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 261 คน มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อมในภาพรวม โดยเฉลี่ยมีความรู้ในระดับมากที่สุด

5.1.5 ผู้ตอบแบบสอบถามมีบทบาทด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการออกข้อบัญญัติด้าน

สิ่งแวดล้อม รองลงมา คือ ด้านการควบคุม ติดตามแผนงาน/โครงการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดทำร่างงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึก ด้านการประสานการจัดการเพื่อจัดทำของบประมาณสำหรับโครงการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการและควบคุมมลพิษ ด้านการจัดการและรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการมีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการที่มีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม และด้านการประสานงานวางนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นตามลำดับ โดยจำแนกเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

5.1.5.1 ด้านการออกข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ลงมติข้อบัญญัติของ อบต.ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สูงที่สุด รองลงมา คือ จำนวนร่างข้อบัญญัติหรือกฎหมายเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมของ อบต.ทางด้านสิ่งแวดล้อม และให้ความเห็นชอบเสนอร่างข้อบัญญัติของ อบต.เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

5.1.5.2 ด้านการจัดทำร่างงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ลงมติข้อบัญญัติของ อบต.ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สูงที่สุด รองลงมา คือ จำนวนร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีทางด้านสิ่งแวดล้อม และลงมติให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีทางด้านสิ่งแวดล้อม

5.1.5.3 ด้านการเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ จัดทำแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม สูงที่สุด รองลงมา คือ วางแผนงานการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนเพื่อสร้างความตระหนักในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และวางแผนงานในการควบคุม ดูแล สถานประกอบการที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อม

5.1.5.4 ด้านการควบคุม ติดตามแผนงาน/โครงการด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ จัดทำแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม สูงที่สุด รองลงมา คือ แก้ไขแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความเหมาะสม ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมในขณะนั้น และควบคุมการปฏิบัติงานทางด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมของ องค์การบริหารส่วนตำบล

5.1.5.5 ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในเรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลท่านจัดทำโครงการ/กิจกรรม อบรมให้ความรู้ ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนในพื้นที่ สูงที่สุด รองลงมา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่านประชาสัมพันธ์ปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนตื่นตัวและมีความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม และอบต.ท่านรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ในชุมชน

5.1.5.6 ด้านการจัดการและรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่านควบคุมและดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คงสภาพที่ดีและเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สูงที่สุด รองลงมา คือ อบต.ท่านสำรวจและจัดทำข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าชุมชน หนองสาธารณะ แม่น้ำ ลำคลอง เป็นต้น และองค์การบริหารส่วนตำบลท่านดำเนิน กิจกรรม/โครงการ จัดสร้าง บำรุงรักษา สวนสาธารณะในชุมชน หรือ ปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่าง ๆ

5.1.5.7 ด้านการจัดการและควบคุมมลพิษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่านดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษ น้ำเสีย อากาศเสีย เหตุรำคาญ ในชุมชน สูงที่สุด รองลงมา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่านควบคุมการดูแลสถานที่จำหน่ายสินค้าให้สะอาด ถูกสุขลักษณะ และองค์การบริหารส่วนตำบลท่านสำรวจและจัดทำข้อมูลผู้ประกอบการ โรงงาน แหล่งกำเนิดมลพิษ ในพื้นที่

5.1.5.7 ด้านการประสานการจัดการเพื่อจัดทำของบประมาณสำหรับโครงการด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่านจัดทำของบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ไปยังกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สูงที่สุด รองลงมา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่านจัดทำประสานของบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ไปยังหน่วยงาน ระดับกรม ในสังกัดกระทรวงอื่น และองค์การบริหารส่วนตำบลท่านจัดทำของบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ไปยังหน่วยงาน ระดับจังหวัด

5.1.5.8 ด้านการมีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการที่มีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่านมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่นในการพิจารณาโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่ดำเนินการภายในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลที่อาจมีผลกระทบด้าน

สิ่งแวดล้อม สูงที่สุด รองลงมา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณา กิจกรรม/โครงการ ขององค์กรปกครองท้องถิ่นข้างเคียง ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอันอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาริเริ่ม โครงการ/กิจกรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ในระดับ อำเภอ จังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบลท่านมีการประสานงานกับหน่วยงานด้าน สิ่งแวดล้อมเพื่อวางนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

5.1.5.9 ด้านการประสานงานวางนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ อบต. ท่านมีการรับฟังความคิดเห็น ความต้องการ แนวทางแก้ไขปัญหาสังแวดล้อม ของผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่เพื่อวางนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมสูงสุด รองลงมา คือ อบต.ท่านมีการร่วมมือกับ องค์กรปกครองท้องถิ่นข้างเคียงเพื่อวางนโยบาย/แผนพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกัน

5.1.6 ผู้ตอบแบบสอบถามที่ดำรงตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการ บริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึก ด้านการจัดการ และรักษาคุณภาพของทรัพยากร ธรรมชาติ ด้านการจัดการและควบคุมมลพิษ ด้านการประสานการ จัดการเพื่อจัดทำของบ ประมาณสำหรับโครง การด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมในการ พิจารณาโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ด้านการประสานงานวางนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ของท้องถิ่น ด้านการออกข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดทำร่างงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสังแวดล้อม ด้านการควบคุม ติดตาม แผนงาน/โครงการด้านสิ่งแวดล้อม และบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน

5.1.7 ผู้ตอบแบบสอบถามที่ดำรงตำแหน่งต่างกัน มีผลการทดสอบปัจจัยสนับสนุนด้าน ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความรู้ด้านกฎหมาย/ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการคุณค่าแก่ สิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

5.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

5.2.1 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ระดับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของ องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.2.2 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสนับสนุน

5.2.2.1 สมมติฐานที่ 2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ ด้านอายุ ด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพเดิม ด้านการดำรงตำแหน่ง และด้านระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

1) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2.1.1 เพศ ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศกับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

2) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2.1.2 อายุ ไม่พบความแตกต่างระหว่างอายุกับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

3) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2.1.3 ระดับการศึกษา ไม่พบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษากับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

4) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2.1.4 อาชีพเดิม ไม่พบความแตกต่างระหว่างอาชีพเดิมกับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

5) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2.1.5 การดำรงตำแหน่ง ไม่พบความแตกต่างระหว่างการดำรงตำแหน่งกับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

6) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2.1.6 ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ไม่พบความแตกต่างระหว่างระยะเวลาการดำรงตำแหน่งกับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

5.2.2.2 สมมติฐานที่ 2.2 ปัจจัยสนับสนุน ด้านความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความรู้กฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง และการให้คุณค่าสิ่งแวดล้อม

1) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2.2.1 ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ไม่พบความแตกต่างระหว่างความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมกับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

2) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2.2.2 ด้านความรู้กฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ไม่พบความแตกต่างระหว่างด้านความรู้กฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

3) ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2.2.3 การให้คุณค่าสิ่งแวดลอม ไม่พบความแตกต่างระหว่างระดับการให้คุณค่าสิ่งแวดลอมกับคอบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดลอมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

สรุปการทดสอบสมมติฐาน การทดสอบสมมติฐานระดับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดลอมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานีอยู่ในระดับมาก จึงปฏิเสธสมมติฐานบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดลอมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับปานกลาง

การทดสอบปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสนับสนุน มีผลกับระดับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดลอมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ผลการทดสอบไม่พบความแตกต่างหรือปัจจัยใดที่มีผลให้บทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดลอมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

5.3 อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษายบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดลอมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยสามารถอภิปรายผลในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

5.3.1 ผู้ตอบแบบสอบถามมีบทบาทด้านสิ่งแวดลอม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึก ด้านการประสานการจัดการเพื่อจัดทำของบประมาณสำหรับโครงการด้านสิ่งแวดลอม รองลงมา คือ ด้านการจัดการและควบคุมมลพิษ ด้านการจัดการและรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการมีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการที่มีผลกระทบทางสิ่งแวดลอม ด้านการประสานงานวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดลอมของท้องถิ่น ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เห็นความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดลอม ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของตนเอง ที่จะต้องแสดงออกให้ผู้ที่มีส่วนสนับสนุนตนเองได้บรรลุถึงความต้องการ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพัตรา สุภาพ (2522) ที่อธิบายว่า การที่เรากำหนดเรียกบุคคลหนึ่งว่าเป็นข้าราชการ หรือตำแหน่งใด ๆ นั้นเป็นการเรียกตามสถานภาพของผู้นั้น สถานภาพเป็นตำแหน่งที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม เป็นสิทธิ และหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้อื่น และสังคมส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคลทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น

5.3.2 มีบทบาทด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึก จากผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในมากที่สุดในเรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลท่านจัดทำโครงการ/กิจกรรม อบรมให้ความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนในพื้นที่ สูงที่สุด จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การสร้างความรู้และจิตสำนึก ได้รับความสำคัญจากผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเน้นการดำเนินการ โดยการจัดทำโครงการต่าง ๆ เป็นหลัก ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับอธิบายของ สวงวนศรี วิรัชชัย (2527) ซึ่งอธิบายไว้เกี่ยวกับบทบาทประเภทที่ผู้อื่นรับรู้ ว่า หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้ทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่ง ซึ่งโดยธรรมชาติของการรับรู้ของคนเราจะมีการเลือกรับรู้และมีการรับรู้ที่ผิดพลาดไปจากความเป็นจริง ได้โดยอิทธิพลจากประสบการณ์ และสถานการณ์หลายอย่าง ดังนั้นเมื่ออยู่ในตำแหน่งปฏิบัติบทบาทโดยแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ผู้ที่ได้พบเห็นอาจรับรู้พฤติกรรมหรือบทบาทนั้น ในทางที่แตกต่างกันไป และอาจแตกต่างไปจากบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่งด้วย

5.3.3 มีบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการและรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในมากที่สุดในเรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลท่านควบคุมและดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คงสภาพที่ดีและเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สูงที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า บทบาทของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการและรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ นั้น ตั้งใจแสดงออกมาโดยอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย เพราะอำนาจในการแสดงบทบาทของตน อยู่ที่ยกกำหนดกฎ กติกา ในการปกครองท้องถิ่นของตนเองเป็นหลัก ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518 พระราชบัญญัติควบคุมอาหาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ซึ่งจำเนียร วรรัตน์ชัยพันธ์ (2545 : 25) ได้อธิบายไว้ว่าพระราชบัญญัติดังกล่าว ถือเป็นกลไกที่เป็นจุดแข็งขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

5.3.4 มีบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการและควบคุมมลพิษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในมากที่สุดในเรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลท่านดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษ น้ำเสีย อากาศเสีย เหตุรำคาญ ในชุมชน สูงที่สุด แสดงให้เห็นว่า ปัญหามลพิษ น้ำเสีย อากาศเสีย เหตุรำคาญ ในชุมชน เป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถดำเนินการได้ทันทีในการแสดงให้เห็นถึงบทบาทด้านการจัดการและควบคุมมลพิษ เพราะปัญหาเหล่านี้ มีผลกระทบในวงไม่จำกัด และสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนในพื้นที่

โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2007) ที่ได้อธิบายไว้ว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการตั้งถิ่นฐานและชุมชนของมนุษย์ เช่น การวางผังเมือง และชุมชนไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดการแออัดขัดแย้ง ใช้ทรัพยากรผิดประเภทลักษณะตลอดจน ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม และปัญหาจากของทิ้ง อัน ได้แก่ ขยะมูลฝอย เป็นต้น

5.3.5 มีบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการประสานการจัดการเพื่อจัดทำของประมาณสำหรับโครงการด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในมากที่สุดในเรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลท่านจัดทำของประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ไปยังกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สูงที่สุด จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า บทบาทของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การส่วนตำบล ในการประสานงานเพื่อจัดทำของประมาณสำหรับโครงการด้านสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องผ่านไปยังกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลา และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในปัจจุบัน ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งได้รับการสนับสนุนด้านการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม บางแห่งไม่ได้รับการสนับสนุน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ สุเมธ แก้วมณี (2541) ที่ศึกษาเรื่องบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ที่พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทที่เป็นจริงในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ต่ำกว่าบทบาทที่ควรจะเป็น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่ทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถทำหน้าที่ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ตามที่ควรจะเป็น

5.3.6 มีบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการที่มีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในมากที่สุดในเรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลท่านมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่นในการพิจารณาโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่ดำเนินการภายในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลที่อาจมีผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สูงที่สุด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การส่วนตำบล เห็นความสำคัญว่า ในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน ไม่สามารถแก้ปัญหาให้เสร็จสิ้นได้ด้วยการดำเนินการของ องค์การบริหารส่วนตำบลของตนเพียงแห่งเดียว เพราะสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม ไม่ได้เกิดขึ้นจากปัญหาภายใน องค์การบริหารส่วนตำบลเพียงแห่งเดียว แต่เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ รวมกัน ซึ่งปัจจัยส่วนใหญ่ มีต้นเหตุที่เกิดจากปัญหาภายนอก องค์การบริหารส่วนตำบลของตนเอง ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของอำพล พรอารักษ์สกุล (2540) ที่ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณีคณะกรรมการสุขภาพในจังหวัดนครปฐม ที่

พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ขาดแคลนบุคลากรและงบประมาณ ที่ทั้ง ขยะไม่เพียงพอ ประชาชนและเจ้าของแหล่งกำเนิดมลพิษไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการด้าน สิ่งแวดล้อม

5.3.7 มีบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการประสานงานวางแผน ขอบข่ายด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่ให้ความสำคัญ กับการปฏิบัติจริงในมากที่สุดในเรื่อง อบต.ท่านมีการรับฟังความคิดเห็น ความต้องการ แนว ทางแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ของผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่เพื่อวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมสูง ที่สุด แสดงให้เห็นว่า การแสดงบทบาทของ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภา องค์การส่วนตำบล ในการประสานงานวางแผน ขอบข่ายด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ต้องลงไปรับฟัง ข้อมูล ความต้องการ และความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ของตนเอง ในทุกด้าน ทุกแง่มุม เพื่อ นำข้อมูลเหล่านั้นมากำหนดเป็นนโยบายในการบริหารจัดการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่แค่คิด ตัดสินใจด้วยกลุ่มผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การส่วนตำบล ผลการวิจัย ดังกล่าวสอดคล้องกับ คำอธิบายของ อุทัย หิรัญโค (2534) ที่อธิบายไว้ว่า บทบาทเป็นหน้าที่ หรือ พฤติกรรมอันพึงคาดหวังของแต่ละบุคคลในสังคม ภายใต้วัฒนธรรมที่สังคมนั้น ๆ กำหนดขึ้น ดังนั้น วัฒนธรรมที่กล่าวถึงนี่เองเป็นแบบแผนในการแสดงออกของบุคคลในสถานะหนึ่งที่มีต่อ บุคคลอื่นที่ต่างสถานะกันภายในสังคมเดียวกัน

5.3.8 ผู้ตอบแบบสอบถามมีการบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการออก ขอบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม รองลงมา คือ ด้านการควบคุม ติดตามแผนงาน/โครงการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และด้านการจัดทำร่าง งบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การออกขอบัญญัติ ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นวิธีบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และ สมาชิกสภาองค์การส่วนตำบลให้ความสำคัญมากที่สุด เพราะเป็นอำนาจที่อยู่ในมือของตนเอง และ เป็นความชอบธรรมด้วยตำแหน่งหน้าที่ของตนเองด้วย ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ คำอธิบายของ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2546) ที่ได้อธิบายไว้ว่า โครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การ บริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และฝ่ายบริหาร คือ คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

5.3.9 ผู้ตอบแบบสอบถามมีบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการออก ขอบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่ให้ความสำคัญกับ การปฏิบัติจริงในมากที่สุดในเรื่อง ลงมติขอบัญญัติของ องค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวกับ

สิ่งแวดล้อม สูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของ องค์การบริหารส่วนตำบล นั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เลือกใช้การลงมติตามข้อบัญญัติของ องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นวิธีการที่ให้ความสำคัญมากที่สุด เพราะกลไกการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ใช้การลงมติ จะมีปัญหาในการบริหารจัดการน้อยที่สุด และใกล้เคียงกับความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่มากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ สุนทร แก้วมณี (2541) ที่ศึกษาเรื่อง บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการรับรู้บทบาทหรือบทบาทที่ควรจะเป็นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 4 บทบาท คือ การเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจให้ประชาชนเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับสูง เช่นเกี่ยวกับการแสดงบทบาทที่เป็นจริง

5.3.10 ผู้ตอบแบบสอบถามมีบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดทำร่างงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในมากที่สุดในเรื่อง ลงมติข้อบัญญัติของ อบต.ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สูงที่สุด ซึ่งเป็นข้อเดียวกันกับด้านการออกข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้น แสดงให้เห็นว่าในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของ องค์การบริหารส่วนตำบล นั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เลือกใช้การลงมติตามข้อบัญญัติของ องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นวิธีการที่ให้ความสำคัญมากที่สุด เพราะกลไกการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ใช้การลงมติจะมีปัญหาในการบริหารจัดการน้อยที่สุด และใกล้เคียงกับความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่มากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ สุนทร แก้วมณี (2541) ที่ศึกษาเรื่อง บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการรับรู้บทบาทหรือบทบาทที่ควรจะเป็นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 4 บทบาท คือ การเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจให้ประชาชนเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับสูง เช่นเกี่ยวกับการแสดงบทบาทที่เป็นจริง

5.3.11 ผู้ตอบแบบสอบถามมีบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในมากที่สุดในเรื่อง จัดทำแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม สูงที่สุด แสดงให้เห็นว่า ในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ใช้กลไกการบริหารด้วยการ

จัดทำแผนงาน/โครงการ ซึ่งเป็นขั้นตอนในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จะช้าหรือเร็ว ขึ้นอยู่กับขั้นตอนนี้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ คำอธิบายของ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2546) ที่ได้อธิบายไว้ว่า อำนาจหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 59 คือ กำหนดนโยบายที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล แต่งตั้งและถอดถอนรองนายก และเลขาธิการองค์การบริหารส่วนตำบล วางระเบียบเพื่อใช้ งานขององค์การบริหารส่วนตำบล รักษาการให้เป็นไปตามบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหาร ส่วนตำบล และจัดทำรายงานแสดงผลการปฏิบัติงาน ตามนโยบายที่แถลงไว้ต่อสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลเป็นประจำทุกปี

5.3.12 ผู้ตอบแบบสอบถามมีบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการควบคุม ติดตามแผนงาน/โครงการด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่ ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในมากที่สุดในเรื่อง จัดทำแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อม สูงที่สุด ซึ่งเป็นเรื่องเดียวกันกับด้านการเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและ แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีบทบาทสูงสุดในด้านนี้คือ นายกองค์การบริหารส่วน ตำบล ซึ่งมีผลการวิจัยตรงกันกับคำอธิบายของนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2546) ที่ได้อธิบายไว้ว่า อำนาจหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 59 คือ กำหนดนโยบายที่ไม่ขัดต่อ กฎหมาย สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล แต่งตั้งและถอดถอน รองนายก และเลขาธิการองค์การบริหารส่วนตำบล วางระเบียบเพื่อใช้ งานขององค์การบริหารส่วน ตำบล รักษาการให้เป็นไปตามบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติ ไว้ ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล และจัดทำรายงาน แดงผลการปฏิบัติงาน ตามนโยบายที่แถลงไว้ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประจำทุกปี

5.3.13 ผู้ตอบแบบสอบถามที่ดำรงตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการ บริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึก ด้านการจัดการ และรักษาคุณภาพของทรัพยากร ธรรมชาติ ด้านการจัดการและควบคุมมลพิษ ด้านการประสานการ จัดการเพื่อจัดทำของบ ประมาณสำหรับโครง การด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมในการ พิจารณาโครงการที่มีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ด้านการประสานงานวางนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ของท้องถิ่น บทบาทด้านสิ่งแวดล้อม และความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการออกข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดทำร่างงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการ เสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ด้านการควบคุม ติดตามแผนงาน/ โครงการด้านสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ล้วนมีทัศนคติตรงกันในการนำพา องค์การบริหารส่วนตำบลของตนเองให้มีสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ แผนการการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2540-2559) ของรัฐบาล ว่า โครงการพัฒนาใดจะประสบความสำเร็จได้โดยสมบูรณ์ ต่อเมื่อผู้บริหาร โครงการจะตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และจัดการอย่างชาญฉลาดให้เกิดผลดีทุก ๆ ทางต่อสังคมมนุษย์

5.3.14 ผู้ตอบแบบสอบถามมีผลการทดสอบปัจจัยสนับสนุนที่ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่รับผิดชอบต่อการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลของตนเองมีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกฎหมาย/ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม และการให้คุณค่าสิ่งแวดล้อมเท่าเทียมกัน ทั้งนี้เกิดขึ้นจากความเอาใจใส่ในการเรียนรู้ และการพยายามในการศึกษาด้านความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกฎหมาย/ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม และการให้คุณค่าสิ่งแวดล้อม เพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจ เพื่อแสดงความคิดเห็นและทางเลือกในการแก้ปัญหาในสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของตนเอง ผลการวิจัยดังกล่าว จึงสอดคล้องกับซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ แผนการการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2540 - 2559) ของรัฐบาล ว่า โครงการพัฒนาใดจะประสบความสำเร็จได้โดยสมบูรณ์ ต่อเมื่อผู้บริหาร โครงการจะตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และจัดการอย่างชาญฉลาดให้เกิดผลดีทุก ๆ ทางต่อสังคมมนุษย์

5.4 อภิปรายข้อสังเกตการวิจัย

ผลการวิจัยบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ในครั้งนี้ได้ทำการด้วยทดสอบค่าสถิติเลขคณิต ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ทดสอบค่า t-test ตามกระบวนการทางสถิติ t-test และทดสอบค่า F-test (การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว one-way ANOVA) ใช้ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว สำหรับวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2 ค่าขึ้นไป ซึ่งปรากฏผลการวิจัยที่ไม่แตกต่างทุกข้อในปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสนับสนุน กับบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งมีระดับผลของการวิจัยแตกต่างจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาไว้ โดยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ ทบทวน และสรุปสาเหตุที่อาจทำให้ผลการวิจัยแตกต่างหรือไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแม้แต่ข้อเดียว ดังนี้

5.4.1 การออกแบบสอบถามสำหรับการทดสอบความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกฎหมาย/ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม และการให้คุณค่าสิ่งแวดล้อม มีจำนวนข้อที่น้อยเกินไปจากขั้นตอนการคัดลดจำนวนข้อในการปริกษาผู้ทรงคุณวุฒิ โดยคัดจำนวนข้อในการทดสอบระดับความรู้ ซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถวัดระดับความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกฎหมาย/ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม และการให้คุณค่าสิ่งแวดล้อม ได้อย่างถูกต้องและแท้จริง โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามโดยคัดจำนวนข้อคำถามจาก 5 ข้อคำถาม ให้เหลือไม่เกิน 3 ข้อคำถามในแต่ละด้านเพื่อปฏิบัติตามแนวทางและเงื่อนไขการออกแบบสอบถามที่ดีซึ่งให้แนวทางออกแบบสอบถามโดยมีจำนวนข้อที่เหมาะสมของแบบสอบถามที่ดี ไม่ควรเกินจำนวน 30 ข้อ ซึ่งในการวัดระดับความรู้ควรให้ผู้วิจัยให้ความเห็นวัดความรู้ในครั้งต่อไปควรกำหนดแต่ละข้อคำถามไม่น้อยกว่า 3 ข้อคำถามขึ้นไป

5.4.2 การออกแบบสอบถามไม่ได้กระจายการเฉลยคำตอบที่ถูกต้องให้สมดุลกับพฤติกรรมจริงของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยให้น้ำหนักของคำตอบที่ถูกต้องมากกว่าคำตอบที่ผิด ซึ่งถ้าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากเลือกตอบถูกทุกข้อเพื่อเหตุผลบางการ อาจทำให้ผลการวัดระดับไม่ตรงตามความเป็นจริง ซึ่งในครั้งนี้อย่างแบบสอบถามไม่สามารถทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามคิดวิเคราะห์ และทบทวนคำตอบ อย่างเหมาะสม

5.4.3 การออกแบบสอบถามด้านกฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ของผู้วิจัยไม่ได้ดำเนินการนำไปปริกษาผู้ที่มีความรู้ด้านกฎหมาย ส่งผลทำให้ข้อความหรือด้อยคำในแบบสอบถามด้านกฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถปรับเปลี่ยนให้เป็นคำถามที่เหมาะสมในการวัดระดับความรู้ทางด้านกฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้อง ให้ผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ และทบทวนคำตอบ ได้อย่างถูกต้องและแท้จริง

5.4.4 ขั้นตอนการออกแบบสอบถามไม่ได้ดำเนินการผ่านขั้นตอนอ่านวิเคราะห์ทบทวนข้อความหรือด้อยคำในแบบสอบถาม โดยกลุ่มบุคคลที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ก่อนการนำแบบสอบถามไปทดสอบ (try out) เพื่อวัดระดับหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาซึ่งอาจทำให้แบบสอบถามสอดคล้องกับระดับการคิด วิเคราะห์ด้อยคำหรือข้อความ จากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

5.4.5 พฤติกรรมการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ทำให้ค่าผลคะแนนที่ได้รับเพื่อนำไปประมวลผลไม่ตรงตามความเป็นจริง เช่น การที่ผู้บริหารมอบหมายให้ผู้ได้บังคับบัญชาเป็นผู้ตอบแบบสอบถามแทนเนื่องจากติดภารกิจที่สำคัญ หรือ ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้มีความสนใจให้ความสำคัญหรือตั้งใจในการตอบแบบสอบถาม ทำให้น่าผลคะแนนไปวิเคราะห์ข้อมูลไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง

5.4.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลอาจไม่ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากระยะเวลาที่แตกต่างกัน หรือสภาพสังคม เศรษฐกิจที่หรือนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่มีระดับที่เปลี่ยนแปลงในระดับที่สูงขึ้น ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกฎหมาย/ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม และการให้คุณค่าสิ่งแวดล้อม ที่สูงขึ้นส่งผลให้ระดับบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ศึกษา มีค่าระดับที่สูงขึ้น ไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ในปัจจุบันสถานการณ์ความรุนแรงจากภัยธรรมชาติที่มีความรุนแรงและส่งผลกระทบกับการดำรงชีวิตของประชาชนในทุกระดับ ส่งผลให้นโยบายระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่นให้ความสำคัญกับบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้เกิดความสำคัญและชัดเจนในทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อม และสื่อต่างๆ ในปัจจุบันสามารถถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์จากสถานการณ์ภัยธรรมชาติต่างๆ ที่เกิดขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจึงมีระดับความรู้และประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่มากขึ้น

5.4.7 ผู้วิจัยขาดความเคร่งครัดในการส่งมอบและจัดเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยให้ความสำคัญกับระบบหนังสือราชการมากเกินไป โดยไม่ได้ดำเนินการอธิบาย ชี้แจง และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่สำคัญด้วยตนเอง ส่งผลให้การเก็บข้อมูลแบบสอบถามไม่เป็นไปตามตรงตามข้อมูลและข้อเท็จจริงซึ่งควรได้รับจากแบบสอบถาม ส่งผลให้ผลระดับการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติจากแบบสอบถามความคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริงและความถูกต้อง

5.5 ข้อเสนอแนะ

5.5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ใช้

5.5.1.1 จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในมากที่สุดในเรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลท่านจัดทำโครงการ/กิจกรรม อบรมให้ความรู้ ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนในพื้นที่ สูงที่สุด ดังนั้น ในการสร้างความรู้ความเข้าใจ และปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชนในท้องที่ องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ จะต้องใช้ โครงการ/กิจกรรม เป็นกลไกในการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนของตนเองในพื้นที่นั้น

5.5.1.2 จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการและรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในมากที่สุดในเรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลท่านควบคุม

และดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คงสภาพที่ดีและเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สูงที่สุด ดังนั้นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมีความเคร่งครัดในการรักษากฎบัญญัติที่ผ่านกระบวนการแล้วจากสภา เพื่อนำมาใช้ให้สอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชนที่เลือกตนเองเข้ามาเป็นผู้บริหารสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

5.5.1.3 จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการและควบคุมมลพิษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในมากที่สุดในเรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลท่านดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษ น้ำเสีย อากาศเสีย เหตุรำคาญ ในชุมชน สูงที่สุด ดังนั้น ในการจัดการและควบคุมมลพิษในตำบลของตนเอง ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องเอาใจใส่ต่อการจัดการปัญหามลพิษ น้ำเสีย อากาศเสีย เหตุรำคาญ เป็นเรื่องอันดับแรก เพราะเป็นปัญหาใกล้ตัว และเป็นรูปธรรมมากที่สุด ทั้งนี้ ในการบริหารจัดการเรื่องดังกล่าว จำเป็นจะต้องอาศัย แผนงาน และงบประมาณที่มีละเอียดถี่ถ้วน เอาใจใส่ต่อผลกระทบด้านอื่นๆ ด้วย

5.5.1.4 จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการประสานการจัดการเพื่อจัดทำของงบประมาณสำหรับโครงการด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในมากที่สุดในเรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลท่านจัดทำของประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ไปยังกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สูงที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องคำนึงถึงนโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบัน และกำหนดทิศทางของนโยบายองค์การบริหารส่วนตำบลของตนเอง ให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

5.5.1.5 จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการที่มีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในมากที่สุดในเรื่อง องค์การบริหารส่วนตำบลท่านมีส่วนร่วมด้วยหน่วยงานอื่นในการพิจารณาโครงการพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่ดำเนินการภายในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลที่อาจมีผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สูงที่สุด ดังนั้น ในการสร้างการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องให้ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีทัศนคติที่เปิดกว้าง ยอมรับหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามามีบทบาทในการร่วมกันพัฒนาการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

5.5.1.6 จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการประสานงานวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในมากที่สุดในเรื่อง อบต.ท่านมีการรับฟังความคิดเห็น

ความต้องการ แนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ของผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่เพื่อวางนโยบาย ด้านสิ่งแวดล้อมสูงสุด ดังนั้นในการวางนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารองค์การบริหารส่วน ตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำเป็นจะต้องลงพื้นที่ในตำบลของตนเอง เพื่อสำรวจ ข้อมูลจากประชาชนของตนเองโดยตรง เพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายเพื่อเสนอโครงการ/ งบประมาณต่อไป

5.5.1.7 จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการ ออกข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่ให้ ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในมากที่สุดในเรื่อง ลงมติข้อบัญญัติของ องค์การบริหารส่วนตำบลที่ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สูงที่สุด ดังนั้น เมื่อผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การ ส่วนตำบล เล็งเห็นแล้วว่าการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมจะกำหนดทิศทางการแก้ปัญหาอย่างไร จำเป็นจะต้องใช้การลงมติ ซึ่งในการลงมตินั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องแสดง ข้อมูลที่มีความชัดเจน เป็นรูปธรรมให้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ทราบ ก่อนการลงมติ ซึ่งจะช่วยให้ผลการลงมติดำเนินทิศทางไปในแนวทางเดียวกัน

5.5.1.8 จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการ จัดทำร่างงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ที่ให้ ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในมากที่สุดในเรื่อง ลงมติข้อบัญญัติของ อบต.ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สูงที่สุด ซึ่งเป็นข้อเดียวกันกับด้านการออกข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ในร่างงบประมาณด้าน สิ่งแวดล้อม ที่จะเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลลงมติ จะต้องเขียนตามข้อเท็จจริง ตามเหตุผลอัน สมควร ไม่ใช่เขียนเพื่อขาด และชี้แจงถึงเหตุผลอันสมควรให้สภาอนุมัติ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่เป็น ข้อเท็จจริงที่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จะร่างอย่างมืออาชีพ

5.5.1.9 จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการ เสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในมากที่สุดในเรื่อง จัดทำแผนงาน/โครงการ ควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม สูงที่สุด ดังนั้นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องทำอย่างมีแบบแผน ตามขั้นตอน ซึ่งมีระเบียบปฏิบัติตามงานราชการ กำหนดไว้แล้ว ซึ่งจะสามารถกำหนดความเป็นไปได้ของความสำเร็จในการบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลแห่งนั้น

5.5.1.10 จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ด้าน การควบคุม ติดตามแผนงาน/โครงการด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ ที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติจริงในมากที่สุดในเรื่อง จัดทำแผนงาน/โครงการควบคุม

และแก้ไขปัญหาล้างแควล้อม สูงที่สุด ซึ่งเป็นเรื่องเดียวกันกับด้านการเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาล้างแควล้อม ดังนั้น ในการควบคุม ติดตามแผนงาน/โครงการด้านล้างแควล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งต้องยึดถือแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาล้างแควล้อม ตามที่ได้รับการรับรองจากสภาส่วนตำบลของตนเอง ไม่ใช่ทำตามใจผู้รับเหมา

5.6 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านล้างแควล้อม ขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าบทบาทการบริหารจัดการด้านล้างแควล้อมมีภาพรวมอยู่ในระดับมาก ถือเป็นบทบาทการบริหารจัดการด้านล้างแควล้อมทางตรงขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งในปัจจุบันรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ถือว่าเป็นประเด็นสำคัญที่สุดประการหนึ่งที่นักวิชาการมองเห็นได้ว่าเป็นรากฐานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในการลดปัญหาด้านต่างๆ รวมทั้งปัญหาด้านล้างแควล้อม โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านล้างแควล้อม ถือเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาบทบาทการบริหารจัดการด้านล้างแควล้อมทางอ้อม โดยมีรูปแบบที่สำคัญ ดังนี้

5.6.1 การมีส่วนร่วมในขั้นการค้นหาปัญหาและสาเหตุ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นริเริ่ม โดยร่วมค้นหาล้างแควล้อมของชุมชนคนคืออะไร สาเหตุของปัญหาคืออะไร การเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพและสมบูรณ์แบบ ประชาชนหรือชุมชนจะคิดกันเอง เริ่มต้นเอง เพราะฉะนั้นชุมชนจะต้องมีความเข้มแข็งและมักมีผู้นำที่มีความเป็นตัวของตัวเอง มีจิตสำนึกสาธารณะ

5.6.2 การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผน ประชาชนหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการพัฒนาล้างแควล้อม ร่วมกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน หากชุมชนมีความเข้มแข็ง มักมีกิจกรรมที่มีรูปแบบชัดเจนและมีความเป็นไปได้ในแนวทางปฏิบัติ

5.6.3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการปฏิบัติ เป็นขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร แรงงาน วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น การมีส่วนร่วมแบบนี้ พบได้ในหลายๆท้องที่ ชุมชนอาจไม่มีสำนึกทางล้างแควล้อม และองค์กรชุมชนท้องถิ่นไม่เข้มแข็ง และรัฐมักแทรกตัวเข้ามาเป็นผู้นำ เป็นผู้ริเริ่มหาปัญหาและวางแผนงานมาก่อนแล้ว และโดยส่วนใหญ่ในหลายชุมชน ในประเทศไทย โดยส่วนมากมักเข้าไปมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาล้างแควล้อมในรูปแบบกิจกรรมนี้ มากกว่าที่จะเป็นผู้ริเริ่มคิดค้นปัญหาเอง หรือวางแผนการพัฒนาล้างแควล้อมทั้งหมดหรือทั้งกระบวนการ

5.6.4 การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลประโยชน์ การรับผลประโยชน์จากการพัฒนาล้างแควล้อม เป็นกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงจะได้รับ จากการพัฒนาหรือดำเนินกิจกรรม โดยส่วนมากแล้วไม่ว่าชุมชนใด หากมีโครงการพัฒนาแล้ว คนในท้องถิ่นมักจะ

ร่วมได้รับประโยชน์จากการพัฒนาทั้งสิ้น ไม่ว่าโครงการนั้นจะมีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้คิด เป็นผู้เริ่มต้นหรือไม่ คนในชุมชนย่อมได้รับหรือมีส่วนร่วมแน่นอน ไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อม เช่น โครงการป่าชุมชน ชาวบ้านอาจได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการเข้าไปหาของป่า และบางกลุ่ม อาจไม่ได้เข้าไปหาของป่าแต่ได้รับความชุ่มชื้นจากผืนป่า

5.6.5 การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการติดตามประเมินผลโครงการ ประชาชนร่วมดำเนินโครงการและกิจกรรมต่างๆ ซึ่งผ่านขั้นตอนที่ได้มีการตัดสินใจร่วมกัน และอาจร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินกิจกรรมตามแผนงาน โดยประชาชนเข้าไปร่วมประเมินว่า โครงการพัฒนาที่ดำเนินการนั้น มีความสำเร็จอย่างไร แต่ละท้องถิ่นหรือแต่ละโครงการอาจมีวิธีการที่แตกต่างกันออกไป โครงการที่จะเกิดจากการคิดริเริ่มเองโดยผู้นำชุมชนและคนในชุมชนท้องถิ่นคน ย่อมมีกิจกรรมการมีส่วนร่วมประเภทนี้ด้วยเสมอ

5.7 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านสิ่งแวดล้อม

จากแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านสิ่งแวดล้อมข้างต้น ผู้วิจัยจึงขอสรุปเป็นแนวทางที่สำคัญในการปฏิบัติเพื่อส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินการในพื้นที่

5.7.1 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เอกสารที่สร้างจิตสำนึกต่อการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ให้แก่ ประชาชนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ชาวชน เพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเห็นถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ เอกสารแผ่นพับ ให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม ข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล

5.7.2 องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดอบรมโครงการ/กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม โดยเน้นให้เห็นถึงผลเสีย/ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับท้องถิ่น หากไม่มีการรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชน ผู้ประกอบการ และเยาวชนให้เกิดความรัก ความหวงแหนและร่วมกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

5.7.3 องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไป ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น โดยเฉพาะขั้นตอนการวางแผน การติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรม หรือโครงการที่เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อหาทางป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ที่มีผลต่อความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม มีการจัดเวทีชาวบ้าน/ประชุม

และประชาคม เพื่อให้ประชาชนได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหา ด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้น

5.7.4 องค์การบริหารส่วนตำบลควรเพิ่มงบประมาณในการจัดทำกิจกรรมหรือโครงการ ที่เกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการของประชาชน ผู้ประกอบการ และเยาวชนมากขึ้น

5.7.5 องค์การบริหารส่วนตำบลควรพัฒนาการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้าน สิ่งแวดล้อม กับประชาชนในท้องถิ่นในการวางแผนการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ และชัดเจน เพื่อให้การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นมีศักยภาพ

5.8 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.8.1 ศึกษาแรงจูงในการปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของบุคลากรใน องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

5.8.2 ศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ที่มีผลต่อโอกาสในการพัฒนา สิ่งแวดล้อมในตำบล ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัด อุบลราชธานี

5.8.3 ศึกษาผลกระทบจากการสถานการณ์ความรุนแรงของภัยธรรมชาติ ที่มีผลต่อ นโยบายสิ่งแวดล้อม หรือมีผลกระทบต่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในตำบล ขององค์การบริหารส่วน ตำบลในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

5.8.4 ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วน ตำบลในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

เอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550.
- _____. ข้อมูลพื้นฐานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 2553. กรุงเทพมหานคร : สำนักพัฒนาระบบและรูปแบบโครงสร้าง, 2553.
- กระทรวงสาธารณสุข สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข. อบค. กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 4 สำนักปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม, 2545.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. ความหมายของสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : สำนักนโยบายและแผนงานสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2539.
- เกษม จันทรแก้ว. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : อักษรสยามการพิมพ์, 2545.
- โกสินทร์ รังษยพันธ์. การศึกษาเกี่ยวกับปัญหาความสกปรกเป็นพิษของสิ่งแวดล้อม. ปรินญา นิพนธ์ศึกษาศาสตรคุษฎีบัณฑิต : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2521.
- จำเนียร วรรัตน์ชัยพันธ์. “การพัฒนากลไกและปัจจัยเพื่อเมื่อนำอยู่...บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, วารสารเทศบาลเมื่อนำอยู่ปี 2544 – 2545. 1 (1) : 22–25 ; 2545.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2538.
- จิตติ กาญจนบุษย์. บทบาทของเทศบาลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : ศึกษากรณีจังหวัดสงขลา. ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2542.
- จิตยา สุวรรณชฎ. วิทยาศาสตร์คืออะไร วิทยาศาสตร์สังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2527.
- คณัย ไชยโยธา และสุวิทย์ จำปา. การวิจัย โครงสร้าง แนวคิด และหลักการ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, 2549.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. ทิศทางการปกครองท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2550.
- นิพนธ์ ช่างจตุรัส. การรับรู้บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ประทีป รัตนญาติ. บทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ตอนกลางลุ่มน้ำ
ปัตตานีในการจัดการขยะ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2543.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, กนก แก้วเทพ และกาญจนา แก้วเทพ. บทวิเคราะห์ทางนิเวศ
วิทยาการเมือง การพัฒนาแบบยั่งยืนสำหรับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยและ
ฝึกอบรมสิ่งแวดล้อม, 2542.
- ผอบ นมะตร์. สังคมวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : แผนกบริการกลาง สำนักงานอธิการบดี
พระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2526.
- พชนี วรกวิน. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ผดุงวิทยา, 2522.
- พยุห์ นิยม. บทบาทผู้นำท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : ศึกษา
ในพื้นที่กิ่งอำเภอกรงปินัง จังหวัดยะลา. ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต :
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2545.
- ไพบุลย์ ช่างเรียน. สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรว
พิทยา, 2526.
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. เอกสารประกอบการฝึกอบรมเรื่อง การควบคุมการลดลงของพื้นที่
ป่าไม้ : การจัดการทรัพยากรป่าไม้ ดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อม. ปทุมธานี : คณะ
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต, 2542.
- _____. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพมหานคร : บริษัท
เจ ฟิล์ม โปรเซส จำกัด, 2540.
- วินัย วีระพัฒนานนท์. สิ่งแวดล้อมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์ สถาบันพัฒนาการ
สาธารณสุขอาเซียน, 2540.
- วินัย วีระพัฒนานนท์. สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 3. นครปฐม : สถาบันพัฒนา
การสาธารณสุขอาเซียน, 2541.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนาหลักสูตร,
ม.ป.ป.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. รายงานผลการดำเนินงานประจำปี. อุบลราชธานี : สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2552.
- สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด (จังหวัดสุราษฎร์ธานี). สุราษฎร์ธานี : สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2543.
- สงวนศรี วิรัชชัย. จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศึกษาพร, 2527.
- สมยศ นาวิการ. การพัฒนาองค์กรและการจูงใจ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2521.
- สมหมาย ฤกษ์นาวิ. บทบาทของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณีอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544.
- สวัสดิ์ โนนสูง. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, 2543.
- สายัณห์ จันทร์ศรี. การจัดภูมิทัศน์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2546.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : บริษัทเฟื่องฟ้าพรินติ้ง จำกัด, 2544.
- สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- สุเมธ แก้วมณี. บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม : ศึกษากรณีอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง. ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2541.
- อำพล พรอารักษ์สกุล. บทบาทของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม : ศึกษากรณีคณะกรรมการสุขภาพในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.
- อุทัย หิรัญโค และประมุข ศิลปะ. ศิลปะของการเป็นผู้นำ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, 2534.
- Alport W. G. Pattern and Growth. New York: Holt Riehart and Winston, 1967.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ชื่อ	ตำแหน่ง
ดร.เสกสรร นิตยกล้า	อาจารย์ที่ปรึกษา (ออกแบบสอบถาม)
นายอดิศักดิ์ ชาวัง	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลไร่ใต้
นายกันต์เอนก บุญห่อ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนงาน รับผิดชอบงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลไร่ใต้

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามการวิจัย

แบบทดสอบและแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง บทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบและแบบสอบถามนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม การให้คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อม และสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น ผลการวิจัยจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่าน ผู้วิจัยจะสงวนคำตอบของท่านเป็นความลับจึงขอความกรุณาจากท่าน โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อตามความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นของท่าน

2. ข้อคำถามทั้งหมดมี 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 3 เป็นแบบทดสอบความรู้กฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 4 เป็นแบบวัดการให้คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 5 เป็นแบบวัดบทบาทการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหาร

ส่วนตำบล

ตอนที่ 6 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านในการตอบคำถามทุกข้อของแบบสอบถามเพราะคำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาด้านการปกครองท้องถิ่น และการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

☐ ☐ ☐

สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	สำหรับผู้วิจัย
1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง	☐
2. ท่านมีอายุปี	☐
3. การศึกษาสูงสุด () 1.ประถมศึกษา () 2.มัธยมศึกษา () 3.อนุปริญญา () 4.ปริญญาตรี () 5.สูงกว่าปริญญาตรี	☐
4. อาชีพเดิม () 1.ว่างงาน () 2.เกษตรกร/รับจ้าง () 3.ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว () 4.รับราชการ () 5.พนักงานรัฐวิสาหกิจ () 6.อื่นๆ	☐
5. ตำแหน่งของท่านในองค์การบริหารส่วนตำบล () 1. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล () 2. รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล () 3. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล () 4. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล () 5. หัวหน้าส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	☐
6. ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล.....ปี (ถ้าเกิน 6 เดือน ให้นับเพิ่มเป็นอีก 1 ปี)	☐

ตอนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ให้ตรงกับความเป็นจริงตามที่ท่านรู้และเข้าใจ

ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	ถูก	ผิด	สำหรับ ผู้วิจัย
1. สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่ธรรมชาติสร้างขึ้นและที่มนุษย์สร้างขึ้น	✓		
2. วัฒนธรรม แบบแผน ประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ไม่ถือว่าเป็นสิ่งแวดล้อม		✓	
3. ปัญหาความร้อนและปัญหาความแห้งแล้ง เนื่องจากอุณหภูมิของโลกสูงขึ้น	✓		
4. ความเสื่อมโทรมของคุณภาพสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์จนถึงระดับที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ เรียกว่า ภาวะมลพิษ	✓		
5. แม่น้ำลำคลอง และแหล่งน้ำสาธารณะเป็นที่รองรับและกระจายของเสียได้ดีเพราะมีการไหลเวียนของน้ำ	✓		
6. การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน หมายถึง การใช้อย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด คำนึงถึงอนาคตและการทดแทน	✓		
7. การเพิ่มประชากร ไม่ถือว่าเป็นสาเหตุหลักของปัญหาสิ่งแวดล้อม		✓	
8. การขยายตัวและความเจริญทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ไม่ส่งผลกระทบใดๆกับสิ่งแวดล้อม		✓	
9. การวางผังเมืองและชุมชน ไม่ถูกต้อง ถือเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมจากกระบวนการทางด้านการพัฒนา	✓		
10. มลพิษทางอากาศ หมายถึง การที่อากาศมีส่วนประกอบของสารและก๊าซอื่นๆ ที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตเจือปนอยู่ในอากาศ	✓		

ตอนที่ 3 เป็นแบบทดสอบความรู้ กฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ให้ตรงกับความเป็นจริงตามที่ท่านรู้และเข้าใจ

ความรู้ กฎหมาย/ระเบียบ ด้านสิ่งแวดล้อม	ถูก	ผิด	สำหรับ ผู้วิจัย
- พรบ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗(และที่แก้ไขเพิ่มเติม) 1. องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	✓		
2. องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ	✓		
- พรบ.รักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕ 3. แหล่งกำเนิดมลพิษ หมายความว่า ชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม อาคาร สิ่งก่อสร้าง ยานพาหนะ สถานที่ประกอบกิจการใดๆ ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของมลพิษ	✓		
4. ของเสีย หมายความว่า ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย อากาศเสีย มลสาร หรือวัตถุ อันตรายอื่นใด ซึ่งถูกปล่อยทิ้งหรือมีที่มาจากแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้งกาก ตะกอน หรือ สิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้น ที่อยู่ในสภาพของแข็ง ของเหลวหรือก๊าซ	✓		
5. นายองค์การบริหารส่วนตำบล เป็น เจ้าพนักงานท้องถิ่น ตาม พรบ.ส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕	✓		
6. เขตอนุรักษ์ หมายความว่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตสงวนเพื่อการ ท่องเที่ยว และเขตพื้นที่คุ้มครองอย่างอื่นเพื่อสงวนและรักษาสภาพธรรมชาติตามที่ กฎหมายกำหนด	✓		
- พรบ.การสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕ 7. มูลฝอย หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษถุงสินค้า ถุง พลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ ไม่รวมถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น	✓		
8. การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตราชการท้องถิ่นให้เป็นอำนาจ หน้าที่ของราชการ ท้องถิ่นนั้น	✓		
9. ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนด ห้ามการถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นในที่ หรือทางสาธารณะ ซึ่งสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอย นอกจากในที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้	✓		
10. นายองค์การบริหารส่วนตำบล เป็น เจ้าพนักงานท้องถิ่น ตาม พรบ.การสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕	✓		

ตอนที่ 4 แบบวัดการให้คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

การให้คุณค่าแก่สิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	
1. สถานประกอบการและโรงงานอุตสาหกรรมควรตั้งอยู่ริมแม่น้ำเพราะสามารถระบายของเสียลงสู่แม่น้ำโดยตรง						
2. การบริหารจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น						
3. มาตรการการให้ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้ก่อมลพิษเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการแก้ไขปัญหามลพิษเป็นการผลักภาระให้สถานประกอบการ						
4. วัสดุบางชนิดควรนำกลับมาใช้ใหม่เพื่อเป็นอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม						
5. น้ำเสียจากแหล่งต่างๆควรผ่านการบำบัดก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ						
6. การเผาขยะประเภทโฟมและพลาสติกมีผลกระทบทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ						
7. ท่านรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อชุมชนของท่านมีสภาพแวดล้อมที่ดีและต่อเนื่องมาจากผลการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมของท่าน						
8. ปัญหาสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์และระบบนิเวศ						
9. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องยนต์และการเลือกใช้รถยนต์ที่ใช้พลังงานจากก๊าซธรรมชาติมีผลต่อสภาพอากาศที่ดีขึ้น						
10. การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมอย่างยั่งยืนควรให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย						

ตอนที่ 4 แบบวัดบทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับบทบาทที่ท่านปฏิบัติจริงในองค์การบริหารส่วนตำบล

บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของ อบต.	การปฏิบัติจริง					สำหรับ ผู้วิจัย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
การสร้างความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึก						
1. อบต.ท่านจัดทำโครงการ/กิจกรรม อบรมให้ความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนในพื้นที่						
2. อบต.ท่านประชาสัมพันธ์ปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนตื่นตัวและมีความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม						
3. อบต.ท่านรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมในชุมชน						
การจัดการและรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ						
4. อบต.ท่านสำรวจและจัดทำข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าชุมชน หนองสาธารณะ แม่น้ำ ลำคลอง เป็นต้น						
5. อบต.ท่านควบคุมและดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คงสภาพที่ดีและเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง						
6. อบต.ท่านดำเนิน กิจกรรม/โครงการ จัดสร้าง บำรุงรักษาสวนสาธารณะในชุมชน หรือ ปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ						
การจัดการและควบคุมมลพิษ						
7. อบต.ท่านสำรวจและจัดทำข้อมูลผู้ประกอบการ โรงงาน แหล่งกำเนิดมลพิษ ในพื้นที่						
8. อบต.ท่านควบคุมการดูแลสถานที่จำหน่ายสินค้าให้สะอาดถูกสุขลักษณะ						
9. อบต.ท่านดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษ น้ำเสีย อากาศเสีย เหตุรำคาญ ในชุมชน						
การประสานการจัดการเพื่อจัดทำของงบประมาณสำหรับโครงการด้านสิ่งแวดล้อม						
10. อบต.ท่านจัดทำของงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ไปยังหน่วยงาน ระดับจังหวัด						

บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของ อบต.	การปฏิบัติจริง					สำหรับ ผู้วิจัย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
11. อบต.ท่านจัดทำของบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ไปยังกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย						
12. อบต.ท่านจัดทำประสานของบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม ไปยังหน่วยงาน ระดับกรม ในสังกัดกระทรวงอื่น						
การมีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการที่มีผลกระทบต่อทางสิ่งแวดล้อม 13. อบต.ท่านมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่นในการพิจารณาโครงการพัฒนาต่างๆที่ดำเนินการภายในพื้นที่ อบต.ที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม						
14. อบต.ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณา กิจกรรม/โครงการขององค์กรปกครองท้องถิ่นข้างเคียง ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่						
15. อบต.ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาริเริ่ม โครงการ/กิจกรรม ด้านสิ่งแวดล้อมในระดับ อำเภอ จังหวัด						
การประสานงานวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น 16. อบต.ท่านมีการประสานงานกับหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น						
17. อบต.ท่านมีการร่วมมือกับองค์กรปกครองท้องถิ่นข้างเคียงเพื่อวางแผนนโยบาย/แผนพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกัน						
18. อบต.ท่านมีการรับฟังความคิดเห็น ความต้องการ แนวทางแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ของผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่เพื่อวางแผนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม						

บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	การปฏิบัติงานจริง					สำหรับ ผู้วิจัย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
การออกข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม						
19. จำนวนร่างข้อบัญญัติหรือกฎหมายเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมของ อบต.ทางด้านสิ่งแวดล้อม						
20. ลงมติข้อบัญญัติของ อบต.ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม						
21. ให้ความเห็นชอบเสนอร่างข้อบัญญัติของ อบต.เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม						
การจัดทำร่างงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อม						
22. จำนวนร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีทางด้านสิ่งแวดล้อม						
23. ลงมติให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีทางด้านสิ่งแวดล้อม						
24. จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อของงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานอื่น						
การเสนอแผนงาน/โครงการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม						
25. จัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ทางด้านสิ่งแวดล้อม						
26. วางแผนงานการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนเพื่อสร้างความตระหนักในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม						
27. วางแผนงานในการควบคุม ดูแล สถานประกอบการที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อม						
การควบคุม ติดตามแผนงาน/โครงการด้านสิ่งแวดล้อม						
28. ควบคุมการปฏิบัติงานทางด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ของ อบต.						

บทบาทและการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	การปฏิบัติงานจริง					สำหรับ ผู้วิจัย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
29. ติดตามประเมินความสำเร็จของแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ของ อบต.						
30. แก้ไขแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความเหมาะสม ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมในขณะนั้น						

ตอนที่ 6 ข้อมูลเพิ่มเติม ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ บทบาทการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. ท่านคิดว่าปัญหาคืออะไรเป็นปัญหาด้านบทบาทการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1.1 การร่างข้อบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม

- ☐ ไม่มีผู้เสนอร่าง
☐ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ในการร่างข้อบัญญัติ
☐ อื่นๆ ระบุ.....

1.2 การใช้ข้อบัญญัติที่ได้รับการอนุมัติแล้ว

- ☐ ประชาชนไม่ให้ความสำคัญในการปฏิบัติตาม
☐ ปัญหาในพื้นที่ซับซ้อน
☐ เจ้าหน้าที่ไม่นำข้อบัญญัติไปบังคับใช้อย่างจริงจัง
☐ อื่นๆ ระบุ.....

1.3 การจัดทำแผนงาน/โครงการ/เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

- ☐ ขาดงบประมาณ
☐ ไม่มีบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง
☐ ขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
☐ อื่นๆ ระบุ.....

1.4 การแก้ไขปัญหาสีงแวดลอมในเขต อบค.

- ☐ ขาดงบประมาณ
- ☐ ไมมีบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง
- ☐ แหล่งกําเนิดมลพิษ(ประชาชน สถานประกอบการ)ไมให้ความสนใจ
- ☐ อื่นๆ ระบุ.....

2. ใหท่านแสดงความคิดเห็นของท่านคํอปัญหาบทบาทการบริหารจัดการดานสีงแวดลอมของ องคการบริหาร- สวนตำบล

2.1 ปัญหาและอุปสรรคอื่นๆ การดำเนินงานดานสีงแวดลอมของ อบค.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือเกี่ยวกับสีงแวดลอมของ อบค.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน...

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ

นายศิริศักดิ์ สุทธิโคตร

ประวัติการศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช

จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2537

มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช

จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2540

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, พ.ศ.2541-2545

วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เกษตรศาสตร์)

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2549 – มิถุนายน พ.ศ. 2554

เทศบาลตำบลแสนสุข

อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร

อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี